

WI SYMPOSIUM IK

Wet Inkomensvoorziening
Kunstenaars

2 december 1996
RO Theater
ROTTERDAM

Boekmanstichting • Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Programma WIK-symposium

2 december 1996 - RO Theater - William Boothlaan 8 te Rotterdam

De zaal gaat open om 09.30 uur.

- 10.00 - 10.15 uur Opening en inleiding
Prof. dr. A.M. Bevers, hoogleraar kunst- en cultuurwetenschappen, Erasmus
Universiteit Rotterdam
- 10.15 - 10.20 uur Dhr. H. van Beers - voorzitter
- 10.20 - 10.40 uur Dhr. A. Velgersdijk, Ministerie SoZaWe
- 10.40 - 11.00 uur Dhr. G. Lawson, plaatsvervangend Dir. Kunsten OC&W
- 11.00 - 11.10 uur Dhr. R. Mulder, Voorzieningsfonds voor Kunstenaars
- 11.10 - 11.30 uur Dhr. H. Scholten, Stichting PodiumKunstWerk
- 11.30 - 11.45 uur Dhr. R. Mulder, Voorzieningsfonds voor Kunstenaars
- 11.45 - 12.15 uur Dhr. J. Verduyn Lunel, Federatie van Kunstenaarsverenigingen
- 12.15 - 12.30 uur Voorzitter
- 12.30 - 13.30 uur Lunch
- 13.30 - 13.50 uur Voorzitter: samenvatting ochtend, voorstellen forum
- 13.50 - 14.00 uur Vertoning video: vijf over de WIK geïnterviewde kunstenaars
- 14.00 - 14.15 uur Godelieve Schrama - de praktijk
- 14.15 - 14.30 uur Arthur Sauer - werkelijkheid
- 14.30 - 14.45 uur Voorzitter - reacties uit de zaal
- 14.45 - 15.00 uur Jaap van Beusekom - realiteit
- 15.00 - 15.15 uur Harry Visser - de verborgen armoede
- 15.15 - 15.45 uur Pauze
- 15.45 - 17.00 uur Forum - voorzitter - reacties uit de zaal
- 17.00 - 17.45 uur Voorzitter - forum - formuleren van conclusies/aanbevelingen
- 17.45 uur Voorzitter: afronding

In het forum hebben zitting: Mw. C. Riem Visch (Kunsten '92), dhr. P. Pennings (Art& Policy); dhr. C. Wijn (VNG); Dhr. R. Motta (BBK), dhr. R. Koster (Smeeke, v.d. Wiel & Partners); dhr. T. Ijden (Erasmus Universiteit Rotterdam) en mw. C. Prinsen (Onafhankelijk Toneel).

INHOUD

Inleiding	1
Persbericht Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 15 oktober 1996	3
De WIK in het kort	5
Begeleidende brief + De Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars - integrale tekst	9
Memorie van toelichting	31
Reactie Amsterdamse Kunstraad	61
Artikel Sociaal Bestek 12 - 1995 Pier Pennings, Art & Policy: De WIK, een wankele onderneming	63
Artikel NRC-Handelsblad 11-4-1996: Kees Vuyk, directeur Kunstacademie Kampen: Kunstregeling is stap vooruit	66
Notitie Flankerend Beleid Podiumkunsten: voorlopig plan met betrekking tot flankerend beleid podiumkunsten door Stichting PodiumKunstWerk	67
Samenvatting en begrippenlijst Organisatie-adviesbureau Smeekes, Van de Wiel & Partners: Willen is Kunnen, onderzoek in opdracht van het Ministerie van OC&W	85
Samenvatting en conclusies Motivaction, bureau voor onderzoek en strategieontwikkeling: onderzoek onder kunstenaars en studenten ter voorbereiding van het congres 'Nu U', in opdracht van het fonds BKVB	91

Van de hieronder genoemde organisaties/instanties ontving De Illusie financiële ondersteuning voor de organisatie van het WIK-symposium.

Centrum Beeldende Kunst (CBK) Rotterdam
Gemeente Rotterdam
Rotterdamse Kunststichting (RKS)
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Vereniging van Vrije Theaterproducenten
Voorzieningsfonds voor Kunstenaars (VVK)

Dank, namens alle WIK-bezoekers.

---- KOFFIE EN THEE -----

In het bedrag dat u betaalde voor het symposium is een lunch inbegrepen. Meer laat het budget helaas niet toe. Koffie, thee en overige drankjes moet u dus zelf betalen.

---- PARKEREN ----

Het RO Theater is heel makkelijk met het openbaar vervoer te bereiken. Vanaf het Centraal Station neemt u tram lijn 5 richting Willemsplein. U stapt uit bij halte Witte de Withstraat. De William Boothlaan is een zijstraat aan de rechterkant.

Wilt u met de auto komen, dan kunt u het best parkeren in de parkeergarage in de Hartmanstraat (zijstraat van de Witte de Withstraat). Voor fl. 7,50 koopt u bij het RO Theater een uitrijkaart.

De logistieke organisatie van het WIK-symposium is, in opdracht van
Stichting Rotterdams Kunstgezelschap De Illusie, in handen van:

Overbosch Communicatie
[Marije Huijssen/Tineke Overbosch]
Heemraadsplein 7b
3023 BC Rotterdam
tel. en fax 010 - 476 1699

Theo Hensen
Postbus 25320
3001 HH Rotterdam
tel. 010 - 412 4679

Inleiding

De Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars heeft al heel wat stof doen opwaaien. Wat is nu precies de bedoeling van Den Haag. Moet er gewoon geld binnenkomen of hebben ze daar werkelijk het beste voor met de Nederlandse kunstenaar?

Een van de doelstellingen van de Stichting Rotterdams Kunstgezelschap De Illusie is het bieden van een platform voor alle uitingen die te maken hebben met de ontwikkeling van de kunsten. Vanuit deze doelstelling besloot het bestuur van De Illusie nu alweer ruim een jaar geleden om een symposium te organiseren rond de WIK. Illusieleden bleken zich, door gebrek aan informatie en als gevolg van de hierdoor op gang komende geruchtenstroom, zeer onzeker te voelen over hun toekomst. Bij de brainstormsessies over het symposium bleek echter al snel dat het niet voldoende zou zijn alleen de Rotterdamse Illusieleden op de hoogte te stellen. De kunstenaars in de rest van Nederland hadden ook behoefte aan meer informatie, evenals degenen die in de toekomst het beleid moeten gaan voeren bij de gemeentes en bij de sociale diensten. Besloten werd een landelijk symposium te organiseren voor studenten, kunstenaars en overige bij de WIK betrokkenen. Informerend en aanbevelend.

Bij de invulling van het programma hebben we geprobeerd de beide doelstellingen van het symposium evenredig tot hun recht te laten komen: informeren en het formuleren van aanbevelingen naar de politiek.

Om aan de eerste doelstelling te kunnen voldoen nodigden we de 'makers' van de wet uit: de heren Alfred Velgersdijk (ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid) en George Lawson (ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen) uit. Zij kunnen ons als geen ander de wet uitleggen.

Informatie over 'flankerend beleid' wordt gegeven door Roel Mulder (Voorzieningsfonds van Kunstenaars), Henk Scholten (Stichting PodiumKunstWerk) en Jack Verduyn Lunel (Federatie van Kunstenaarsverenigingen). Hun directe betrokkenheid met het kunstenveld maakt dat zij exact op de hoogte te zijn van dat wat wel en niet mogelijk is op het gebied van het flankerend beleid.

De tweede doelstelling hopen we te bereiken door middel van een aan het eind van de middag te voeren discussie. Het middagprogramma begint met de vertoning van een in opdracht van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen gemaakte video. Vijf kunstenaars zijn kort geïnterviewd over de WIK. Na de videovertoning geven vier kunstenaars achtereenvolgens een beeld van de praktijk (Godelieve Schrama), de werkelijkheid (Arthur Sauer), de realiteit (Jaap van Beusekom) en de verborgen armoede (Harrie Visser). Na een korte pauze vangt het forum aan en worden vragen uit de zaal behandeld, waarna de voorzitter, met behulp van het forum, de aanbevelingen formuleert die we de politiek willen voorleggen.

Het forum bestaat uit Charlotte Riem Visch (Kunsten '92), Pier Pennings (Art& Policy); Cor Wijn (VNG); Ronald Motta (BBK); Rondald Koster (Smeekens, v.d. Wiel & Partners); Teunis IJdens (Erasmus Universiteit Rotterdam) en Corrie Prinsen (Onafhankelijk Toneel).

Dagvoorzitter Hans van Beers (directeur VPRO) heeft de niet geringe taak gedurende alle onderdelen van het symposium de rode draad in de gaten te houden en sprekers en publiek bij de les te houden.

Hoogleraar kunst- en cultuurwetenschappen (Erasmus Universiteit Rotterdam) Ton Bevers opent het symposium met een korte inleiding, waarna de dagvoorzitter de te volgen rode draad uitlegt.

In eerste instantie werd ervoor gekozen het symposium op 7 oktober 1996 te laten plaatsvinden. Zorgvuldige berekeningen toonden namelijk aan dat rond die tijd de wet ter goedkeuring bij het Kabinet zou liggen. Het juiste tijdstip voor het symposium dus, want het ging tenslotte niet alleen om informatie, maar ook om beïnvloeding.

Je kunt echter niet altijd krijgen wat je wilt. Dat bleek wel toen na de zomervakantie de wet in Den Haag en Zoetermeer nog eens goed onder de loep werd genomen en wij hierdoor werden gedwongen het symposium uit te stellen. Informatie uitdragen over een wetsvoorstel waarvan de inhoud nog in bewerking is, heeft immers geen zin. Wederom werd zorgvuldig een nieuwe datum gekozen: 11 november.

Ruim een week nadat we dit wereldkundig hadden gemaakt, werd bekend dat op die datum de bespreking van de Cultuurnota in Den Haag ging plaatsvinden en we besloten, hoewel we er niet echt blij van werden, voor de tweede keer het symposium te verzetten naar een andere datum. Een cultuurdebat zonder de (beleids)makers en zonder de 'cultuurbonzen' heeft natuurlijk geen enkele zin. 2 december werd het dus en daar houden we het nu op.

We hebben zo lang mogelijk gewacht met het toesturen van de reader en het programma, omdat we geen risico's wilden lopen, maar nu gaat het WIK-symposium toch echt plaatsvinden. Hierbij ontvangt u het programma, een toegangskaart en een reader. In de reader vindt u de tekst van de Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars en de Memorie van Toelichting, aangevuld met onderzoeksresultaten van daarin gespecialiseerde bureaus, notities over het flankerend beleid en visies uit het kunstenveld. Voldoende om u tot 2 december bezig te houden.

Wij verheugen ons op uw komst.

Namens Stichting Rotterdams Kunstgezelschap De Illusie:

Peter Lammerts, secretaris van De Illusie

Persbericht

Nr. 96/195
15 oktober 1996

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4, Den Haag
Telefoon 070 - 333 44 33
Telefax 070 - 333 40 30

Wet inkomensvoorziening kunstenaars biedt financiële ondersteuning voor beginnende kunstenaars

Beginnende kunstenaars die met de uitoefening van hun beroep nog niet in hun inkomen kunnen voorzien, kunnen maximaal vier jaar lang een financieel steuntje in de rug krijgen. Zij kunnen aanspraak maken op een sociale-zekerheidsuitkering, waardoor zij in de gelegenheid worden gesteld een renderende beroepspraktijk op te bouwen.

Dit staat in het wetsvoorstel inkomensvoorziening kunstenaars (Wik), dat minister Melkert van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mede namens staatssecretaris Nuis van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, aan de Tweede Kamer heeft gestuurd.

Voor de Wik komen pas afgestudeerden aan een kunstopleiding in aanmerking, mits die gericht is op het uitvoeren of scheppen van kunst en wordt mede gefinancierd door OCW. Daarnaast kunnen kunstenaars deelnemen die met de uitoefening van hun beroep onder het bijstandsniveau leven.

Een uitkering volgens de Wik bedraagt 60 procent van de landelijke bijstandsnorm plus de maximale toeslag die een alleenstaande of alleenstaande ouder krijgt als hij kan aantonen de kosten van levensonderhoud niet met een ander te delen. Dit komt neer op een bedrag van f 820,52 voor een alleenstaande, f 1054,95 voor een alleenstaande ouder of f 1172,17 voor gehuwden.

De kunstenaar mag bijverdienen tot een maximum van 115 procent van de voor hem of haar geldende bijstandsnorm. Daarboven mogen beroepskosten afgetrokken worden van de bijverdiensten voordat deze worden gekort op de uitkering. Voor beeldend kunstenaars geldt een vast bedrag van 10 duizend gulden, voor andere kunstvormen 5 duizend gulden aan beroepskosten per jaar.

Het recht op de Wik houdt op, als de kunstenaar zoveel verdient dat hij of zij boven de bijstandsgrens uitkomt, of als betrokkene niet langer beroepsmatig als kunstenaar werkzaam is.

Om vast te stellen of iemand professioneel kunstenaar is, komt er een beroepsmatigheidstoets. Een landelijk opererend adviesorgaan, het Voorzieningsfonds voor Kunstenaars (VvK), zal de gemeenten die de Wik uitvoeren hierover adviseren. Uit praktische overwegingen zal slechts een beperkt aantal gemeenten als centrumgemeente voor de uitvoering van de Wik worden aangewezen. Omdat zij de uitvoering ook verrichten voor de omliggende gemeenten worden de uitvoeringskosten en de kosten van de verstrekte uitkeringen voor 100% door het Rijk vergoed. Hiermee is gedurende het eerste jaar naar schatting een bedrag van 73 miljoen gulden gemoeid. De Wik wordt gefinancierd uit vrijvallende bijstandsuitgaven. Naar schatting zullen de eerste jaren 5 à 6000 kunstenaars per jaar een beroep doen op de regeling.

Iemand mag maximaal vier jaar lang een Wik-uitkering krijgen. Dit hoeft geen aaneengesloten periode te zijn, maar moet wel binnen een termijn van tien jaar plaatsvinden. Een kunstenaar die eerder (korter dan vier jaar) in de regeling heeft gezeten en een terugval in inkomsten meemaakt, kan opnieuw voor een Wik-uitkering in aanmerking komen (binnen die tien jaar).

Een (startende) kunstenaar kan òf een beroep doen op de bijstand òf op de Wik. Een deelnemer aan de Wik kan wel in aanmerking komen voor bijzondere bijstand. Kunstenaars die een bijstandsuitkering hebben, moeten aan dezelfde voorwaarden voldoen als andere bijstandsgerechtigden. Dat betekent dat zij ander werk moeten aanvaarden als zij er niet in slagen met hun beroep voldoende inkomsten te verwerven. Dat hoeven deelnemers aan de Wik niet. In het eerste jaar van de wet geldt een overgangsregeling voor kunstenaars die nu in de bijstand zitten. Zij kunnen zich ook voor de Wik aanmelden.

Staatssecretaris Nuis van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft parallel aan de Wik stimuleringsmaatregelen voorgesteld. De Stichting podiumkunstwerk en de VvK zullen de deelnemers aan de Wik ondersteunen door middel van hulp bij financiering van materiaal en apparatuur, betaalde werkervaringsplaatsen in podiumkunstproducties en bestaande kunstinstellingen, inschakeling van kunstenaars in de cultuureducatie, ondersteuning van beginnende groepen, het opzetten van speciale kunstwinkels en andere projecten. Het bedrag dat voor dit zogenoemde flankerend beleid wordt uitgetrokken, hangt af van het aantal deelnemers aan de Wik. Voor de eerste twaalf maanden is een bedrag van 10 miljoen gulden beschikbaar. Minimaal driekwart daarvan moet worden besteed aan projecten die directe materiële steun inhouden voor verbetering van de bedrijfsvoering van de kunstenaars.

Naast de Wik en het stimuleringsbeleid zal staatssecretaris Nuis ook initiatieven ontplooien om de kwaliteit van het kunstvakonderwijs te verbeteren en de capaciteit te reduceren.

De wet zal na drie jaar geëvalueerd worden.

De WIK in het kort

De toelichting op de WIK, die u in deze reader aantreft, geeft uitgebreide informatie over de tekst van de wet. Voor degenen die geen tijd hebben om de hele tekst door te lezen, volgt hieronder een, uiteraard niet volledig, uittreksel.

De Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars zal in de loop van 1997 van kracht worden. De WIK is bedoeld als alternatief voor de Abw-uitkering. De aanscherping van de bijstandswet maakte een aparte regeling voor kunstenaars gewenst. De door vele gemeenten op dit moment toegepaste 'regelingen' zijn in principe niet wettig. Bovengenoemde aanscherping maakt het onmogelijk om in de toekomst voor kunstenaars uitzonderingen te maken. Ook zij zullen geconfronteerd worden met de sollicitatieplicht en de plicht om na een periode van zes maanden werk te aanvaarden, ook als dat naar de mening van de bijstandsgerechtigde niet 'passend' is.

Gedurende het eerste jaar dat de WIK van toepassing is, kunnen kunstenaars die van een bijstandsuitkering leven, gebruik gaan maken van de WIK. Na dat eerste jaar is het niet meer mogelijk om als bijstandsontvanger gebruik te gaan maken van de WIK. Een bijstandsuitkering wordt namelijk gezien als voldoende inkomen.

Na het eerste jaar is het alleen nog voor HBO-verlaters en voor gevestigde kunstenaars die geen Abw-uitkering ontvangen en onvoldoende in hun onderhoud kunnen voorzien, mogelijk om van de WIK gebruik te maken.

De normen

De Wik-er krijgt 60% van de bijstand volgens Abw-normen en mag bijverdienen tot 115% van deze voor hem/haar geldende bijstandsnorm. De WIK wordt toegekend als renteloze lening. Wordt minder dan 115% bijverdiend, dan wordt de lening kwijtgescholden. Wordt echter meer bijverdiend, dan moet het meerverdiende worden terugbetaald (nooit meer dan het ontvangen bedrag). De kunstenaar moet een goede administratie voeren van zijn inkomen en onkosten.

Onderstaande bedragen zijn gebaseerd op het huidige uitkeringsniveau (60%) en worden aangepast als het minimumloon wordt bijgesteld:

alleenstaande	fl.	820,52
alleenstaande ouder	fl.	1.054,95
gehuwden	fl.	1.172,17

Terugbetaling van (een deel van) de uitkering geldt als per maand (gemiddeld over een jaar berekend) meer wordt verdiend (uitkering, incl. 5,2% vakantiegeld + verdiensten) dan onderstaande bedragen (115% van het huidige uitkeringsniveau):

alleenstaande	fl.	1.572,66
alleenstaande ouder	fl.	2.021,99
gehuwden	fl.	2.246,65

Voor beeldend kunstenaars geldt dat per jaar een bedrag van fl. 10.000,- aan beroepskosten mag worden afgetrokken voordat de inkomsten worden verrekend met de uitkering. Voor alle overige kunstenaars geldt een bedrag van fl. 5.000,-.

Voorbeeld, uitgaande van een alleenstaande beeldend kunstenaar die per maand fl. 500,- bijverdient:

	maand	jaar
inkomsten uit WIK	fl. 820,52	fl. 9.846,24
eigen verdiensten	fl. 500,-	fl. 6.000,-
totaal	fl. 1.320,52	fl. 15.846,24
beroepskosten		fl. 10.000,-
totaal	fl. 487,19	fl. 5.846,24
maximaal bedrag	fl. 1.572,66	fl. 18.871,92

In dit geval is er geen sprake van terugbetaling, want het bijverdiende bedrag is lager dan de norm.

Voorbeeld, uitgaande van een alleenstaande beeldend kunstenaar die per maand fl. 1.800,- bijverdient:

	maand	jaar
inkomsten uit WIK	fl. 820,52	fl. 9.846,24
eigen verdiensten	fl. 1.800,-	fl. 21.600,-
totaal	fl. 2.620,52	fl. 30.846,24
beroepskosten		fl. 10.000,-
totaal	fl. 1.737,18	fl. 20.846,24
maximaal bedrag	fl. 1.572,66	fl. 18.871,92
terug te betalen		fl. 1.974,32

In dit geval zal de kunstenaar een bedrag van fl. 1.974,32 moeten terugbetalen: het bedrag dat hij op jaarbasis meer heeft verdiend dan de 115% van de voor hem geldende bijstandsnorm.

Wie er niet in slaagt rond te komen van de uitkering - al dan niet aangevuld met eigen verdiensten - kan niet op aanvullende bijstanduitkering rekenen. De Wik-er kan wel een beroep doen op bijzondere bijstand, maar niet voor beroepskosten, omdat deze al worden vergoed.

Een kunstenaar mag maximaal vier jaar gebruik maken van de Wik. Dat hoeft geen aaneengesloten periode te zijn, maar deze vier jaar moeten wel binnen een periode van tien jaar vallen.

Na de WIK?

Het is de gedachte van het ministerie dat met behulp van de WIK in vier jaar tijd - verdeeld over een periode van maximaal tien jaar - een beroepspraktijk kan worden opgebouwd. Wanneer dat niet het geval is kan de kunstenaar na deze vier jaar een beroep doen op de Abw, onder dezelfde voorwaarden als iedereen in Nederland dat kan, zonder dat daar speciale voorwaarden voor kunstenaars aan zijn verbonden. Wie er tijdens de WIK-periode voor kiest terug te vallen op de Abw, heeft daarna geen recht meer op een WIK-uitkering.

Toetsing en advisering door het VVK

Regelmatig wordt getoetst of de kunstenaar inderdaad inkomsten uit het kunstenaarschap heeft. Als dat namelijk niet het geval is zal, na een bepaalde periode, zijn recht om in de Wik te blijven vervallen. Er wordt dan namelijk van uitgegaan dat de kunstenaar niet in staat is om een beroepspraktijk op te bouwen.

Het Voorzieningsfonds voor Kunstenaar (VVK) zal mogelijk adviseren bij het bepalen of iemand als kunstenaar kan worden aangemerkt. Het gaat echter altijd om 'advisering'. De uiteindelijke beslissing ligt bij B&W, een advies van het VVK hoeft dus niet per se te worden opgevolgd.

Indeling naar regio

Alleen de grotere gemeenten gaan uitvoering geven aan de WIK, en dan niet alleen voor hun eigen gemeente, maar voor een hele regio. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gaat hierin adviseren. Bij de regio-indeling wordt onder andere aangesloten bij de structuur die nu al bestaat bij het verdelen van kunstsubsidies.

De gemeenten die met de uitvoering worden belast krijgen de uitvoeringskosten en de verstrekte uitkeringen volledig door het Rijk vergoed.

Flankerend beleid

Het doel van de WIK is de kunstenaar in de gelegenheid te stellen een beroepspraktijk op te bouwen, die zodanig is dat hij in zijn eigen levensonderhoud kan voorzien. In de praktijk zal dit er meestal op neerkomen dat de beroepspraktijk wordt gecombineerd met inkomen uit een ander beroep. Dat kan een verwant beroep zijn, maar het kan ook om een compleet ander beroep gaan. Om tegemoet te komen aan de behoefte aan complementaire arbeid, wordt naast de WIK een beleid ontwikkeld dat zich richt op het verruimen van de arbeidsmarkt voor kunstenaars, en tevens op de individuele begeleiding van kunstenaars naar een zelfstandige beroepspraktijk. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij initiatieven en projecten waarin sociale diensten, arbeidsvoorzieningsorganisaties en het werkveld nu al voorzien. Dit wordt het 'flankerend beleid' genoemd.

Het geld dat door de gemeenten wordt bespaard omdat kunstenaars die nu bijstand ontvangen, een door het Rijk betaalde WIK-uitkering krijgen, wordt ingezet voor het flankerend beleid. Voor het jaar 1997 is hiervoor een bedrag van 10 miljoen gereserveerd.

Getallen

Het ministerie van OC&W neemt aan dat momenteel in Nederland 14.000 kunstenaars een beroep doen op de bijstand. Als de Wik van kracht wordt zullen, aldus de verwachting van OC&W, zo'n 4.750 kunstenaars er gebruik van gaan maken. Verder zullen ongeveer 900 HBO-ers van de WIK gebruik gaan maken. De verwachting van het ministerie is dat er per jaar zo'n 10% kunstenaars om diverse

redenen zal afvallen. Verder is er uiteraard na vier jaar een grote uitstroom van kunstenaars die geen recht meer hebben op de WIK.

Het ministerie maakte de volgende tabel:

	1997	1998	1999	2000	2001
Wik-ers die eerst een Abw-uitkering hadden en HBO-verlaters	5370	5690	5970	6230	2940
Zij-instromers	240	210	190	170	0
Totaal	5610	5900	6160	6400	2940

Evaluatie

Om de juistheid van de tot nu toe geraamde cijfers te toetsen zal eind 1997 een eerste meting plaatsvinden. Drie jaar na inwerkingtreding van de WIK vindt een uitgebreide evaluatie plaats, waarna de eindbalans wordt opgemaakt. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is opgedragen om, in samenwerking met de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, deze evaluatie uit te voeren.

De evaluatie moet aantonen of het doel van de WIK is gerealiseerd. Hiervoor wordt ook de samenhang tussen het flankerend beleid, de beroepstoets en de inkomensvoorziening gezien.

Na afloop van het eerste jaar vindt een tussentijdse meting plaats, vooral om na te gaan of zich bij de uitvoering van de WIK problemen voordoen.

Enige jaren na de eerste evaluatie (drie jaar na inwerkingtreding van de WIK) vindt wederom een evaluatie plaats.

Rotterdam, 25 november 1996

De Voorzitter van de Tweede
Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
	K/P 96.3507	G.A. Lawson	
Onderwerp	Bijlage(n)	Doorkiesnummer	Fax nummer
Stimuleringsmaatregelen artistiek ondernemerschap kunstenaars		079-3234387	079-3234959

1. Inleiding

De Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars biedt kunstenaars de gelegenheid in een periode van vier jaar toe te groeien naar economische zelfstandigheid. De relatief zwakke economische positie van kunstenaars en het besef dat voor de opbouw van een renderende beroepspraktijk veelal meer tijd nodig is dan vergund in de nieuwe Algemene Bijstandswet heeft tot dit wetsvoorstel geleid.

De W.I.K. is niet zomaar een inkomensvoorziening. De wet bevat een aantal activerende elementen die moeten waarborgen dat kunstenaars, anders dan in het verleden in de bijstand het geval was, op den duur op eigen benen kunnen staan. Zo is er sprake van een beroepstoets waarin de verwerving van voldoende beroepsinkomsten van de kunstenaar een rol speelt in de beoordeling. Maar het zelfstandig kunstenaarschap wordt vooral bevorderd door de beperkte duur van de regeling en de noodzaak en mogelijkheid om naast de uitkering eigen inkomsten te verwerven.

Dat laatste maakt dat alleen die kunstenaars voor de W.I.K. zullen kiezen die voor zichzelf een perspectief zien op het verwerven van een inkomen uit het kunstenaarsberoep.

Met de W.I.K. als steun in de rug zal naar verwachting een deel van de kunstenaars er geheel op eigen kracht in slagen economisch zelfstandig te worden. Deze categorie wil en behoeft geen verdere steun, bemiddeling of begeleiding zoals die elders in ons sociaal zekerheidsstelsel verplicht worden opgelegd. De W.I.K. voorziet dan ook niet in een dergelijke verplichting.

Niettemin zullen er ook veel kunstenaars zijn die wel hulp nodig zullen hebben op hun weg naar een renderende beroepspraktijk. Zo zijn voor een succesvol artistiek ondernemerschap een aantal economische vaardigheden nodig die in de opleiding lang niet altijd in voldoende mate zijn meegegeven.

Er moeten dus alsnog mogelijkheden zijn die vaardigheden te verwerven. Overigens moet in de toekomst in het kunstvakonderwijs zelf meer aandacht aan dit aspect worden gegeven.

Maar de belangrijkste succesfactor voor de kunstenaar is dat hij in staat is zijn kunstenaarsschap tot ontwikkeling te brengen in stimulerende wisselwerking met zijn publiek. Kunst maken en die kunst ook op de juiste plaats kunnen presenteren. Dat is in een notendop waar het in het kunstenaarsberoep om draait en waar steun en begeleiding het hardst nodig en het meest effectief is. De ideale situatie is die waarin de kunstenaar volledig van zijn kunst kan leven. Maar het hoeft niet alles of niets te zijn. Kunst moet soms gecombineerd worden met andere werkzaamheden. Liefst verwant met het kunstenaarschap maar soms ook niet. In het stimuleringsbeleid moet daarom ook aandacht zijn voor vormen van gemengde beroepsuitoefening.

Wat precies nodig is om te kunnen maken en te presenteren is voor elke kunstenaar verschillend. Voor de een is de aanschaf van duur materiaal of apparatuur essentieel, voor de ander is het opdoen van podiumervaring een belangrijke en noodzakelijke stap om economisch verder te kunnen komen. Kenmerkend voor de kunstenaar is immers zijn uniciteit waaraan hij zijn artistieke waarde en dus ook economische waarde ontleent. Dat betekent ook dat de eventuele hulp die de kunstenaar nodig heeft sterk van karakter kan verschillen. Een stimuleringsbeleid zal daarom alleen effectief kunnen zijn wanneer betutteling en bureaucratie worden vermeden en snel en flexibel wordt ingespeeld op de eigen verantwoordelijkheid van kunstenaars voor een renderende beroepspraktijk.

2. Stimulering op maat.

Parallel aan de invoering van de W.I.K. zullen een tweetal landelijke organisaties die al veel praktische ervaring hebben met de economische ondersteuning van kunstenaars de opdracht krijgen die steun uit te breiden tot kunstenaars die gebruik maken van de W.I.K.

Het betreft hier de Stichting Podiumkunstwerk (P.K.W.), een breed samenwerkingsverband van alle partijen die zich bezig houden met de arbeidsmarktpositie van podiumkunstenaars en het Voorzieningsfonds voor Kunstenaars (V.v.K.) dat daartoe een aparte werkstichting zal oprichten waarvan het bestuur evenzeer breed zal zijn samengesteld uit alle relevante organisaties die zich bezig houden met de beroepspositie van beeldende kunstenaars. De brede samenstelling van beide organisaties moet waarborgen dat er een goede aansluiting is met het landelijke en gemeentelijke kunstenveld en met de arbeidsvoorzieningsorganisaties. Het stimuleringsbeleid voor W.I.K. deelnemers moet niet op zichzelf staan maar liefst op vanzelfsprekende wijze zijn ingevlochten in het bredere arbeidsmarktbeleid en het kunstbeleid op zowel landelijk als plaatselijk niveau.

Beide organisaties kunnen de kunstenaar op twee verschillende manieren behulpzaam zijn. In lijn met wat in de inleiding is gesteld zal een groot deel van het stimuleringsbeleid bestaan uit concrete financiële steun bij investeringen die noodzakelijkerwijs samenhangen met het maken en presenteren van het werk van de kunstenaar. Daarbij kan het maar in zeer beperkte mate gaan om directe persoonlijke subsidiëring. Het budget voor stimuleringsbeleid is immers eindig en het is bovendien uitdrukkelijk niet de bedoeling dat langs deze weg de W.I.K. uitkering feitelijk wordt verhoogd. Financiële steun zal daarom veelal het karakter van een lening dragen, zij het dat er zachtere voorwaarden kunnen gelden dan doorgaans door banken worden gehanteerd.

Daarnaast wordt van beide organisaties verwacht dat zij aanvullend op de markt en het gesubsidieerde kunstenveld op basis van gebleken behoefte zorg dragen voor werkervaringsplaatsen, training en scholingsprojecten en individuele begeleiding en bemiddeling.

De concrete hulp die geboden kan worden kost hoe dan ook geld.

De gevraagde hulp zal de beschikbare middelen vermoedelijk overstijgen. Dat betekent dat er limieten zullen moeten worden gesteld aan de omvang van de individuele ondersteuning. Bovendien wordt steun niet automatisch verstrekt.

Van kunstenaars die een beroep willen doen op enigerlei vorm van hulp wordt dan ook verwacht dat zij in een individueel "ondernemingsplan" aangeven op welke manier die hulp zich verhoudt tot de ontwikkeling van hun beroepspraktijk.

Of het nu gaat om financiële hulp bij aanschaf van dure materialen en gereedschappen, de kosten van een toneel of dansproductie, het deelnemen aan een werkervaringsproject of het volgen van een bijscholingscursus in alle gevallen moet het aannemelijk zijn dat de investering uiteindelijk leidt tot een verbeterde inkomenspositie.

Overigens moet het mogelijk zijn voor kunstenaars die samenwerken binnen een groep, ensemble of kunstenaarsinitiatief ook een gezamenlijk "ondernemingsplan" in te dienen.

Uiteraard kunnen kunstenaars bij de opstelling van het "ondernemingsplan" hulp krijgen van een van beide organisaties.

3. Verwijzingsfunctie

Niet alleen in het stimuleringsbeleid maar ook in de W.I.K. zelf is een belangrijke rol weggelegd voor het V.v.K. Deze organisatie zal onder bepaalde bestuurlijke voorwaarden belast worden met de uitvoering van de wettelijk voorgeschreven beroepstoets, een belangrijke toegangspoort tot de regeling. Ook deze taak is voor het V.v.K. geen onbekend terrein. Een groot aantal gemeenten die behoefte hebben aan de vaststelling van de beroepsmatigheid van kunstenaars gebruiken hiervoor nu al het V.v.K.

De kunstenaar die een beroep doet op de W.I.K. komt dus altijd in aanraking met het V.v.K. Bij de vaststelling van de beroepsmatigheid speelt het economisch functioneren van de kunstenaar een rol. Kunstenaars die dat willen kunnen vervolgens naar de juiste organisatie worden verwezen.

4. Nadere uitwerking

Voor de invulling van het stimuleringsbeleid is bewust niet gekozen voor een volledig uitgewerkt stelsel van ondersteuningsinstrumenten. Het principe "steun op maat" verdraagt zich niet met een van bovenaf vastgesteld programma. Bovendien leert de ervaring dat er dan geld wordt uitgegeven aan projecten waaraan achteraf geen behoefte blijkt te zijn terwijl er voor zaken waaraan wel behoefte is geen geld meer over is.

Het ligt dan ook in de bedoeling beide uitvoeringsinstellingen een grote mate van flexibiliteit en vrijheid te geven in de besteding van de beschikbare middelen voor het stimuleringsbeleid. Daartegenover zal uiteraard wel voorzien worden in een zeer frequente en scherpe verantwoordingsplicht.

Om nietemin inzicht te krijgen in het type instrumenten dat beide instellingen na gebleken behoefte in uitvoering zouden kunnen nemen is beide instellingen gevraagd een generaal inventariserend beleidsplan op te stellen, elk met een inschatting van de financiële consequenties. Beide plannen treft U als bijlagen aan.

Uit beide inventarisaties blijkt dat er potentieel enorm veel concrete ondersteuningsmaatregelen mogelijk zijn. In ieder geval aanzienlijk meer dan vanuit het beschikbare budget betaald kunnen worden, zodat een selectie moet worden gemaakt.

Een kleine greep levert uiteenlopende projecten op als : stageplaatsen bij bestaande kunstinstellingen en de brede cultuurindustrie, hulp bij financiering van materiaal en apparatuur, betaalde werkervaring in podiumkunstopproducties, inschakeling van kunstenaars in de cultuureducatie, ondersteuning van beginnende groepen en ensembles, het opzetten van speciale kunstwinkels, zakelijke en artistieke bijscholingscursussen etc.etc.

Het is niet de bedoeling dat de beide uitvoeringsinstellingen al deze activiteiten zelf uitvoeren. Daar waar op de markt of op lokaal niveau goede initiatieven worden aangetroffen ligt het voor de hand bij deze initiatieven aan te sluiten.

Zo is daar het initiatief van een aantal vertegenwoordigers uit de kunstwereld en het bedrijfsleven, waaronder KPN, om te komen tot de oprichting van een "Kunst en Zaken" organisatie.

Deze organisatie heeft als hoofddoel om managers en specialisten uit het bedrijfsleven met specifieke vaardigheden en ervaring in contact te brengen met o.a. jonge, startende, kunstenaarsinitiatieven, die zich voor concrete management uitdagingen binnen hun organisatie gesteld zien. Grote gerenommeerde adviesbureaus zijn daartoe bereid gratis advies tijd beschikbaar te stellen.

Maar ook op plaatselijk niveau vindt al het nodige plaats. In Friesland bijvoorbeeld subsidieert de provincie cursussen zakelijk onderhandelen en loopt er bij de Noordelijke Hogeschool momenteel een project om afgestudeerden te scholen op het punt van de "eigen bedrijfsvoering"

In Noord Brabant heeft het Provinciaal Steunpunt Werkgelegenheid (PSW) op verzoek van de provincie een project ontwikkeld waarin kunstenaars via zgn. Melkertbanen ingezet worden bij kunsteducatieve projecten in het basis- en voortgezet onderwijs. In Den Haag werken Stichting Stroom en V.v.K. samen aan een project om de verkoop van werk van deelnemende kunstenaars te bevorderen. In Zuid Holland is het instituut voor Midden en Klein Bedrijf (MKB) betrokken bij zakelijke bijscholing van kunstenaars. In de gemeente Hoorn is op initiatief van de afdeling Cultuur van die gemeente en met inschakeling van het bureau Art en Policy ,een project gaande waarin kunstenaars op basis van individuele ondernemingsplannen geholpen worden bij de opbouw van een rendabele beroepspraktijk. De bedoeling is dat minimaal de helft van de kunstenaars na vier jaar economisch zelfstandig draaien en het overige deel via een gemengde beroepsuitoefening ook uit de bijstand raakt.

Tenslotte zijn vermeldenswaard de initiatieven in de gemeenten Dordrecht en Hengelo, waar gemeentelijke Sociale Diensten, Arbeidsbureaus, lokale overheden en lokale kunstenaarsverenigingen samenwerkingsverbanden met elkaar zijn aangegaan.

Hoewel flexibiliteit en klantgerichtheid voorop staan zullen beide uitvoeringsorganisaties toch vooraf een aantal keuzes moeten doen. Er moeten tenslotte al wel een aantal instrumenten zijn voorbereid om die vervolgens in het eerste jaar aan de kunstenaars aan kunnen bieden. Ik heb beide organisaties dan ook verzocht mij voor 1 januari a.s. een minimaal activiteitenplan voor de eerste twaalf maanden voor te leggen, afgestemd op het budget dat in die periode voor het stimuleringsbeleid beschikbaar is.

Ook gelet op het overleg dat heeft plaatsgevonden met V.N.G. en de kunstenaarsorganisaties heb ik P.K.W. en V.v.K. meegegeven dat minimaal driekwart van het beschikbare budget bestemd dient te zijn voor projecten die directe materiële steun inhouden voor verbetering van de bedrijfsvoering van de kunstenaars.

5. Budget

Voor het stimuleringsbeleid heeft het Kabinet voor de eerste 12 maanden van de regeling een bedrag van circa 10 miljoen gulden beschikbaar gesteld.

Het betreft hier een "lump sum" bedrag dat maar gedeeltelijk gebaseerd is op de raming van het gebruik dat van de W.I.K. zal worden gemaakt. Het daadwerkelijk gebruik van de W.I.K. is immers moeilijk te voorspellen waardoor forse afwijkingen van de raming mogelijk zijn. Bovendien hebben kunstenaars die nu in de bijstand zitten, gerekend vanaf de ingangsdatum van de W.I.K. een jaar de tijd om voor de W.I.K. te kiezen. De verwachting is dat zij dit op een zo laat mogelijk tijdstip zullen doen. In latere jaren zal het budget beter kunnen worden aangepast aan het daadwerkelijk gebruik. Hoewel lang niet alle W.I.K. deelnemers een beroep zullen doen op het stimuleringsbudget ligt een positieve correlatie tussen W.I.K. gebruik en stimuleringsmaatregelen natuurlijk wel voor de hand.

6. Kunstvakonderwijs

De nieuwe bijstandswet betekent het einde van het fenomeen "bijstandskunstenaars". Voor deze categorie kan de W.I.K. beschouwd worden als een overgangsregeling die kunstenaars de mogelijkheid biedt geleidelijk toe te groeien naar een uitkeringsonafhankelijk bestaan, als kunstenaar.

De groei van het aantal bijstandskunstenaars is onder meer veroorzaakt door de capaciteit van het kunstvakonderwijs waarvan achteraf kan worden vastgesteld dat die te ruim bemeten is.

Parallel aan W.I.K. en stimuleringsbeleid zal een herstructurering van het kunstvakonderwijs plaatsvinden gericht op kwaliteitsverbetering en capaciteitsreductie.

Een voorstel daartoe is inmiddels door u besproken.

7. Slot

W.I.K. en stimuleringsbeleid kunnen geen sluitende oplossingen bieden. Voor het stimuleringsbeleid geldt bovendien dat het een aanbod vormt dat geldt voorzover daarom ook daadwerkelijk wordt gevraagd en, uiteraard, de budgettaire middelen dit mogelijk maken.

Beide instrumenten gaan dan ook uit van de eigen verantwoordelijkheid van de kunstenaar om in het eigen levensonderhoud te voorzien.

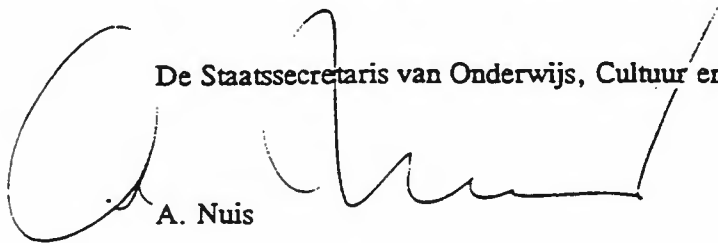
W.I.K. noch stimuleringsbeleid kunnen die verantwoordelijkheid van de kunstenaar overnemen.

Niet alle kunstenaars zullen er echter ook in slagen een rendabele kunstenaarspraktijk in stand te houden.

Zij zullen uiteindelijk op andere wijze in hun levensonderhoud moeten voorzien.

Ik ben echter van mening dat met de introductie van het thans ontwikkelde instrumentarium de kunstenaar in staat wordt gesteld gedurende een langere periode te werken aan de ontwikkeling van zijn kunstenaarschap en het vergroten van het economisch rendement van zijn beroepspraktijk. Immers, anders dan sommige andere bijstandscategorieën hebben we hier van doen met een groep die volop actief is in het eigen beroep zonder dat daar enige aansporing voor nodig is. Ik heb er dan ook alle vertrouwen in dat na verloop van tijd een aanzienlijk deel van de kunstenaars wel degelijk op eigen benen zal kunnen staan.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

A. Nuis

WIJ **B**EATRIX, BIJ DE GRATIE GODS,
KONINGIN DER NEDERLANDEN,
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

**Voorstel van wet
houdende een afzonderlijke
inkomensvoorziening voor
kunstenaars (Wet inkomens-
voorziening kunstenaars)**

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:
Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is regels
te stellen betreffende een afzonderlijke inkomensvoorziening voor
kunstenaars, die niet over voldoende middelen beschikken om in de
noodzakelijke kosten van bestaan te voorzien;
Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen
overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan,
gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Hoofdstuk I. Algemene bepalingen

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan
onder:

- a. Onze Minister: Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid;
- b. burgemeester en wethouders: burgemeester en wethouders van de gemeente, bedoeld in artikel 19;
- c. adviserende instelling: de instelling bedoeld in artikel 26;
- d. kunstenaar: degene die hier te lande werkzaam is in een beroep of bedrijf ter uitoefening van de scheppende, uitvoerende of toegepaste kunst.

c. beginnend kunstenaar: degene die de aanvraag op grond van deze wet heeft ingediend binnen 12 maanden nadat hij of zij met goed gevolg een opleiding op het gebied van de kunst, een voortgezette opleiding op het gebied van de kunst, of een voortgezette opleiding bouwkunst als bedoeld in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek heeft voltooid, voor zover deze opleiding gericht is op de uitoefening van het kunstenaarschap, dan wel een daarmee vergelijkbare, door Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen aan te wijzen, opleiding heeft voltooid.

Artikel 2

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. middelen: alle vermogens- en inkomensbestanddelen bedoeld in Hoofdstuk IV, afdeling 3, van de Algemene bijstandswet, waarover de belanghebbende en zijn gezin beschikken of redelijkerwijs kunnen beschikken;
- b. inkomen: het inkomen bedoeld in Hoofdstuk IV, afdeling 3, § 1 en 2, van de Algemene bijstandswet;
- c. beroepskosten: de kosten ter verwerving van het inkomen als kunstenaar;
- d. kinderbijslag: kinderbijslag op grond van de Algemene Kinderbijslagwet.

Artikel 3

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. woonplaats: de woonplaats bedoeld in Titel 3 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek;
- b. echtgenoot of gehuwde:
 - 1° degene die naar burgerlijk recht als zodanig wordt aangemerkt;
 - 2° de ongehuwde die met een ander een gezamenlijke huishouding voert, tenzij het betreft een bloedverwant in de eerste graad;
- c. ongehuwde: mede degene die duurzaam gescheiden leeft van de persoon met wie hij gehuwd is;
- d. gezamenlijke huishouding: een gezamenlijke huishouding als bedoeld in artikel 3 van de Algemene bijstandswet;
- e. alleenstaande: de ongehuwde die geen tot zijn last komende kinderen heeft en geen gezamenlijke huishouding voert met een ander, tenzij het betreft een bloedverwant in de eerste graad;
- f. alleenstaande ouder: de ongehuwde die de volledige zorg heeft voor een of meer tot zijn last komende kinderen en geen gezamenlijke huishouding voert met een ander;
- g. gezin:
 - 1° de kunstenaar en zijn echtgenoot tezamen;
 - 2° de kunstenaar, zijn echtgenoot en de tot hun last komende minderjarige kinderen tezamen;

3° de alleenstaande kunstenaar en de tot zijn last komende kinderen tezamen;

h. kind: het in Nederland woonachtige eigen kind of stiefkind;

i. ten laste komend kind: het kind jonger dan 18 jaar voor wie de alleenstaande ouder of de gehuwde aanspraak op kinderbijslag kan maken.

Hoofdstuk II. Het recht op uitkering

§ 1. De voorwaarden voor het recht op uitkering

Artikel 4

1. Recht op uitkering heeft de beginnend kunstenaar die niet over voldoende middelen beschikt om te voorzien in de noodzakelijke kosten van bestaan.

2. Recht op uitkering heeft eveneens de kunstenaar die op het moment van inwerkingtreding van deze wet geen algemene bijstand op grond van de Algemene bijstandswet ontving en die:

a. niet over voldoende middelen beschikt om te voorzien in de noodzakelijke kosten van bestaan;

b. gedurende een zekere periode als kunstenaar werkzaam is geweest; en

c. met de in onderdeel b bedoelde werkzaamheden tenminste een bij algemene maatregel van bestuur te bepalen inkomen heeft verworven.

Artikel 5

Geen recht op uitkering heeft de kunstenaar die:

a. algemene bijstand op grond van de Algemene bijstandswet ontvangt, tenzij hij voldoet aan artikel 47 van deze wet;

b. buiten Nederland zijn woonplaats heeft of die in Nederland zijn woonplaats heeft doch die, langer dan de gebruikelijke vakantieduur, verblijf houdt buiten Nederland;

c. vreemdeling is en niet in het bezit van een vergunning tot verblijf als bedoeld in de artikelen 9 of 10 van de Vreemdelingenwet;

d. rechtens zijn vrijheid ontnomen is; of

e. de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt.

Artikel 6

1. De uitkering van de kunstenaar wordt beëindigd, indien hij:

a. over voldoende middelen is komen te beschikken om te voorzien in de noodzakelijke kosten van bestaan;

b. niet kan aantonen met zijn werkzaamheden als kunstenaar gedurende een bij algemene maatregel van bestuur te bepalen periode niet tenminste het in die maatregel bepaalde inkomen heeft verworven;

c. of zijn echtgenoot daarom verzoekt.

2. Burgemeester en wethouders onderzoeken regelmatig of de omstandigheden bedoeld in het eerste lid, onderdelen a of b, zich voordoen.

3. Onze Minister kan, na overleg met Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, nadere regels stellen omtrent de regelaar waarmee onderzocht als bedoeld in het tweede lid moeten plaatsvinden.

Artikel 7

Een kunstenaar kan opnieuw uitkering aanvragen, indien een grond voor beëindiging als bedoeld in artikel 6, eerste lid, is komen te vervallen.

§ 2. Vorm, hoogte en duur van de uitkering

Artikel 8

Burgemeester en wethouders stemmen de uitkering af op de middelen van de kunstenaar en zijn gezin.

Artikel 9

1. Onverminderd paragraaf 1 heeft de kunstenaar recht op uitkering voor zover:

- a. het in aanmerking te nemen inkomen, verminderd met de overeenkomstig het vierde lid in aanmerking te nemen beroepskosten, lager is dan het bedrag genoemd in het tweede lid; en
- b. er geen in aanmerking te nemen vermogen is.

2. Het maandelijks bedrag is voor:

- a. een alleenstaande: f 820,52;
- b. een alleenstaande ouder: f 1054,95;
- c. gehuwden: f 1172,17.

3. De hoogte van de uitkering is het verschil tussen het in aanmerking te nemen inkomen, verminderd met de overeenkomstig het vierde lid in aanmerking te nemen beroepskosten, en het bedrag genoemd in het tweede lid.

4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden voor de in aanmerking te nemen beroepskosten normbedragen vastgesteld, die voor de verschillende kunstrichtingen verschillend kunnen zijn.

5. Bij de toepassing van dit artikel wordt het in aanmerking te nemen inkomen verminderd met de in aanmerking te nemen beroepskosten niet op minder dan nihil gesteld.

6. Beroepskosten worden niet in aanmerking genomen voor zover die uit anderen hoofde worden vergoed.

Artikel 10

1. De uitkering heeft voorlopig de vorm van een renteloze geldlening die in maandelijks termijnen wordt uitbetaald.

2. Zodra het inkomen bekend is over het kalenderjaar waarin de uitkering is verleend, wordt de hoogte van de uitkering definitief vastgesteld en vindt, voor zover de kunstenaar en zijn gezin geen in aanmerking te nemen vermogen hebben, tot die hoogte omzetting plaats in een bedrag om niet.
3. Bij de in het tweede lid bedoelde omzetting wordt op de uitkering het inkomen van de kunstenaar en zijn gezin in het betrokken kalenderjaar in mindering gebracht, voor zover de uitkering en het inkomen - omgerekend naar een gemiddeld maandbedrag, inclusief de vakantietoeslag bedoeld in artikel 11, eerste lid - tezamen meer bedragen dan:
 - a. f 1572,66 voor een alleenstaande;
 - b. f 2021,99 voor een alleenstaande ouder;
 - c. f 2246,65 voor gehuwden.
4. Indien de uitkering wordt beëindigd stellen burgemeester en wethouders zo spoedig mogelijk de hoogte van de uitkering definitief vast op basis van de tot dan in het kalenderjaar verworven middelen.

Artikel 11

1. In de uitkering is een vakantietoeslag begrepen ter hoogte van 5,2 procent van die uitkering.
2. Bij de definitieve vaststelling bedoeld in artikel 10, tweede en vierde lid, wordt de uitkering verhoogd met de loonbelasting en de premies volksverzekeringen waarvoor de gemeente die de uitkering verleent, krachtens de Wet op de loonbelasting 1964 inhoudingsplichtige is, alsmede met de over die uitkering verschuldigde ziekenfondspremie.

Artikel 12

Onze Minister herziet telkens met ingang van de dag waarop het netto minimumloon wijzigt de in de artikelen 9 en 10 genoemde bedragen. De artikelen 55, eerste, tweede en derde lid, en 56 van de Algemene bijstandswet zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 13

1. Het recht op uitkering bestaat, al dan niet aancengesloten, gedurende ten hoogste 4 jaar.
2. Het recht op uitkering eindigt in elk geval tien jaar na de dag met ingang van welke voor de eerste maal uitkering op grond van deze wet werd toegekend.

Artikel 14

1. Het recht op uitkering gaat niet eerder in dan de dag waarop de uitkering is aangevraagd.
2. Indien de belanghebbende gehuwd is wordt de aanvraag door de echtgenoten gezamenlijk ingediend, dan wel door een van hen met schriftelijke toestemming van de ander.

3. De aanvraag wordt afgewezen indien niet voldaan wordt aan het tweede lid.
4. Indien beide echtgenoten recht hebben op uitkering:
 - a. wordt ieders individuele inkomen verminderd met de individuele heroepkosten;
 - b. wordt bij de toepassing van artikel 6, eerste lid, onderdeel b, slechts acht geslagen op ieders individuele inkomen;
 - c. bedraagt de som van hun uitkeringen ten hoogste het bedrag bedoeld in artikel 9, tweede lid, onderdeel c; en
 - d. wordt bij de omzetting bedoeld in artikel 10, derde lid, het aldaar onder c genoemde bedrag aangehouden.

§ 3. Aan de uitkering verbonden verplichtingen

Artikel 15

1. Burgemeester en wethouders kunnen aan de uitkering verplichtingen verbinden die verband houden met de aard en het doel van deze wet, die strekken tot vermindering of beëindiging van het beroep op deze wet of verplichtingen die zij nodig achten voor een doelmatige bedrijfs- en beroepsuitoefening.
2. De kunstenaar is verplicht:
 - a. naar behoren een administratie te voeren;
 - b. zich naar vermogen in te spannen om met zijn kunst zelfstandig in het bestaan te voorzien;
 - c. aan burgemeester en wethouders op verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling te doen van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op het recht op uitkering, het geldend maken van het recht op uitkering, de hoogte of de duur van de uitkering, of op het bedrag dat aan hem als uitkering wordt betaald;
 - d. ervoor zorg te dragen dat hij als kunstenaar in de zin van deze wet is ingeschreven bij de Arbeidsvoorzieningsorganisatie, bedoeld in artikel 2 van de Arbeidsvoorzieningswet 1996.
3. De verplichting, bedoeld in het tweede lid, onderdeel c, geldt eveneens voor de echtgenoot van de kunstenaar.

§ 4. Maatregelen

Artikel 16

1. Burgemeester en wethouders weigeren de uitkering tijdelijk geheel of gedeeltelijk, indien de kunstenaar:
 - a. blijkt heeft gegeven van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan;
 - b. een verplichting als bedoeld in artikel 15, eerste lid, of tweede lid, onderdelen a, b en d, niet of niet behoorlijk is nagekomen; of
 - c. de verplichting bedoeld in artikel 15, tweede lid, onderdeel c, niet binnen de daarvoor door burgemeester en wethouders vastgestelde termijn is nagekomen.

2. Een maatregel als bedoeld in het eerste lid wordt afgestemd op de ernst van de gedraging, de mate waarin de kunstenaar de gedraging verweten kan worden en de omstandigheden waarin hij verkeert.
3. Indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn kunnen burgemeester en wethouders besluiten af te zien van het opleggen van een maatregel als bedoeld in het eerste lid.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen met betrekking tot het eerste en tweede lid nadere regels worden gesteld.

§ 5. Administratieve boeten

Artikel 17

1. Indien de belanghebbende de verplichting bedoeld in artikel 15, tweede lid, onderdeel c, niet of niet behoorlijk is nagekomen door geen, onjuiste of onvolledige mededelingen te doen, leggen burgemeester en wethouders hem een boete op van ten hoogste f 5000,-.
2. De hoogte van de boete wordt afgestemd op de ernst van de gedraging, de mate waarin de belanghebbende de gedraging verweten kan worden en de omstandigheden waarin hij verkeert.
3. Indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn kunnen burgemeester en wethouders besluiten af te zien van het opleggen van een boete.
4. Degene aan wie een boete is opgelegd is verplicht desgevraagd aan burgemeester en wethouders de inlichtingen te verstrekken die voor de tenuitvoerlegging van de boete van belang zijn.
5. Voor zover de boete nog niet is geïnd vervalt zij door het overlijden van degene aan wie zij is opgelegd.
6. Bij algemene maatregel van bestuur worden met betrekking tot het eerste en tweede lid nadere regels gesteld.

Artikel 18

De artikelen 14b tot en met 14f, van de Algemene bijstandswet zijn van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk III. Het geldend maken van het recht op uitkering

Artikel 19

1. Het recht op uitkering bestaat jegens burgemeester en wethouders van de gemeente waar de belanghebbende woonplaats heeft.
2. Burgemeester en wethouders stellen het recht op uitkering op aanvraag vast.
3. Burgemeester en wethouders besluiten gehoord het advies van de instelling bedoeld in artikel 26 of:
 - a. de aanvraag is ingediend door een kunstenaar als bedoeld in artikel 1, onder d, of door een beginnend kunstenaar als bedoeld in artikel 1, onder e, of aan de eisen bedoeld in artikel 4, tweede lid, aanhef en onder b en c, voldaan wordt of aan de eisen bedoeld in artikel 47,

aanhel en onder c; of

b. de uitkering moet worden beëindigd om de reden bedoeld in artikel 6, eerste lid, aanhel en onder b.

4. Een verzoek om advies als bedoeld in het derde lid, onderdeel a, wordt eerst gedaan nadat is vastgesteld dat de aanvraag aan de andere dan de in het derde lid bedoelde eisen voldoet.

5. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat het recht op uitkering bestaat jegens burgemeester en wethouders van een bij die maatregel aan te wijzen gemeente.

Artikel 20

1. Indien de belanghebbende de voor de verlening van uitkering van belang zijnde gegevens of de gevorderde bewijsstukken niet, niet tijdig of onvolledig heeft verstrekt en hem dit te verwijten valt, dan wel indien de belanghebbende anderszins onvoldoende medewerking verleent aan het onderzoek, schorten burgemeester en wethouders het recht op uitkering op:

a. vanaf de eerste dag van de periode waarop het verzuim betrekking heeft, of

b. vanaf de dag van het verzuim indien niet kan worden bepaald op welke periode dit verzuim betrekking heeft.

2. Burgemeester en wethouders doen mededeling van de opschorting aan de belanghebbende en nodigen hem uit binnen een door hen te stellen termijn het verzuim te herstellen.

3. Onverminderd het elders in deze wet bepaalde terzake van herziening of intrekking van een besluit tot toekenning van uitkering en terzake van weigering van uitkering, herzien burgemeester en wethouders een dergelijk besluit of trekken zij dat in:

a. indien een gedraging als bedoeld in artikel 16, eerste lid, of het niet of niet behoorlijk nakomen van een daar bedoelde verplichting heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van uitkering;

b. indien anderszins de uitkering ten onrechte of tot een te hoog bedrag is verleend.

4. Als de belanghebbende in het geval bedoeld in het eerste lid het verzuim niet herstelt binnen de daarvoor gestelde termijn, trekken burgemeester en wethouders na het verstrijken van deze termijn het besluit tot toekenning van uitkering in met ingang van de eerste dag waarover het recht op uitkering is opgeschort.

5. Indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn kunnen burgemeester en wethouders besluiten geheel of gedeeltelijk van herziening of intrekking af te zien.

Artikel 21

1. Burgemeester en wethouders betalen de uitkering maandelijks achteraf.

2. In afwijking van het eerste lid wordt de vakantietoeslag, voor zover niet reeds eerder betaald, jaarlijks betaald in de maand juni over de aan die maand voorafgaande 12 maanden, dan wel in de

maand waarin de uitkering eindigt.

Artikel 22

1. De uitkering is niet vatbaar voor vervreemding, verpanding of beslag.
2. Een machtiging tot het in ontvangst nemen van de uitkering, onder welke vorm of welke benaming ook verleend, is steeds herroepelijk.
3. Elk beding strijdig met dit artikel is nietig.

Hoofdstuk IV. Terugvordering

Artikel 23

1. De uitkering die onverschuldigd is betaald wordt door burgemeester en wethouders van de kunstenaar teruggevorderd.
2. Indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn kunnen burgemeester en wethouders besluiten geheel of gedeeltelijk van terugvordering af te zien.
3. Het besluit tot terugvordering vermeldt hetgeen wordt teruggevorderd, de termijn of termijnen waarbinnen moet worden betaald, alsmede dat het besluit bij gebreke van tijdige betaling zal worden tenuitvoergelegd op de wijze bedoeld in artikel 18.
4. Degene van wie wordt teruggevorderd is verplicht desgevraagd aan burgemeester en wethouders de inlichtingen te verstrekken die voor de terugvordering van belang zijn.

Artikel 24

De artikelen 78a, 81, 82, 85, 86 en 87 van de Algemene bijstandswet zijn van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk V. Uitvoering en Toezicht

§ 1. Verantwoordelijkheid voor de uitvoering

Artikel 25

De uitvoering van deze wet berust bij burgemeester en wethouders en, voor zover het de advisering bedoeld in artikel 26 betreft, de daar bedoelde instelling.

Artikel 26

1. Onze Minister erkent één instelling als de adviserende instelling.
2. De adviserende instelling heeft tot taak burgemeester en wethouders van advies te dienen of:
 - a. de aanvraag is ingediend door een kunstenaar als bedoeld in artikel 1, onder d, of door een beginnend kunstenaar als bedoeld in artikel 1, onder e, of aan de eisen bedoeld in de artikel 4, tweede lid, aanhef en onder b en c, voldaan wordt of aan de eisen bedoeld in

artikel 47, aanhef en onder c; of

b. de uitkering moet worden beëindigd om de reden bedoeld in artikel 6, eerste lid, aanhef en onder b.

3. Om voor erkenning als de adviserende instelling in aanmerking te komen is tenminste vereist dat de aanvragende instelling:

a. een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid is;

b. blijkens haar statuten tot doel heeft of mede tot doel heeft taken als bedoeld in het tweede lid te vervullen.

4. Aan een erkenning kunnen voorschriften worden verbonden.

5. Een erkenning geldt voor onbepaalde tijd.

Artikel 27

1. Onze Minister trekt de erkenning als de adviserende instelling in indien de instelling:

a. daarom verzoekt;

b. tot ontbinding besluit;

c. in staat van faillissement wordt verklaard.

2. Onze Minister kan de erkenning als de adviserende instelling intrekken indien de instelling:

a. haar taak niet naar behoren heeft vervuld;

b. haar statuten heeft gewijzigd zonder voorafgaande goedkeuring van Onze Minister;

c. heeft gehandeld in strijd met haar statuten of de voorschriften bedoeld in artikel 26, vierde lid.

Artikel 28

1. Onze Minister regelt in een besluit tot intrekking van de erkenning zo nodig de gevolgen van die intrekking.

2. Een besluit tot erkenning of tot intrekking van de erkenning bepaalt de dag waarop de erkenning, onderscheidenlijk de intrekking ingaat. Het besluit wordt in de Staatscourant geplaatst

Artikel 29

Onze Minister oefent de hem in de artikelen 26, 27 en 28 verleende taken en bevoegdheden uit in overeenstemming met Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

§ 2. Verantwoording

Artikel 30

1. Burgemeester en wethouders voeren ten behoeve van een getrouwe weergave van de uitvoering en een effectief uitvoeringsproces een zodanige administratie dat de juiste, volledige en tijdige vastlegging zijn gewaarborgd van:

a. de beslissingen over aanvragen, onderzoeken, uitkeringen, vorderingen en verplichtingen en de hieruit voortvloeiende betalingen en ontvangsten;

- b. de hierop betrekking hebbende bescheiden;
 - c. het onderzoek dat is verricht naar de juistheid en de volledigheid van de verstrekte gegevens en de overgelegde bescheiden.
2. Onze Minister stelt, na overleg met Onze Minister van Binnenlandse Zaken, regels aangaande de in het eerste lid bedoelde administratie.

Artikel 31

1. De adviserende instelling voert ten behoeve van een getrouwe weergave van de uitvoering van de haar toevertrouwde taak een zodanige administratie dat de juiste, volledige en tijdige vastlegging zijn gewaarborgd van:
- a. de ingevolge artikel 26 verstrekte adviezen;
 - b. de hierop betrekking hebbende bescheiden;
 - c. het onderzoek dat is verricht naar de juistheid en de volledigheid van de door de aanvrager verstrekte gegevens en de overgelegde bescheiden.
2. Onze Minister kan, na overleg met Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, regels stellen aangaande de in het eerste lid bedoelde administratie.

§ 3. Inlichtingenverplichting en gegevensuitwisseling

Artikel 32

De artikelen 121 tot en met 128 van de Algemene bijstandswet zijn van overeenkomstige toepassing.

§ 4. Toezicht

Artikel 33

1. Onze Minister is belast met het toezicht op de uitvoering van deze wet.
2. Burgemeester en wethouders en de adviserende instelling verstrekken desgevraagd aan Onze Minister kosteloos alle inlichtingen die hij voor de uitoefening van het toezicht nodig heeft en verlenen hem inzage in de administratie.

Artikel 34

Onze Minister kan aan burgemeester en wethouders, nadat zij gedurende acht weken in de gelegenheid zijn gesteld hun zienswijze naar voren te brengen, aanwijzingen geven met betrekking tot een goede uitvoering van deze wet. Hij treedt daarbij niet in de besluitvorming in individuele gevallen.

§ 5. Beleidsinformatie

Artikel 35

1. Burgemeester en wethouders en de adviserende instelling verstrekken desgevraagd kosteloos aan Onze Minister de inlichtingen die hij voor de informatievoorziening en de beleidsvorming met betrekking tot deze wet nodig heeft.
2. Onze Minister kan na overleg met Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen regels stellen met betrekking tot het verstrekken van de in het eerste lid bedoelde inlichtingen.

Hoofdstuk VI. Financiering

§ 1. Financiering gemeente

Artikel 36

1. Het Rijk vergoedt:
 - a. de ten laste van de gemeente gebleven kosten van uitkeringen, waaronder begrepen de bedragen die de gemeente in verband hiermee ontvangt door de toepassing van artikel 17, alsmede de loonbelasting, premies volksverzekeringen en ziekenfondspremie die daarover verschuldigd zijn;
 - b. de door de gemeente gemaakte uitvoeringskosten overeenkomstig de krachtens het derde lid, onder a, gestelde regels.
2. Burgemeester en wethouders declareren de in een kalenderjaar gemaakte kosten door middel van een kostenopgave over dat jaar. Deze opgave is voorzien van een verklaring van de deskundige, belast met de in artikel 213 van de Gemeentewet voorgeschreven controle omtrent de juistheid van de verstrekte gegevens.
3. Onze Minister stelt regels inzake:
 - a. de vergoeding van gemaakte uitvoeringskosten;
 - b. de wijze en het tijdstip van declareren, alsmede de daarbij door burgemeester en wethouders nader te verstrekken gegevens;
 - c. de in het tweede lid bedoelde verklaring en het onderzoek dat resulteert in deze verklaring.

Artikel 37

1. Onze Minister verleent op verzoek van de gemeente voorschotten op de vergoeding.
2. Voor zover de uitvoering van deze wet door burgemeester en wethouders, dan wel de administratie bedoeld in artikel 30, ernstige tekortkomingen vertoont, kan Onze Minister besluiten de voorschotten lager vast te stellen dan uit de krachtens het derde lid gestelde regels zou voortvloeien.
3. Onze Minister stelt regels aangaande het verlenen van voorschotten.

Artikel 38

1. Onze Minister stelt de vergoeding vast binnen een jaar na ontvangst van de kostenopgave bedoeld in artikel 36, tweede lid.
2. Indien de kostenopgave niet is ontvangen binnen 18 maanden na het kalenderjaar waarop deze betrekking heeft dan wel niet is voorzien van de verklaring bedoeld in artikel 36, tweede lid, kan Onze Minister de vergoeding over dat jaar ambtshalve vaststellen.
3. Onze Minister kan een vergoeding geheel of gedeeltelijk weigeren en een reeds betaalde vergoeding geheel of gedeeltelijk terugvorderen of verrekenen indien:
 - a. het uitkering betreft die is verleend in strijd met het bij en krachtens deze wet bepaalde;
 - b. niet is voldaan aan het bepaalde bij en krachtens artikel 30;
 - c. het uitkering betreft die niet of niet volledig overeenkomstig hoofdstuk IV is of wordt teruggevorderd.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de toepassing van het derde lid.

§ 2. Financiering adviserende instelling

Artikel 39

1. Het Rijk vergoedt de door de adviserende instelling gemaakte uitvoeringskosten overeenkomstig de krachtens het derde lid, onder a, gestelde regels.
2. De adviserende instelling declareert de in een kalenderjaar gemaakte kosten door middel van een kostenopgave over dat jaar. Deze opgave is voorzien van een verklaring van een registeraccountant of een Accountant-Administratieconsulent ten aanzien van wie bij de inschrijving in het in artikel 36, eerste lid, van de Wet op de Accountants-Administratieconsulenten bedoelde register een aantekening is geplaatst als bedoeld in artikel 36, derde lid, van die wet.
3. Onze Minister stelt regels inzake:
 - a. de vergoeding van gemaakte uitvoeringskosten;
 - b. de wijze en het tijdstip van declareren, alsmede de daarbij door de adviserende instelling nader te verstrekken gegevens;
 - c. de in het tweede lid bedoelde verklaring en het onderzoek dat resulteert in deze verklaring.

Artikel 40

1. Onze Minister verleent op verzoek van de adviserende instelling voorschotten op de vergoeding.
2. Voor zover de uitvoering van deze wet door de adviserende instelling, dan wel de administratie bedoeld in artikel 31, ernstige tekortkomingen vertoont, kan Onze Minister besluiten de voorschotten lager vast te stellen dan uit de krachtens het derde lid gestelde regels zou voortvloeien.

3. Onze Minister kan regels stellen aangaande het verlenen van voorschotten.

Artikel 41

1. Onze Minister stelt de vergoeding vast binnen een jaar na ontvangst van de kostenopgave bedoeld in artikel 39, tweede lid.
2. Indien de kostenopgave niet is ontvangen binnen 18 maanden na het kalenderjaar waarop deze betrekking heeft dan wel niet is voorzien van de verklaring bedoeld in artikel 39, tweede lid, kan Onze Minister de vergoeding over dat jaar ambtshalve vaststellen.
3. Onze Minister kan een vergoeding geheel of gedeeltelijk weigeren en een reeds betaalde vergoeding geheel of gedeeltelijk terugvorderen of verrekenen indien niet is voldaan aan het bepaalde bij en krachtens artikel 31.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de toepassing van het derde lid.

Hoofdstuk VII. Rechtsbeschermings- en strafbepalingen

Artikel 42

In afwijking van artikel 8:69 van de Algemene wet bestuursrecht kan de rechter in beroep of hoger beroep het bedrag waarop de boete is vastgesteld ook ten nadele van de belanghebbende wijzigen.

Artikel 43

1. Degene die in strijd met de waarheid een opgave doet of enig gegeven verzwijgt, met het oogmerk om aldus voor zichzelf of voor degene voor wie hij optreedt uitkering of hogere uitkering te verkrijgen dan wel te behouden, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of een geldboete van de vierde categorie.
2. Het in het eerste lid omschreven feit is een misdrijf.

Artikel 44

1. Degene die de verplichting, bedoeld in artikel 15, tweede lid, onderdeel c, niet of niet behoorlijk is nagekomen door geen, onjuiste of onvolledige mededelingen, waardoor uitkering ten onrechte of tot een te hoog bedrag is verleend, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of een geldboete van de derde categorie.
2. Het in het eerste lid omschreven feit is een overtreding.

Artikel 45

1. Natuurlijke personen en niet-publiekrechtelijke organen die niet voldoen aan een verplichting als bedoeld in artikel 32 of die ter zake onjuiste inlichtingen verstrekken, worden gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of een geldboete van de tweede categorie.

2. Het in het eerste lid omschreven feit is een overtreding.

Artikel 46

Het recht tot strafvordering vervalt indien burgemeester en wethouders aan de belanghebbende ter zake van hetzelfde feit reeds een boete hebben opgelegd.

Hoofdstuk VIII. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 47

Recht op uitkering heeft eveneens de kunstenaar die op het moment van inwerkingtreding van deze wet algemene bijstand op grond van de Algemene bijstandswet ontving en die:

- a. zonder die bijstand niet over voldoende middelen beschikt om te voorzien in de noodzakelijke kosten van bestaan;
- b. de aanvraag op grond van deze wet heeft ingediend binnen 12 maanden na de inwerkingtreding ervan; en
- c. gedurende een zekere periode als kunstenaar werkzaam is geweest.

Artikel 48

Onze Minister zendt in overeenstemming met Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, drie jaar na de inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

Artikel 49

Als adviserende instelling wordt met ingang van de inwerkingtreding van deze wet erkend de Stichting Voorzieningsfonds voor Kunstenaars te 's-Gravenhage, zulks mede met toepassing van artikel 26, vierde lid.

Artikel 50

Aan artikel 9, tweede lid, van de Algemene bijstandswet wordt onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door een puntkomma een nieuw onderdeel d toegevoegd, luidende:

- d. die uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening kunstenaars ontvangt of die gehuwd is met een persoon die een zodanige uitkering ontvangt.

Artikel 51

Aan artikel 17 van de Algemene bijstandswet wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

6. De Wet inkomensvoorziening kunstenaars geldt niet als een voorliggende voorziening als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 52

In de Bijlage bij de Beroepswet, onder C, wordt een onderdeel 24a ingevoegd, luidende:

24a. Wet inkomensvoorziening kunstenaars

Artikel 53

De artikelen van deze wet treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel 54

Deze wet wordt aangehaald als: Wet inkomensvoorziening kunstenaars.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen,

Memorie van toelichting

Algemeen

1. Inleiding

Kunstenaars worden op verschillende manieren ondersteund. In ons land bestaat een uitgebreid en divers kunstbeleid van zowel Rijksoverheid als gemeenten en provincies. Ook particulieren leveren een bijdrage. Al of niet in bedrijfsverband, kopen zij kunst, verstrekken opdrachten, bezoeken theatervoorstellingen en concerten. Daarnaast treden bedrijven op als sponsors. Desondanks is het voor kunstenaars niet eenvoudig om gedurende hun gehele carrière zelfstandig in het eigen levensonderhoud te voorzien. Dit geldt in de eerste plaats voor de starters. Zij die van een kunstopleiding afkomen, hebben tijd nodig om zich te oriënteren op de kunstpraktijk en om zich daarin een positie te verwerven. Bij de start van een artistieke loopbaan moet veelal een beroep worden gedaan op de bijstand.

Daarnaast is er het continuïteitsprobleem. Kenmerkend voor de beroepspraktijk van kunstenaars is het werken in opdracht of met tijdelijke contracten en het hebben van meerdere deeltijdbanen. Kunstenaars zijn vaak aangewezen op een uitkering ter overbrugging van opdrachten of contractperioden, of vanwege een tijdelijke terugval in hun produktiviteit.

De markt voor kunstenaars is moeilijk vergelijkbaar met de markt voor industriële producten. Vaak gaat het om unica, of producten met een beperkte reproduceerbaarheid. Bovendien gaat het aanbod veelal aan de vraag vooraf. Het individuele karakter van kunst maakt dat de kunstenaar zijn/haar eigen markt moet creëren. Er is in algemene zin wel een markt voor kunst, maar daarmee nog niet voor zijn kunst.

Bijzondere aandacht voor de positie van de kunstenaar is ook daarom geboden, omdat het niet zelden individuen zijn die op een persoonlijke wijze uitdrukking weten te geven aan de culturele saamhorigheid van een samenleving, ook al wordt dat niet direct door iedereen zo ervaren. Kunst kan zich soms vreemd en schokkend aan ons voordoen, maar zonder die tegendraadse inbreng slaapt een cultuur in en verliest zij haar waarde en betekenis.

Dit geheel overziende is het kabinet van mening dat er een aparte inkomensvoorziening voor kunstenaars nodig is, die toegesneden is op de bijzondere positie van kunstenaars en aansluit bij het activeringsbeleid in de sociale zekerheid. Het kabinet stelt daarom een regeling voor, die de kunstenaar een inkomen verstrekt dat weliswaar aanmerkelijk lager ligt dan het sociale minimum, maar die hem of haar tevens toestaat dit inkomen met bijverdiensten aan te vullen. Gegeven het feit dat het lagere uitkeringsniveau de betrokkene al voldoende aanzet tot het verrichten van arbeid, worden hem of haar geen arbeidsmarktverplichtingen opgelegd, zoals die gebruikelijk zijn in de sociale zekerheid. Op deze wijze wordt de kunstenaar voor een beperkte periode in de gelegenheid gesteld een eigen beroepspraktijk op te bouwen, dan wel een tijdelijke terugval in de inkomsten op te vangen.

2. Voorgeschiedenis

Dat het voor kunstenaars vaak moeilijk is om met hun beroep in het eigen levensonderhoud te voorzien, is ook in het verleden aanleiding geweest voor specifieke regelingen, met name voor beeldende kunstenaars. Zo bestond van 1949 tot 1986 de Beeldende kunstenaarsregeling (BKR).

De overheid kocht kunstwerken aan van beeldende kunstenaars die professioneel werkzaam waren, maar daaruit onvoldoende middelen van bestaan verwierven. Ook kon de kunstenaar in de BKR een opdracht krijgen tot het vervaardigen van een kunstwerk of het verrichten van diensten op een aan de beeldende kunst verwant terrein (bijvoorbeeld het geven van rondleidingen in musea). Halverwege de jaren 60 werd duidelijk dat door het open-einde-karakter van de regeling de kosten moeilijk beheersbaar bleken. Steeds meer kunstenaars maakten gebruik van de BKR en de opslagkosten van de aangekochte kunstwerken namen enorm toe.

In het regerakkoord voor de periode 1982-1986 werd tot een drastische verlaging van het BKR-budget besloten, onder meer door de toelatingseisen tot de regeling te verscherpen. Uiteindelijk werd besloten de BKR te beëindigen. Per 1 januari 1987 werd de regeling buiten toepassing verklaard. De kunstenaars konden daarna terugvallen op de Abw, de Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers (RWW) of het Bijstandsbesluit Zelfstandigen (BZ). Bovendien konden kunstenaars een beroep doen op de extra gelden die door het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC) voor beeldende kunstenaars werden gereserveerd.

Na de afschaffing van de BKR gingen enkele gemeenten ertoe over aan kunstenaars in de bijstand een uitzonderingspositie toe te kennen (het zgn. Haarlemse model), met name voor wat betreft de sollicitatieplicht en het zoeken naar en aanvaarden van passende arbeid. Uit een onderzoek (1992) van de Rijksconsulenten Sociale Zekerheid bleek dat deze en andere elementen in dat gedoogbeleid geen grondslag in wet en regelgeving hadden en dat daarom onvoldoende uitstroom uit de bijstand plaatsvond. Alleen voor beeldende kunstenaars die naast een uitkering een beroepskostenvergoeding ontvingen van het Fonds voor de beeldende kunst, vormgeving en bouwkunst, bestond er een officieel goedgekeurd afwijkend bijstandsregime.

Deze gedoogpraktijk staat haaks op het kabinetsbeleid om met een verscherpt handhavingsregime de uitstroom uit de bijstand te bevorderen. Het vorige kabinet had al besloten aan deze gedoogpraktijk een einde te maken en in plaats daarvan een voorliggende voorziening in te voeren in de vorm van een stipendium voor circa 1200 beeldende kunstenaars, onder verantwoordelijkheid van de minister van WVC. Dit stipendium voorziet zowel in de kosten van levensonderhoud als in een forfaitair bedrag voor beroepskosten. Op 1 januari 1994 is deze voorziening in werking getreden. Bij de behandeling van de regeling in de Tweede Kamer bleek dat de kamer deze voorziening vooral wenste te zien als een specifieke oplossing voor een specifiek probleem, maar niet als een oplossing voor het bredere probleem van de sociale positie van de kunstenaar en de spanning tussen het bijstandsbeleid (verplichtingen, sancties, trajectbegeleiding) en het kunstbeleid (bevordering kwalitatieve kunstbeoefening).

Het kabinet heeft daarop in juni 1994 de Tweede Kamer een discussienota voorgelegd met de hoofdlijnen van een Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars (kamerstukken II 1994/95, 24 241, nr 1). Deze nota en de discussie daarover in de Tweede Kamer vormen de basis van de huidige wet.

3. Doelstelling

Het doel van de wet is kunstenaars te ondersteunen bij de opbouw van een renderende beroepspraktijk, dan wel hen in staat te stellen een tijdelijke terugval in inkomsten op te vangen. Deze doelstelling wordt in de wet als volgt vormgegeven.

De wet biedt de mogelijkheid een uitkering als inkomensondersteuning te verstrekken, staat daarnaast bijverdiensten toe en legt geen verplichtingen tot arbeidsaanvaarding op. Er wordt dus een zekere mate van bestaanszekerheid geboden tegelijk met het stimuleren van bijverdiensten als mogelijkheid om in het bestaan te voorzien. Voorheen konden kunstenaars die door het uitoefenen van hun beroep in hun inkomen wilden voorzien, maar daar (nog) niet of slechts gedeeltelijk in slaagden, kiezen tussen een beroep op de bijstand óf werk zoeken buiten het eigen beroep.

Met de invoering van de nieuwe Algemene bijstandswet op 1 januari 1996 is het beleid sterker gericht op activering en uitstroom. Hiervan zijn kunstenaars in de bijstand niet uitgezonderd. Dit betekent dat zij ander werk zullen moeten aanvaarden, indien zij met hun eigen beroep onvoldoende inkomsten verwerven. In feite komt het er op neer dat de kunstenaar verplicht wordt - al dan niet na (om)scholing - zich op de arbeidsmarkt te begeven, indien hij of zij er niet in slaagt door de uitoefening van zijn eigen beroep in zijn inkomen te voorzien. Met inwerkingtreding van de Wik komt er een extra keuzemogelijkheid voor kunstenaars bij. Gedurende vier jaar kunnen zij in aanmerking komen voor een sociale zekerheidsvoorziening zonder dat hen een arbeidsplicht wordt opgelegd.

4. De doelgroep

De wet is bedoeld voor kunstenaars die naar de maatstaven van de Algemene bijstandswet over onvoldoende inkomen beschikken en die beroepsmatig als kunstenaar werkzaam zijn of willen zijn. De kunstenaar die zich voor deze regeling aanmeldt, moet dus als het ware door twee toegangsportalen heen: namelijk dat van de bijstand en dat van de beroepsmatigheidstoetsing. Bij de vereisten voor een uitkering (par. 5.3) wordt op beide portalen teruggekomen.

In de wet worden drie groepen kunstenaars onderscheiden:

- a. Beginnende kunstenaars: zij die recent met succes een kunstopleiding afgesloten hebben en een beroep doen op de regeling. Het moet een opleiding of afstudeerrichting zijn die in hoofdzaak gericht is op het uitvoeren van kunst of op het scheppen van kunst. In artikel 1 van de wet is tevens vastgelegd dat de opleiding door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) moet zijn medegefinancierd.
- b. Gedurende 1 jaar na het inwerkingtreden van de regeling kunnen zich ook kunstenaars aanmelden die al in de bijstand zitten. Daarbij doet het er niet toe hoelang ze in de bijstand zitten. Voorwaarde is wel dat zij gedurende hun bijstandperiode zich gericht hebben op het verwerven van inkomsten uit de kunstbeoefening.

c. Tot slot is de mogelijkheid opgenomen dat ook kunstenaars die op het moment van inwerkingtreden van de wet geen beroep op de bijstand doen, kunnen deelnemen. De voorwaarden voor toetreding hangen samen met de algemene toetredingsvoorwaarden (de twee eerder genoemde toegangsportalen). Het betreft hier kunstenaars die al geruime tijd een beroepspraktijk hebben en door omstandigheden daar geen of niet meer voldoende inkomen uithalen om in de kosten van bestaan te voorzien. terwijl zij om wat voor reden dan ook nooit een beroep hebben willen doen op de bijstand.

5. Het systeem van de wet

5.1 Algemeen

De wet biedt de (startende) kunstenaar de keuze om een beroep te doen óf op de bijstand óf op deze regeling, maar niet op beide tegelijk. De onderhavige regeling geldt in alle opzichten als voorliggende voorziening voor de Algemene bijstandswet. Dit betekent dat indien betrokkene er niet in slaagt rond te komen van de uitkering - eventueel aangevuld door eigen verdiensten - er in het kader van deze wet geen aanvullend beroep op de bijstand mogelijk is. Het spreekt vanzelf dat betrokkene op elk moment uit de Wik kan stappen en een beroep kan doen op de bijstand, maar in dat geval valt hij of zij volledig onder het handhavingsregime van de bijstand. Het hebben van een bijstandsuitkering wordt in het kader van deze wet gezien als voldoende inkomen en iemand met een bijstandsuitkering kan dan ook niet voor de Wik in aanmerking komen. Uitzondering daarop zijn bijstandsgerechtigde kunstenaars in het eerste jaar van deze wet.

Aangezien de Wik een algemene inkomensvoorziening is staat de bijzondere bijstand wel open voor de Wik-gerechtigde onder de gebruikelijke voorwaarden; dat wil zeggen dat de normale beroepskosten niet voor bijzondere bijstand in aanmerking komen, omdat in de Wik reeds een regeling voor beroepskosten is opgenomen.

5.2 Uitkeringshoogte en bijverdiensten

De hoogte van de uitkering is afgestemd op het specifieke karakter van deze regeling. Er wordt een zekere mate van bestaanszekerheid geboden. Daarnaast zijn enkele voorwaarden die gebruikelijk zijn bij minimumbestaansvoorzieningen (zoals de verplichting passende arbeid te aanvaarden) niet in deze wet opgenomen. Omgekeerd worden in deze wet mogelijkheden geschapen die juist in dit soort voorzieningen niet of niet meer worden geboden, zoals de mogelijkheid om bij te verdienen. Het kabinet heeft besloten deze bijzondere systematiek te laten doorklinken in de hoogte van de uitkering, door de hoogte vast te stellen op 60 procent van de landelijke bijstandsnorm vermeerderd met de maximale toeslag van artikel 33, tweede lid, Abw.

Dit percentage prikkelt om bij te verdienen en geeft tevens uitdrukking aan het feit dat de Wik-gerechtigde niet hoeft te voldoen aan enkele voorwaarden die wel gelden voor bijstandsgerechtigden.

De regeling is erop gericht de kunstenaar te ondersteunen bij de opbouw van een renderende beroepspraktijk. Door het verwerven van bijverdiensten wordt deze beroepspraktijk gestimuleerd. De bedoeling is dat betrokkene op den duur (maximaal vier jaar) zoveel (bij)verdiensten heeft, dat hij of zij volledig kan voorzien in de kosten van levensonderhoud, in die zin dat een beroep op de bijstand zou worden afgewezen wegens het hebben van voldoende middelen van bestaan.

De mogelijkheid om bij te verdienen zonder dat dit gevolgen heeft voor de uitkering, geldt tot 115 procent van de voor betrokkene geldende bijstandsnorm. In zoverre wordt afgeweken van de algemene regel dat de uitkering wordt afgestemd op de middelen van de kunstenaar en zijn of haar gezin. Een hoger percentage zou een niet te rechtvaardigen verschil met bijstandsgerechtigden in het totaal genoten inkomen veroorzaken.

Om een renderende beroepspraktijk op te bouwen, moet de kunstenaar beroepskosten maken. Deze kosten mogen -volgens forfaitaire bedragen- in mindering worden gebracht op de bijverdiensten alvorens de inkomsten verrekend worden met de uitkering.

Het feit dat rekening wordt gehouden met bijverdiensten en beroepskosten, betekent ook dat de uitkering eerst wordt toegekend in de vorm van een renteloze geldlening, in maandelijkse termijnen uit te keren, en dat de uitkering definitief wordt vastgesteld zodra het inkomen bekend is over het kalenderjaar.

5.3 Duur en vereisten

Het spreekt vanzelf dat er geen recht meer op deze regeling bestaat zodra betrokkene over zoveel inkomen uit activiteiten als kunstenaar of anderszins beschikt dat hij of zij ook volgens de Abw niet meer voor een bijstandsuitkering in aanmerking zou komen.

Eveneens bestaat geen recht meer wanneer betrokkene niet langer beroepsmatig als kunstenaar werkzaam is. Het kabinet is van mening dat de regeling alleen van toepassing dient te zijn voor professionele kunstenaars. Om te kunnen vaststellen of er sprake is van een professionele kunstenaar, wordt de uitvoerder van de wet -de gemeente- door een bij de wet ingesteld adviesorgaan geadviseerd. Een van de elementen die in het advies over de beroepsmatigheid van de kunstenaar is opgenomen, is of de betrokkene erin slaagt een zeker inkomen te onttrekken uit de beoefening van zijn beroep. Deze bepaling is opgenomen om te stimuleren dat de betrokken kunstenaar tracht zoveel mogelijk inkomen te verwerven uit zijn beroepspraktijk. Het is volgens het kabinet alleszins te aanvaarden dat de groei in de beroepspraktijk -of beter gezegd het ontbreken van groei- een maatstaf kan zijn voor het vaststellen of de kunstenaar nog recht heeft op een inkomensondersteuning. Een en ander wordt nader geregeld bij algemene maatregel van bestuur.

Aan de regeling kan maximaal vier jaar worden deelgenomen. Dat hoeft niet in een aangesloten periode, maar wel binnen een termijn van tien jaar. Het kabinet is van mening dat een kunstenaar die eerder in de regeling heeft gezeten, en met zijn inkomen uit zijn beroepspraktijk weer terug valt onder het bijstandsniveau, opnieuw aan de regeling moeten kunnen deelnemen. Een voorbeeld hiervan is de kunstenaar die tijdelijk een terugval in creativiteit heeft of een andere richting in wil slaan. Het totaal aantal jaren dat een beroep op de Wik kan worden gedaan, blijft evenwel vier jaar. Aldus ontstaat een soort knipkaart, die om administratieve redenen niet langer dan tien jaar geldig is.

6. Beroepskosten

Een professioneel kunstenaar maakt kosten om zijn of haar beroep te kunnen uitoefenen. In de regeling is hiermee rekening gehouden. Gekozen is voor een methode die geen onnodige uitvoeringsproblemen meebrengt en die past in het uitkeringssysteem waarbij rekening wordt gehouden met bijverdiensten.

Hoewel de kosten variëren met het beroep dat wordt uitgeoefend, is op basis van ervaringsgegevens een scheiding aan te brengen tussen beroepskosten voor beeldende kunstenaars en die van de overige kunstenaars. Uit recent onderzoek (resp. 'De financiële positie van beeldende kunstenaars II, SEO 1996' en 'Peiling Kunstenbond FNV, 1995') valt af te leiden dat een gemiddeld bedrag van 10.000 gulden voor de beroepskosten van beeldende kunstenaars en van 5.000 gulden voor de overige kunstenaars kan worden vastgesteld. Deze forfaitair vastgestelde bedragen worden door de gemeente in mindering gebracht op de bijverdiensten alvorens de bijverdiensten worden verrekend met de uitkering. Het kabinet gaat er vanuit dat deze werkwijze voor het grootste deel van de kunstenaars goed zal voldoen. Het spreekt vanzelf dat het voor een goede uitvoering van de wet noodzakelijk is dat de kunstenaar een ordentelijke administratie voert.

7. De beroepsmatigheidstoets

De regeling is uitsluitend bestemd voor kunstenaars die beroepsmatig actief (willen) zijn. De vaststelling wie als professioneel kunstenaar kan worden aangemerkt, is niet gemakkelijk. Niet alle gemeenten zullen de expertise daarvoor in huis hebben. Om bovendien rechtsongelijkheid tussen gemeenten te voorkomen, is in de wet gekozen voor een landelijk opererend adviesorgaan, dat de beroepsmatigheid toetst en de gemeente daarover adviseert. De wet verbindt bepaalde vereisten aan de erkenning door de minister van SZW als adviserende instelling. Het spreekt vanzelf dat de instelling deskundig is op het gebied van de vereisten die gelden voor de diverse beroepsgroepen. Als zodanig is een dergelijk adviesorgaan vergelijkbaar met een adviesorgaan als het Instituut voor Midden- en Kleinbedrijf (IMK) dat regelmatig gemeenten adviseert over de levensvatbaarheid van een onderneming in het kader van de uitvoering van het Bijstandsbesluit zelfstandigen. Het Rijk vergoedt de uitvoeringskosten van de erkende adviesinstelling.

In de hoofdlijnennotitie die het kabinet ter voorbereiding van deze wet aan de Kamer heeft voorgelegd is uitgegaan van een rol van het VVK als adviserende instelling. Het VVK heeft bij meerdere gelegenheden te kennen te geven te hechten aan een zwaardere rol bij de uitvoering van de Wik, dan uit de artikelen 19, derde lid, en 26, tweede lid, van de Wik, betreffende de adviserende instelling, zou kunnen blijken. Het kabinet wijst er op dat de adviserende instelling het -door de deugdelijkheid van haar adviezen- in eigen hand heeft om zich bij de besluitvorming op grond van de Wik te kwalificeren. Dit hoeft evenwel niet nader in de Wik te worden geregeld, maar vloeit in belangrijke mate voort uit de bepalingen die in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) met betrekking tot advisering zijn opgenomen. Ten aanzien van de motivering van beschikkingen die zijn gebaseerd op een advies van de adviserende instelling, of waaraan een advies van de adviserende instelling vooral is gegaan, geeft afdeling 4.1.4. van de Awb een regeling. Bevat het advies zelf de motivering, dan kunnen burgemeester en wethouders volstaan met een verwijzing naar het advies. Wel dient hierbij het advies ter kennis van de belanghebbende te worden gebracht, bijvoorbeeld door het als een bijlage bij de beschikking aan de belanghebbende te sturen. Wijkt het besluit van burgemeester en wethouders af van het advies, dan moet dit uitdrukkelijk bij dat besluit worden gemotiveerd, waarbij uit de motivering zal moeten blijken op welke punten en op welke gronden van dat advies wordt afgeweken.

Een advies van de adviserende instelling mag niet klakkeloos worden opgevolgd. In dit verband wijst het kabinet op de regeling dienaangaande in afdeling 3.3. van de Algemene wet bestuursrecht, alsmede naar de uitspraak van de Afdeling rechtspraak van 4 februari 1987 (AB 1988, nr. 112), waarin een door de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur genomen besluit om subsidie af te wijzen wordt vernietigd omdat het onderliggende advies inzake de artistieke prestatie van een kunstenaar, ernstige tekortkomingen vertoonde. In deze uitspraak stelde de Afdeling rechtspraak voorop dat het bestuursorgaan «in het algemeen kan volstaan met te verwijzen naar het advies». Deze regel lijkt evenwel uitzondering indien het advies "(...) naar de wijze van totstandkoming, inhoud of anderszins zodanige gebreken vertoont dat verweerder hierop niet zonder meer mag afgaan". Burgemeester en wethouders zullen dus steeds moeten nagaan of aan de conclusies van het advies naar inhoud of wijze van totstandkoming zodanige gebreken kleven dat het besluit van burgemeester en wethouders niet, of althans niet zonder meer, op die conclusies mag worden gebaseerd. Zouden burgemeester en wethouders zich bij het nemen van hun besluiten zonder nader onderzoek mogen baseren op de adviezen van de adviserende instelling, dan zou de beslissingsbevoegdheid materieel verschuiven naar die instelling.

Het kabinet heeft er, zoals eerder aangegeven, voor gekozen om een adviesstructuur in de Wik op te nemen. Een andere opzet zou denkbaar zijn, ware het niet dat dan voor de belanghebbende kunstenaar een ondoorzichtig stelsel van rechtsbescherming zou gaan gelden. Toekenning van verdergaande, dan adviserende bevoegdheid zou immers betekenen, dat ook voor die bevoegdheid in beginsel het stelsel van administratieve rechtsbescherming zou gaan gelden. Een dergelijke dubbeling van het stelsel lijkt het kabinet noch in het belang van de kunstenaar zelf, noch in het belang van de uitvoerende instanties, te weten burgemeester en wethouders en de instelling, die over de artistieke prestaties heeft te adviseren.

8. Uitvoering

De uitvoering van deze wet kan worden opgedragen aan een beperkt aantal gemeenten. Aan deze mogelijkheid zal invulling worden gegeven in samenwerking met de VNG. Het kabinet heeft voor deze vorm gekozen -na de discussie met de Kamer over de Hoofdlijnennotitie- omdat concentratie van de uitvoering de kwaliteit hiervan ten goede zal komen. Er wordt zodoende beter aangesloten bij het gegeven dat er een concentratie te zien is van kunstenaars in bepaalde gemeenten, dat bepaalde gemeenten een concentratie kennen van kunstonderwijsinstellingen en dat op deze wijze ook beter aangesloten kan worden bij de bestaande mogelijkheden tot beroepsuitoefening en het kunstbeleid van bepaalde gemeenten. Op deze wijze is ook het ontwikkelen van het flankerend beleid doelmatiger.

De uitvoerende gemeenten worden aangewezen via een algemene maatregel van bestuur. Deze gemeenten voeren dan de Wik uit voor de in hun regio gelegen gemeenten. Bij de regio-indeling zal worden aangesloten bij de bestaande verdelingsstructuur voor kunstsubsidies en indeling van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR).

Gelet op het feit dat een beperkt aantal gemeenten de wet uitvoert, en zij de uitvoering voor andere gemeenten uit hun omgeving ter hand nemen, is door het kabinet besloten de uitvoeringskosten van deze gemeenten voor 100 procent te vergoeden en in de verstrekte uitkeringen een rijksbijdrage van 100 procent te geven.

9. Flankerend beleid

Het doel van de inkomensvoorziening is de kunstenaar in de gelegenheid te stellen een zodanige beroepspraktijk op te bouwen dat hij of zij in het eigen levensonderhoud kan voorzien en geen beroep meer hoeft te doen op de Algemene Bijstandswet. Voor een aantal kunstenaars zal dit een gemengde beroepspraktijk zijn.

De wet richt zich erop dat zoveel mogelijk kunstenaars op eigen kracht een -al of niet gemengde- beroepspraktijk opbouwen die hen uit de bijstand houdt. Voor een deel van de deelnemende kunstenaars zal een actieve ondersteuning nodig zijn om een zelfstandige beroepspraktijk op te bouwen, in de vorm van scholing, individuele trajectbegeleiding, arbeidsbemiddeling, werkervaringsplaatsen en dergelijke. En dan nog zal blijken dat een deel toch weer een beroep op de bijstand zal moeten doen of zal moeten afzien van een eigen kunstpraktijk. Het zal duidelijk zijn dat het succes van de regeling vooral afhangt van de vraag of het merendeel van de deelnemers in de richting van een zelfstandige beroepspraktijk begeleid kan worden. Het is vrijwel zeker dat zonder die actieve ondersteuning het succes gering zal blijken zijn.

Daarom wordt langs zij deze wet een beleid ontwikkeld dat zich enerzijds richt op het verruimen van de (arbeids)markt voor kunstenaars, anderszijds op de individuele begeleiding van kunstenaars naar een zelfstandige beroepspraktijk. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande initiatieven en projecten die veelal door sociale diensten, de arbeidsvoorzieningsorganisatie en het werkveld zijn opgezet.

10. Financiële gevolgen

Zoals aangegeven in hoofdstuk 4 is de doelgroep de in de Abw verblijvende kunstenaar, de startende kunstenaar met erkende opleiding en de zgn. zij-instromer (reeds langer werkende kunstenaar die op een willekeurig moment wordt toegelaten tot de Wik en die voorheen niet in de bijstand zat).

Een van de uitgangspunten bij het tot stand komen van de wet is dat de invoering geen budgettair effect op de Rijksbegroting met zich mee mag brengen. De financiële kaders worden daarmee voor een belangrijk deel bepaald door het beslag dat de genoemde doelgroep nu en in de toekomst op de Rijksbegroting zal leggen. In samenhang daarmee ligt het voorts in de rede de verlagende effecten die de Wik heeft voor de kosten van de Abw voor gemeenten via een uitname uit het Gemeentefonds te de-compenseren en in te zetten voor ondersteunende maatregelen Wik, incasus flankerend beleid.

10.1 Financieringsruimte

Van belang voor het bepalen van de benodigde en beschikbare middelen zijn prijs- en volume-gegevens.

Volume

Voor de ramingen van het aantal kunstenaars in de bijstand is gebruik gemaakt van gegevens van het Ministerie van OC&W. Dit leidt tot de aanname dat er landelijk 14.000 kunstenaars een beroep doen op de bijstand. Op basis van de toetredingseisen en het niet verplichtende karakter van de Wik is verondersteld dat eenmalig 4.750 kunstenaars per ingangsdatum uit de bijstand een beroep zullen doen op de Wik. In de ramingen wordt verder rekening gehouden met 250 zij-instromers en de instroom van jaarlijks 900 HBO-ers.

Om het Wik-bestand op termijn te kunnen bepalen is er vanuit gegaan dat de uitstroom uit de regeling uit twee categorieën bestaat, namelijk een uitstroom zonder het bereiken van de toegestane verblijfsduur van vier jaar (jaarlijks 10 procent) en een verplichte uitstroom na het bereiken van de maximale verblijfsduur van vier jaar.

Tabel 1 Volume aantal kunstenaars, waarin aangegeven het in raming meegenomen gemiddeld aantal zij-instromers (jaargemiddelden)

	1997	1998	1999	2000	2001
Wik-ers met vrijvallende ABW-uitkering	2700	5500	5800	6100	4600
Zij-instromers	100	200	200	200	100
Totaal	2800	5700	6000	6300	4700

Prijs

Bij de berekening van de gemiddelde uitkering is aangenomen dat de instroom in de Wik vanuit de bijstand overeenkomt met de huidige verhouding in de bijstandspopulatie van alleenstaanden, echtparen en eenoudergezinnen. De gemiddelde bijstandsuitkering in 1995 voor die populatie ten laste van de begroting van SZW bedroeg 18.000 gulden. Verder is rekening gehouden met het bestaande voornemen om het Toeslagenbudget in de Abw per 1 januari 1999 over te hevelen naar het Gemeentefonds. Voor de meerjarenraming is daartoe uitgegaan van een tentatieve schatting. Het normgedeelte bedraagt vanaf 1999 15.600 gulden, het toeslagdeel dat wordt uitgenomen uit het Gemeentefonds bedraagt 2.650 gulden.

Budgettair kader

I. Rijksbegroting (exclusief Gemeentefonds)

Op basis van de volume-veronderstellingen in tabel 1 is voor 1997 uitgegaan van 2.700 vrijvallende bijstandsuitkeringen. Voor de zij-instromers valt immers geen uitkering vrij. In tabel 2 is de totale vrijval op de Rijksbegroting inzichtelijk gemaakt. Voor 1997

bedraagt deze aldus 48,3 miljoen gulden. Vanaf 1999 is de vrijval op de SZW-begroting gesplitst in een norm- en in een uit het Gemeentefonds genomen toeslagdeel.

Daarnaast zijn in tabel 2 de benodigde bedragen opgenomen voor de Wik-uitkeringen. De normuitkering in de Wik komt overeen met 60% van de te onderscheiden normen in de Abw (berekeningssystematiek Abw 1995) en bedraagt aldus 13.000 gulden. De uitkeringslasten voor de Wik bedragen daarmee in 1997 bij 2.800 Wik-ers in totaal 36,5 miljoen gulden.

Tabel 2: Financiële ruimte Rijksbegroting (bedragen in miljoenen gulden)

	1997	1998	1999	2000	2001
Bijstandsuitkeringen (Rijksgedede)	-48,3	-99,5	-90,9	-95,2	-71,5
Toeslagen (uitgenomen uit Gemeentefonds)			-15,4	-16,2	-12,2
Wik-uitkeringen	36,5	74,8	78,4	81,6	60,7
Saldo: financiële ruimte (incl. 10%-marge)	11,8	24,7	27,9	29,8	23,0

De saldo-bedragen in tabel 2 komen beschikbaar voor de uitvoeringskosten van de gemeenten, voor de uitvoeringskosten van de adviserende instelling en voor de verhoging van de vrijlating van de eigen inkomsten tot 115% in plaats van de eerder voorgenomen 100% van de bijstandsnorm. Gezien de onzekerheden in de ramingen is de financiële ruimte die onder de genoemde veronderstellingen ontstaat beperkt tot 90%. Per saldo zijn de effecten neutraal voor de Rijksbegroting

II. Gemeentefonds

Zoals hier boven aangegeven is de Wik voor de Rijksbegroting budgettair neutraal.

Derhalve treedt er via de normeringssystematiek geen effect op het Gemeentefonds. Dit is de reden dat er, in afwijking van het m.i.v. 1995 gehanteerde compensatie-regime voor het gemeentelijk 10%-aandeel in de uitkeringslasten en de daarbij behorende uitvoeringskosten, specifieke decompensatie plaatsvindt voor deze kosten.

Het uit te nemen bedrag voor uitvoeringskosten komt overeen met de vergoeding zoals die bij eerdere aangelegenheden is gehanteerd voor compensatie en decompensatie van uitvoeringskosten voor het Gemeentefonds en bedraagt 1.050 gulden.

Bij de bepaling van het uit te nemen bedrag aan uitkeringslasten is rekening gehouden met het gemeentelijk aandeel in de gememoreerde gemiddelde bijstandsuitkering van 18.000 gulden en met de toeslagensystematiek vanaf 1999. Daarbij is de genoemde 10%-onzekerheidsmarge ingebouwd. In 1997 kan dan per (ex-)bijstandsgerechtigde Wik-er (en voor schoolverlaters) 1.800 gulden worden uitgenomen.

Vanaf 1999 kan naast het gemeentelijk aandeel in het normgedeelte (1.550 gulden) ook het toeslagdeel worden uitgenomen (2.650 gulden).

Uitgaande van de vooronderstellingen ten aanzien van prijs en volume is de financiële ruimte in het Gemeentefonds bepaald. In tabel 3 komt deze tot uitdrukking. Afwachtende de realisatiecijfers over 1997 is met de VNG overeenstemming bereikt over de uitname voor 1997 ad 5 miljoen gulden. Op basis van realisatiecijfers over 1997 zal in 1998 een nieuwe structurele meerjarenraming worden gemaakt voor de uitname uit het Gemeentefonds. Het karakter van de meerjarencijfers is dus indicatief.

Tabel 3 Berekening van het uit te nemen bedrag uit Gemeentefonds¹

	1997	1998	1999	2000	2001
<i>In glds per bijstandsgerechtigde</i>					
Uitvoeringskosten gemeenten	1050	1050	1050	1050	1050
Uitkeringslasten gemeenten	1800	1800	1550	1550	1550
Toeslagen ABW			2650	2650	2650
<i>Totaal in mln glds</i>					
Uitvoeringskosten en uitkeringslasten gemeenten	5,0	15,8	15,2	15,9	11,9
Toeslagen ABW			15,4	16,2	12,2

10.2 Besteding financiële ruimte

I. Rijksbegroting (exclusief Gemeentefonds)

De vrijvallende bedragen op de Rijksbegroting (vanaf 1999 inclusief de uit het Gemeentefonds overgeheveldde toeslagen) worden zoals aangegeven ingezet ten behoeve van de uitvoeringskosten van de gemeenten en van de adviserende instelling en om de kosten te dekken die samenhangen met de verhoogde bijverdiengrens.

De uitvoering van de wet is opgedragen aan een beperkt aantal gemeenten. De overwegingen zijn terug te vinden in hoofdstuk 7 van de MvT.

Dit heeft tot het besluit geleid de uitvoerende gemeente de uitkeringslasten volledig te vergoeden en tevens compensatie te bieden voor de kosten van uitvoering.

Het bedrag voor uitvoeringskosten komt overeen met de vergoeding zoals die bij eerdere aangelegenheden is overeengekomen voor compensatie en decompensatie van uitvoeringskosten voor het gemeentefonds en bedraagt 1.050 gulden.

In de wet is verder voorzien in een beroepsadvies aan de gemeente door een onafhankelijke instantie. De vergoeding die hiervoor is opgenomen is gerelateerd aan de gemiddelde advieskosten in het kader van een advies aanvraag voor een zelfstandige (BZ-regeling Abw). De hoogte is bepaald op maximaal 1.000 gulden. Per Wik-er wordt dus vanuit de Rijksbegroting 2.050 gulden besteed aan uitvoeringskosten voor de gemeente en de adviserende instelling. In totaal bedraagt dit in 1997 bij 2.800 Wik-ers dus 5,7 miljoen gulden.

Met inachtneming van de uitkeringslasten en de genoemde uitvoeringskosten is er nog financiële ruimte. In 1997 gaat het daarbij om 6,1 miljoen gulden. Besloten is deze resterende ruimte te benutten door de grens van de vrij te laten eigen inkomsten te verhogen tot 115% in plaats van de eerdere voorgenomen 100% van de bijstandsnorm.

II. Gemeentefonds

De gelden voor uitvoeringskosten en gemeentelijke uitkeringslasten worden ingezet voor ondersteunende maatregelen Wik, incasu flankerend beleid. Voor 1997 is op basis van afspraken met de VNG een uitname van 5 miljoen gulden ingezet. Deze uitname is 2,7

¹ Berekend op basis van de uitstroom Abw, dan wel het achterwege blijven van instroom Abw door schoolverlaters ouder dan 23 jaar. De trendbreuk in 2001 ontstaat doordat de 4-jaars termijn voor het grote cohort Wik-ers, dat in 1997 is ingestroomd, is verstreken

miljoen gulden lager vastgesteld dan op grond van de ramingen verwacht zou mogen worden. Mede in overleg met de fondsbeheerders is namelijk rekening gehouden met een temporele uitstroom uit de Abw alsmede met een aanlooperperiode voor het initiëren van flankerend beleid.

De gelden voor de toeslagen Abw worden ingezet voor de dekking van de Wik-uitkeringen op de SZW-begroting.

Nogmaals zij vermeld dat de omvang van de uitname uit het Gemeentefonds vanaf 1998 zal worden vastgesteld op basis van realisatiecijfers over 1997.

10.3 Momenten van heroverweging

Gelet op de onzekerheden die o.a. de volume-ramingen met zich mee dragen is het gewenst een aantal momenten (meetpunten) in te bouwen waarop vastgesteld wordt of en in welke mate de uitgangspunten worden gerealiseerd. Met name is dit van belang voor de beoordeling of de geraamde financiële uitkomsten recht doen aan de feitelijke situatie. De ontwikkelingen die zich bij het volume voordoen en daarmee de consequenties hiervan voor de financiële ramingen zullen worden gevolgd op basis van de gegevens die de uitvoerende gemeenten in het kader van de statistiek verstrekken. Uitgaande van de idee dat de gegevensverstrekking voor de statistiek op gelijke wijze zal plaatsvinden als bij de Abw, in casu op maandelijkse basis en voor het gehele bestand, kunnen aan het hierbij te formeren bestand uitspraken worden ontleend over de beoogde aspecten..

De eerste meting zal medio 1998 plaats vinden, uitwerking ten behoeve van de september-circulaire in het derde kwartaal 1998. Het tweede meetpunt zal zodanig gekozen moeten worden dat verwerking van de gegevens plaats kunnen vinden met inachtneming van de op dit moment voorziene overheveling van de toeslagen Abw naar het GF.

Met de evaluatie van de Wik, drie jaar na inwerkingtreding kan de eindbalans opgemaakt worden.

11. Evaluatie

In artikel 49 van de Wik wordt aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid opgedragen om drie jaar na de inwerkingtreding van de wet in overeenstemming met zijn ambtsgeenoot van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen -de eerstverantwoordelijke persoon voor het kunstbeleid- een evaluatie tot stand te brengen. Inzicht zal verkregen dienen te worden in de mate waarin het doel van de Wik is gerealiseerd door o.a. te evalueren voor welke duur en in welke mate kunstenaars gebruik maken van de Wik. Het te bereiken doel hangt ook samen met bijvoorbeeld de beroepstoets en het flankerend beleid. Daarom zal de evaluatie ook de samenhang beschouwen tussen flankerend beleid, de beroepstoets en de inkomensvoorziening zelf.

Tevens zal de evaluatie gegevens aanleveren op basis waarvan mede bezien kan worden of er eventueel een overheveling van de regeling op bestuurlijk niveau naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen zal plaats vinden.

Om een eerste, zeer voorlopig beeld van de werking van de Wik te verkrijgen zal na afloop van het eerste jaar na feitelijke invoering van de wet een tussentijdse meting plaatsvinden om na te gaan of er problemen in de uitvoeringspraktijk zijn.

Aangezien een kunstenaar maximaal 4 jaar aaneengesloten dan wel maximaal 10 jaar met tussenpozen gebruik kan maken van de Wik, zal om de volledige werking van de Wik na te gaan, enige jaren na de eerste evaluatie nog een tweede evaluatie noodzakelijk zijn.

Artikelsgewijs

Artikel 1

Dit artikel bevat omschrijvingen van de personen en colleges die met deze wet van doen hebben.

Kunstenaar

Een belangrijke omschrijving wordt gevormd door die van kunstenaar in onderdeel d. Onder kunstenaar wordt verstaan hij of zij die hier te lande werkzaam is in beroep of bedrijf ter uitoefening van de scheppende, uitvoerende of toegepaste kunst. De concrete invulling van het begrip wordt overgelaten aan de adviserende instelling als bedoeld in artikel 26 van de onderhavige wet. Deze instelling wordt geacht voldoende deskundigheid en ervaring in huis te hebben om vorm en inhoud te geven aan het kunstenaarsbegrip. Zonder te streven naar volledigheid kunnen als voorbeelden van de in de wet aangeduide categorieën van scheppende, uitvoerende of toegepast werkende kunstenaars genoemd worden:

- 1° scheppend kunstenaar: schilder, tekenaar, graficus, beeldhouwer, keramist, fotograaf, choreograaf, componist, filmer, literair auteur;
- 2° uitvoerend kunstenaar: toneel- of filmacteur, danser, of musicus;
- 3° toegepast werkend kunstenaar: vormgever, architect, illustrator, grafisch ontwerper of literair vertaler.

Daardoor vallen de volgende categorieën buiten het bereik van deze wet:

1. beroepen die kunst als object van wetenschappelijk onderzoek hebben of waarvoor een wetenschappelijke opleiding vereist is, zoals dramaturgen, musicologen, kunsthistorici en dergelijke;
2. docenten in de kunstvakken, kunstmanagers, galeriehouders, (film en theater)producenten, uitgevers en dergelijke;
3. beroepen die als ondersteunend of toeleverend kunnen worden aangemerkt zonder dat zij een directe creatieve bijdrage leveren aan het kunstprodukt zelf, zoals muziektherapeuten, instrumentmakers en dergelijke;
4. vanzelfsprekend vallen ook beroepen buiten deze wet die naar het spraakgebruik wel "kunsten vertonen", maar niet als kunstenaar kunnen worden aangemerkt, zoals acrobaten, goochelaars, circusartiesten en dergelijke.

Het zinsdeel "hier te lande" brengt mee dat kunstenaars werkzaam in den vreemde eveneens buiten de scope van deze regeling vallen. De zinsnede "in bedrijf of beroep" geeft aan dat zowel zij die als zelfstandige als zij die in loondienst het vak van kunstenaar beoefenen onder het bereik van de regeling vallen.

De kwalificatie dat iemand in bedrijf of beroep als kunstenaar "werkzaam" is, moet door de individuele feitelijke omstandigheden geschraagd worden. Die omstandigheden kunnen gevormd worden door:

- a. de outillage: het feit dat men beschikt over werkruimte en produktiegoederen ten behoeve van de uitoefening van het vak van kunstenaar is een belangrijke aanwijzing dat een persoon ook feitelijk als zodanig werkzaam is;
- b. gerealiseerde kunstproducties: waarneembare kunstproductie is vanzelfsprekend een wezenlijk element om te beoordelen of iemand ook feitelijk als kunstenaar werkzaam is;
- c. presentaties: het verzorgen van voorstellingen, het inrichten van tentoonstellingen, e.d., gericht op het verwerven van inkomsten als kunstenaar is evenzeer een belangrijke aanwijzing voor het kunstenaarschap;
- d. een zekere bestendigheid: het eenmalig of incidenteel vervaardigen van een kunstproductie is niet voldoende om de kwalificatie "werkzaam als kunstenaar" te rechtvaardigen; anderzijds lijkt het noemen van een concrete periode als minimum om als werkzaam, actief kunstenaar te kunnen worden aangemerkt vanwege de daaraan verbonden problemen van meetbaarheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid ook minder gewenst; het kabinet zou dan ook willen volstaan met de opvatting dat de kunstproductie een zekere bestendigheid moet vertonen; deze gedachte komt ook terug bij de voorwaarden om voor uitkering in aanmerking te komen; ingevolge de artikelen 4 en 47 is wat dit betreft toereikend dat de aanvrager gedurende een zekere periode als kunstenaar werkzaam is geweest;
- e. tenslotte kan ook de omstandigheid dat een persoon met de verkoop van door hem/haarzelf gerealiseerde kunstproducties een zeker inkomen heeft verworven een aanwijzing zijn dat hij of zij als kunstenaar werkzaam is.

De voormelde feitelijke omstandigheden zullen steeds in hun onderlinge verband moeten worden beschouwd. Het kan zijn dat in het ene geval de ene omstandigheid wat prominenter aanwezig is dan in het andere geval (zo zal in de meeste gevallen een scheppend kunstenaar over een werkruimte en andere vormen van outillage beschikken, terwijl een podiumkunstenaar meestal slechts over andere vormen van outillage beschikt). Het kabinet is echter ook van mening dat het geheel ontbreken van één van de hierboven onder a tot en met e genoemde elementen al snel tot het oordeel zou moeten nopen dat het betrokken individu niet feitelijk als kunstenaar werkzaam is.

Beginnend kunstenaar

Onder beginnend kunstenaar wordt hier verstaan degene die de aanvraag op grond van deze wet heeft ingediend binnen 12 maanden nadat hij of zij met goed gevolg een - opleiding op het gebied van de kunst, een voortgezette opleiding op het gebied van de kunst, of een voortgezette opleiding bouwkunst als bedoeld in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek heeft voltooid, voor zover deze opleiding gericht is op de uitoefening van het kunstenaarschap, dan wel een daarmee vergelijkbare, door Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen aan te wijzen, opleiding heeft voltooid. Met deze formulering wordt aangesloten bij de systematiek van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast kan de Minister van OC&W opleidingen die buiten de WHW vallen, toch onder het bereik van deze bepaling brengen. Daarbij wordt met name gedacht aan de werkplaatsen, zoals de Rijksacademie voor beeldende kunst, de Jan van Eyckacademie, Ateliers, Europees Keramisch

Werkcentrum en dergelijke.

Artikel 2

Voor wat betreft begrippen als middelen en inkomsten wordt beoogd naadloos aan te sluiten bij de betekenis die aan deze begrippen wordt toegekend in de sterk met de onderhavige wet verwante Algemene bijstandswet. Deze inhoudelijke aansluiting kan naar het oordeel van het kabinet verwezenlijkt worden zonder de uitvoerige regelingen, die de Algemene bijstandswet dienaangaande bevat, integraal in deze wet over te nemen. Het beoogde resultaat kan immers ook bereikt worden door in de definities te volstaan met verwijzing naar de relevante bepalingen in de Algemene bijstandswet. Deze methode geniet hier vanwege de na te streven beknoptheid van deze wet de voorkeur.

In onderdeel c worden de beroepskosten omschreven en wel als: de kosten ter verwerving van het inkomen als kunstenaar. Hieronder zijn in elk geval begrepen de kosten ten behoeve van:

- het aanschaffen van grondstoffen, materialen en hulpmiddelen ter vervaardiging van kunstwerken;
- het vervoeren en verzekeren van kunstwerken;
- het inrichten en instandhouden van een atelier;
- het auditeren en presenteren, alsook het volgen van lessen en trainingen om de bekwaamheid op peil te houden.

In onderdeel d tenslotte is een omschrijving van het begrip kinderbijslag opgenomen. De omschrijving is gelijk aan die in de Abw.

Artikel 3

Ook ten aanzien van de begrippen woonplaats, gezin, echtgenoot, gehuwde, ongehuwde, alleenstaande, alleenstaande ouder, gezamenlijke huishouding en kind is inhoudelijk zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de Algemene bijstandswet. Een en ander kan hier eenvoudig verwezenlijkt worden door de desbetreffende omschrijvingen over te nemen of - zoals ten aanzien van het begrip gezamenlijke huishouding geschied is - door verwijzing naar het begrip in de Abw.

Artikel 4

Dit artikel regelt welke personen tot de kring van rechthebbenden gerekend worden. Voor een uiteenzetting hieromtrent zij verwezen naar paragraaf 4 van het algemeen deel van de toelichting. Voor een toelichting op het vereiste dat men gedurende een zekere periode als kunstenaar werkzaam moet zijn geweest zij verwezen naar de toelichting op het kunstenaarsbegrip ingevolge artikel 1, onder d. Ten aanzien van het in het tweede lid, onderdeel c, gebezigde begrip inkomen zij nog vermeld dat het hier gaat om het "bruto-inkomen" of zo men wil de "bruto-omzet" die is behaald, d.w.z. het inkomen zonder aftrek van de beroepskosten.

Artikel 5

Deze bepaling regelt welke kunstenaars in elk geval van het recht op uitkering zijn uitgesloten. De opsomming is grotendeels ontleend aan de opsomming in artikel 9, eerste

lid, van de Algemene bijstandswet.

ad a.

De opsomming begint met de uitsluiting van de kunstenaars die algemene bijstand op grond van de Algemene bijstandswet ontvangen. Zie evenwel ook de uitzondering op deze regel in de vorm van de overgangsbepaling van artikel 47.

ad b.

De hier geboden inkomensvoorziening staat uitsluitend open voor hier te lande woonachtige kunstenaars. Ook zij die semi-permanent buiten Nederland verblijven vallen buiten deze voorziening. Van gebruikelijke vakantieduur is naar het oordeel van het kabinet en de bestendige uitvoeringspraktijk en jurisprudentie inzake de Abw sprake bij een duur van ten hoogste 4 weken, al dan niet buiten Nederland. Wel dient men nog steeds als hier te lande woonachtig te worden aangemerkt indien men in zijn/haar hoedanigheid van kunstenaar vanwege een (concert-) tournee langere tijd buiten Nederland vertoeft.

ad c.

Vreemdelingen die niet beschikken over een vergunning tot verblijf als bedoeld in de artikelen 9 of 10 van de Vreemdelingenwet vallen buiten deze inkomensvoorziening. Dus ook kunstenaars wier verblijf geënt is op een voorlopige vergunning tot verblijf als bedoeld in artikel 9a van de Vreemdelingenwet of wier verblijf op de een of andere wijze gedoogd wordt, kunnen geen aanspraken aan deze regeling ontleen.

ad d.

Degenen die rechtens hun vrijheid ontnomen is vallen buiten deze voorziening. In hun bestaanskosten wordt immers voorzien door het Ministerie van Justitie. Dit geldt ook voor buitengewone vormen van detentie, zoals weekendverlof, proefverlof, dagdetentie e.d.

ad e.

Tenslotte zijn ook uitgesloten de kunstenaars die de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt. Deze groep kan immers aanspraak maken op pensioen ingevolge de Algemene ouderdomswet, of - indien die aanspraken onvoldoende zijn - op (aanvullende) bijstand krachtens de Algemene bijstandswet. In dat laatste geval geldt vanwege hun gevorderde leeftijd niet meer de aldaar gebruikelijke arbeidsplicht.

Hier niet meer opgenomen is de uitsluiting die nog wel in de Algemene bijstandswet voorkomt, namelijk van degenen die hun militaire of vervangende dienstplicht vervullen. De reden is dat de dienst- c.q. opkomstplicht inmiddels is komen te vervallen.

Artikel 6

Dit artikel geeft een opsomming van de gronden waarbij door burgemeester en wethouders tot beëindiging van de uitkering moet worden besloten. Deze opsomming ziet onder meer toe op de situatie waarin de kunstenaar als het ware zijn of haar hoedanigheid als hulpbehoevend kunstenaar verliest: a) hij of zij hoeft niet langer een beroep op de regeling te doen, omdat hij of zij inmiddels zelf voldoende middelen blijkt te kunnen verwerven, of b) omdat hij of zij als kunstenaar zodanig marginaal bestaat dat

voortzetting daarvan met behulp van uitkering op grond van de onderhavige regeling als zinloos moet worden aangemerkt. De hier opgenomen opsomming is derhalve niet uitputtend in die zin dat burgemeester en wethouders ook bij wijze van sanctie op grond van artikel 16 de uitkering geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of blijvend, kunnen beëindigen wegens het tonen van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in de noodzakelijke kosten van bestaan of het schenden van uitkeringsverplichtingen. Daarnaast wordt de uitkering beëindigd indien de belanghebbende kunstenaar of zijn/haar echtgenoot daarom vraagt. Voor de redenen om te komen tot deze beëindigingsgrond zij verwezen naar de toelichting op artikel 14, tweede en derde lid.

Burgemeester en wethouders dienen regelmatig te onderzoeken of de belanghebbende zijn hoedanigheid van hulpbehoevend kunstenaar heeft behouden dan wel verloren. Het derde lid opent de mogelijkheid - zoals in artikel 71, eerste lid, onder b, van de Algemene bijstandswet - om bij ministeriële regeling regels te stellen omtrent de frequentie waarmee deze (her-)onderzoeken verricht moeten worden. Deze regeling zal - gezien zijn specifieke verantwoordelijkheid voor het kunstbeleid - na overleg met de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen tot stand gebracht worden.

Artikel 7

Deze bepaling strekt ertoe zeker te stellen dat opnieuw uitkering aangevraagd en verleend kan worden, indien een grond voor beëindiging als bedoeld in artikel 6, eerste lid, zijn betekenis heeft verloren. Uiteraard zal de aanvraag van de herinstromende kunstenaar (opnieuw) aan alle wettelijke eisen moeten voldoen, meer in het bijzonder zij daarbij te denken aan die genoemd in de artikelen 4 en 14. Vanzelfsprekend geldt dit niet opnieuw voor de beginnend kunstenaar in die zin dat hij of zij binnen 12 maanden na zijn of haar afstuderen een Wik-aanvraag moet hebben ingediend. Indien men eerder aan deze eis voldeed heeft hoeft men er niet opnieuw aan te voldoen. Dit zou door het tijdsverloop ook veelal de facto onmogelijk zijn.

Artikel 8

Het kabinet beoogt met behulp van deze regeling kunstenaars gedurende een aantal jaren de mogelijkheid te bieden uit te groeien tot een kunstenaar die zelf door middel van zijn of haar kunst in het eigen levensonderhoud kan voorzien. Dit vergt aanzienlijke financiële offers van de gemeenschap. Het kabinet acht het gerechtvaardigd dat dergelijke financiële offers ook gevraagd worden van de kunstenaar zelf en zijn/haar gezin. Om deze reden wordt in dit artikel geregeld dat de (hoogte van de) uitkering wordt afgestemd op de middelen - i.e. het inkomen en het vermogen in dezelfde betekenis als in de Algemene bijstandswet - van zowel de kunstenaar als zijn/haar gezin. Een en ander heeft onder meer tot gevolg dat een kunstenaar geen aanspraak op uitkering kan maken, indien zijn echtgenoot of partner een zodanig inkomen verdient dat dit voldoende is om het gehele gezin te onderhouden. Voor alle duidelijkheid zij er hier nogmaals op gewezen dat de financiële solidariteit, die in het kader van deze regeling van de gezinsleden van de kunstenaar verlangd mag worden, niet zover gaat dat hen ook verplichtingen tot het verwerven van financiële middelen mogen worden opgelegd. Dergelijke verplichtingen, zoals we die wel kennen in de Algemene bijstandswet, zouden het karakter van deze toch primair op de kunstenaar zelf gerichte inkomensvoorziening te buiten gaan.

Artikel 9

Voor wat betreft de hoogte van de maandelijkse normen zij verwezen naar paragraaf 5.2 van het algemeen deel van deze toelichting.

De beroepskosten mogen in mindering gebracht worden op het inkomen. Het vierde lid voorziet er in om bij of krachtens algemene maatregel van bestuur een regeling tot stand te brengen op grond waarvan een forfaitaire aftrek van de beroepskosten in het leven wordt geroepen. Een dergelijk systeem is bezien vanuit een aantal aspecten aantrekkelijker dan een systeem waarbij op basis van de werkelijke kosten de beroepskosten moeten worden vastgesteld:

- a. het is uitvoeringstechnisch veel eenvoudiger;
- b. het geeft ook de kunstenaar een zeker houvast omtrent het bij de vervaardiging van zijn kunst te hanteren budget;
- c. het doet aldus meer recht aan het gewenste evenwicht tussen de verantwoordelijkheden van de overheid enerzijds en de individuele kunstenaar anderzijds. Een dergelijk systeem zou ook moeten voorzien in de mogelijkheid dat voor verschillende kunstrichtingen verschillende forfaitaire aftrekken van beroepskosten worden vastgesteld. Aldus kan op meer flexibele wijze dan in de wet zelve mogelijk is rekening gehouden worden met de verscheidenheid in de omvang van de beroepskosten. Een scheppend kunstenaar, zoals een beeldhouwer met een atelier, heeft nu eenmaal hogere beroepskosten dan de gemiddelde podiumkunstenaar. Het kabinet meent dan ook dat het hier beschreven systeem de voorkeur verdient. De gedachten gaan daarbij uit naar een systeem waarbij scheppende kunstenaars een forfaitaire aftrek zullen genieten van f 10.000,- op jaarbasis en de overige kunstenaars van f 5.000,- op jaarbasis.

In het vijfde lid is bepaald dat het in aanmerking te nemen inkomen verminderd met de in aanmerking te nemen beroepskosten niet op minder dan nihil wordt gesteld. Hiermee wordt (nogmaals) duidelijk tot uitdrukking gebracht dat bij de toepassing van de Wik geen sprake kan zijn van een negatief inkomen, dat in een voorkomend geval van een negatief inkomen een en ander door de fiscus beoordeeld zal worden met inachtneming van de normale fiscale regels en dat het tenslotte ook een gegeven is dat in het kader van de Wik nimmer meer ontvangen kan worden dan het in het tweede lid genoemde normbedrag. Het zesde lid tenslotte bevat een samenloopregeling voor het geval uit anderen hoofde vergoedingen voor de beroepskosten in welke vorm dan ook verkregen worden door de kunstenaar. Een voorbeeld van een dergelijke regeling is de Regeling Basis-stipendia. De Wik heeft ten opzichte van dergelijke regelingen een complementair karakter: dergelijke beroepskosten worden niet in aanmerking genomen en derhalve niet in mindering gebracht bij de vaststelling van het inkomen overeenkomstig het eerste en derde lid. Een regel omtrent de samenloop van de uitkering krachtens de Wik met andere componenten dan beroepskosten in andere regelingen - bijv. de algemene uitkerings- of bestaanscomponenten in andere voorzieningen - is niet nodig, omdat die algemene componenten al via de (algemene) middelentoes in mindering worden gebracht.

Artikel 10

De verwerving van inkomsten zal bij veel kunstenaars een grillig verloop kennen in die zin dat men soms in een maand een of meer kunstwerken verkoopt en dan weer maanden

niets. Bij deze grilligheid past een inkomstenverrekening per maand niet goed. Om die reden is ervoor gekozen om in de wet ten aanzien van de algemene uitkering voor bestaanskosten eenzelfde systeem op te nemen als voor zelfstandigen op grond van artikel 23 van de Algemene bijstandswet geldt, namelijk een inkomstenverrekening per jaar, waarbij de maandelijkse uitkering voorlopig het karakter van een lening heeft. Indien na ommekomst van het jaar blijkt dat het inkomen van de kunstenaar onder de voor hem of haar geldende norm is gebleven, dan wordt de lening voor dat deel omgezet in een bedrag om niet. Blijkt daarentegen dat het jaarinkomen van de kunstenaar zodanig hoog was dat hij of zij over voldoende bestaansmiddelen beschikte dan blijft de verleende uitkering het karakter van een lening behouden, die dan ook dient te worden terugbetaald. Indien tijdens het kalenderjaar de kunstenaar om welke reden dan ook de Wik verlaat, vindt zo spoedig mogelijk op basis van de tot dan verworven middelen een definitieve vaststelling plaats.

Artikel 11

Deze bepalingen omtrent vakantietoeslag en de optopping van de uitkering met de loonbelasting en premies zijn vrijwel identiek aan die in artikel 26, derde en vierde lid, van de Algemene bijstandswet. De Wik vormt een voorliggende voorziening op de Abw. Evenals aan een bijstandsuitkering zal ook aan het ontvangen van een Wik-uitkering een verplichte ziekenfondsverzekering worden verbonden. Daartoe zal de Wik in het Aanwijzingsbesluit verplicht verzekerde ziekenfondswet, als rechtsgrond voor verplichte ziekenfondsverzekerde worden aangewezen. Wat betreft de ziekenfondspremie wordt opgemerkt dat deze zodanig zal worden vastgesteld dat voor de Algemene Kas van de ziekenfondsverzekering geen premiederving optreedt als gevolg van de omstandigheid dat de uitkering voor de kunstenaars krachtens de Wik is vastgesteld op 60% van de voor betrokkene anders geldende bijstandsnorm.

Artikel 12

Voor wat betreft de inkomensontwikkeling en de indexering wordt naadloos aangesloten bij die in de Algemene bijstandswet.

Artikel 13

Dit artikel regelt wat in de wandeling wel wordt aangeduid als de "knipkaartconstructie". De regeling beoogt gedurende een relatief beperkte periode kunstenaars in staat te stellen om een volledig zelfstandig bestaan als kunstenaar op te bouwen. Deze periode wordt gesteld op vier jaar. Het is gedurende deze opbouwperiode denkbaar dat men creatief en/of commercieel zowel ups als downs kent. In tijden van grote creatieve en commerciële activiteit zou men als kunstenaar een zodanig hoog inkomen kunnen verwerven dat een beroep op de onderhavige inkomensvoorziening niet nodig is. Anderzijds is het niet ondenkbaar dat de activiteiten, althans de revenuen ervan zodanig laag zijn dat men vanwege het marginale karakter van de kunstbeoefening op grond van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, onder b, niet langer aanspraak kan maken op uitkering krachtens deze wet en dat men door middel van meer gebruikelijke arbeid in loondienst of als uitkeringsgerechtigde krachtens de Algemene bijstandswet met de bijbehorende verplichting beschikbaar te zijn voor passende arbeid in loondienst in zijn

bestaan moet voorzien. Het kabinet is van mening dat deze grilligheden - die tot op zekere hoogte inherent zijn aan het ontluikend kunstenaarschap - niet in mindering moeten worden gebracht op wat naar ons oordeel een redelijke maximumduur van deze bijzondere inkomensvoorziening zou moeten zijn. Om die reden wordt hier bepaald dat men - al dan niet aaneengesloten - gedurende maximaal 4 jaar een beroep op de onderhavige voorziening kan doen, met dien verstande dat het recht op uitkering in ieder geval eindigt tien jaar nadat voor het eerst een uitkering krachtens deze wet werd toegekend. Voor een periode van tien jaar als uiterste begrenzing waarbinnen men zijn aanspraken op grond van deze inkomensvoorziening moet hebben genoten, zijn twee gronden aan te voeren:

- a. na een periode van uiterlijk tien jaar mag van een kunstenaar verwacht en verlangd worden, dat hij of zij in ieder geval zodanig geslaagd is dat hij of zij de financiële ondersteuning van de onderhavige voorziening niet meer nodig heeft;
- b. de periode mag ook om uitvoeringstechnische redenen niet te lang worden; gedurende deze periode moeten namelijk de uitvoerders van deze wet, de gemeenten en het Voorzieningsfonds voor Kunstenaars, alle gegevens omtrent de kunstenaars die ooit voor deze voorziening in aanmerking zijn gebracht, bewaren. Mede met behulp van deze gegevens moet immers worden vastgesteld of een aanvrager eerder uitkering krachtens deze wet heeft genoten en zo ja voor hoelang. Perioden waarover de uitkering geheel geweigerd is met toepassing van artikel 16 tellen uiteraard wel mee voor de periode van maximaal vier jaar waarover recht op uitkering kan bestaan.

Artikel 14

Het eerste lid strekt ertoe te voorkomen dat ten aanzien van aanvragen als het ware met terugwerkende kracht moet worden beoordeeld of zij voor inwilliging in aanmerking zouden kunnen komen. Men denke bijvoorbeeld aan de situatie waarin een aanvragend kunstenaar stelt dat hij of zij op een bepaald tijdstip in het verleden niet over voldoende middelen kon beschikken om te voorzien in de noodzakelijke kosten van bestaan en/of de beroepskosten. Men zou een dergelijke aanvraag kunnen afwijzen louter en alleen op grond van de alleszins redelijke redenering dat juist uit het ontbreken van een aanvraag op dat eerdere tijdstip mag worden afgeleid dat er toen geen sprake is geweest van het ontbreken van voldoende bestaansmiddelen. Hoe men ook tegen deze redenering aankijkt de beoordeling van een dergelijke aanvraag en de daarmee gepaard gaande moeizame reconstructie van feiten uit het (verre) verleden ware in ieder geval uit een oogpunt van uitvoerbaarheid van de regeling te vermijden. Om dit zeker te stellen wordt hier de regel opgenomen dat het recht op uitkering niet eerder ingaat dan de dag waarop de uitkering is aangevraagd.

Zoals eerder uiteengezet is staat het de belanghebbende kunstenaar die niet zelf in de noodzakelijke kosten van bestaan kan voorzien in beginsel vrij om te kiezen voor hetzij de Algemene bijstandswet met de bijbehorende (arbeids-)verplichtingen, hetzij voor de Wik zonder die verplichtingen. Die vrijheid moet echter naar het oordeel van het kabinet beperkt worden als het gaat om een gehuwde of in een samenlevingsverband levende kunstenaar, in die zin dat als het gaat om een keuze voor de Wik die partner daarmee moet kunnen instemmen (men vergelijk ook artikel 67, tweede lid, van de Algemene bijstandswet). De keuze voor de Wik kan namelijk voor het gezin als geheel tamelijk ingrijpende gevolgen hebben, met name ook inkomensgevolgen: de kunstenaar noch zijn partner kunnen nog aanspraak maken op (aanvullende) algemene bijstand, terwijl ook feitelijk gezien het inkomen onder vigeur van de Wik nogal eens lager zou kunnen

uitvallen dan onder de werking van de Algemene bijstandswet. Die gevolgen zijn naar het oordeel van het kabinet zodanig dat de keuze voor de Wik door beide partners gedragen moet worden. Een en ander zal moeten blijken uit het feit dat de Wik door beide partners moet worden aangevraagd. Zonder een dergelijke, uit de aanvraag blijkende instemming, zal de aanvraag afgewezen moeten worden. Dit zal overigens niet of nauwelijks gebeuren, indien de kunstenaar abusievelijk zou volstaan met een aanvraag uitsluitend namens zichzelf en niet tevens mede namens zijn partner. Overeenkomstig artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht zal de aanvrager eerst in de gelegenheid gesteld moeten worden zijn aanvraag aan te vullen.

Het vierde lid tenslotte geeft een regel voor het geval beide echtgenoten kunstenaar zijn - bijv. zij pianiste en hij kunstschilder - en beide afzonderlijk voldoen aan de vereisten van de Wik. Bij de vaststelling van de (hoogte van de) uitkering en de vrijlating van neveninkomsten geldt op de reguliere wijze de echtparennorm, doch voor de vaststelling van het inkomen e.q. de daarop in mindering te brengen beroepskosten alsook voor de vraag of men voldoende inkomsten als kunstenaar verwerft, worden beiden als individu beschouwd. Dit voorkomt een merkwaardige vermenging en toedeling van de voor beide zeer uiteenlopende beroepskosten en inkomstenverwerving.

Artikel 15

Dit artikel bevat de min of meer gebruikelijke opsomming van verplichtingen die aan een uitkering ter voorziening in de noodzakelijke bestaanskosten verbonden zijn. Verwezen zij - in de volgorde van de hier opgenomen verplichtingen - naar de corresponderende artikelen in de Algemene bijstandswet: 106 (algemene verplichtingenbepaling), 112, tweede lid, (verplichting administratie te voeren voor zelfstandigen), 111, eerste lid, 112, eerste lid, en 113, eerste lid, (naar vermogen inspannen om zelfstandig in het bestaan te voorzien) en tenslotte artikel 65, eerste lid, (verplichting tot informatieverstrekking).

Uiteraard ontbreekt de - in artikel 113, eerste lid, onderdeel a, van de Algemene bijstandswet geregelde - verplichting om naar vermogen te trachten arbeid in dienstbetrekking te verkrijgen. Voor een nadere uiteenzetting hieromtrent zij onder meer verwezen naar paragraaf 1 van het algemeen deel van deze toelichting. De verplichting om zich naar vermogen in te spannen om met kunst zelfstandig in het bestaan te voorzien staat er niet aan in de weg om via een gemengde beroepsuitoefening economische zelfstandigheid te verwezenlijken. Zo beschouwd poogt de formulering slechts aan te geven dat de verplichting om zelfstandig in het bestaan te voorzien niet zo breed is als in andere sociale zekerheidsregelingen, waarin die verplichting zich in beginsel uitstrekt tot aanvaarding van alle arbeid die als passend moet worden beschouwd.

Voorts is in het tweede lid, onderdeel d, een specifiek op de kunstenaars gerichte inschrijvingsplicht geregeld. Het is namelijk van belang dat (beginnend) kunstenaars als zodanig staan ingeschreven bij de Arbeidsvoorzieningsorganisatie. Een accuraat bestand van kunstenaars is tevens van groot belang voor een correcte uitvoering van de Wet arbeid vreemdelingen (bijv. bij de vraag of er prioriteitgenietend binnenlands aanbod van toon- en podiumkunstenaars is op grond waarvan tewerkstellingsvergunning voor buitenlandse aanbod geweigerd moet worden), alsmede voor de ontwikkeling van een flankerend beleid voor kunstenaars. De bemiddeling van kunstenaars binnen de kunstensector is vanaf 1 januari 1996 bij één regionaal bestuur (RBA) geconcentreerd. De verplichting tot inschrijving zal gerealiseerd worden middels een landelijk dekkend netwerk van arbeidsbureaus waardoor tevens de reguliere bemiddeling zal plaatsvinden.

Aangezien de middelen van de echtgenoot van de kunstenaar mede van belang zijn voor het recht op Wik-uitkering is in het derde lid geregeld dat de inlichtingenplicht als omschreven in het tweede lid, onderdeel c, zich mede tot die echtgenoot uitstrekt.

Artikelen 16-18

Ten aanzien van het stelsel van administratieve sancties op het niet naleven van de aan de uitkering verbonden verplichtingen is volledige aansluiting gezocht bij het stelsel, zoals dat na de inwerkingtreding van de Wet van 25 april 1996, Stb.248, tot wijziging van de sociale zekerheidswetten in verband met de nadere vaststelling van een stelsel van administratieve sancties, alsook tot wijziging van de daarin vervatte regels tot terugvordering van ten onrechte betaalde uitkeringen en de invordering daarvan (wet boeten, maatregelen en terug- en invordering sociale zekerheid), voor de gehele sociale zekerheid zal gaan gelden. De aansluiting is verwezenlijkt door waar dat mogelijk was te verwijzen naar de relevante artikelen uit de Abw.

Artikel 19

Het eerste lid van dit artikel regelt jegens welke gemeente de kunstenaar zijn aanspraak op uitkering geldend kan maken, nl. van zijn woonplaats of bij gebreke van een (vaste) woonplaats zijn verblijfplaats, een en ander overeenkomstig de regeling in o.m. artikel 63 van de Algemene bijstandswet. Toegevoegd is in het vijfde lid een meer algemeen geformuleerde mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur te bepalen dat de uitvoering geconcentreerd wordt bij een beperkt aantal bij die maatregel aan te wijzen gemeenten. Een concentratie bijvoorbeeld bij gemeenten met een grote "kunstenaarsdichtheid" zal naar het oordeel van de regering in de toekomst uit een oogpunt van efficiëncy en kostenbesparing aantrekkelijk blijken te zijn, omdat dan niet alle ruim 600 gemeenten de middelen, mankracht en know-how omtrent deze voorziening op peil zouden hoeven te houden. Zoals bekend heeft de regering het vaste voornemen tot de hier bedoelde concentratie over te gaan. De facultatief geformuleerde delegatiebepaling biedt de Kroon in ieder geval de mogelijkheid dat voornemen te realiseren.

In het tweede lid is bepaald dat burgemeester en wethouders het recht op uitkering op aanvraag vaststellen. Derhalve is niet voorzien in de mogelijkheid dat burgemeester en wethouders ambtshalve vaststellen of iemand een uitkering krachtens de Wik toegekend zou kunnen krijgen. Dit zou ook niet passen bij de keuzevrijheid die een kunstenaar heeft om bij onvoldoende bestaansmiddelen een beroep te doen op hetzij de Wik, hetzij de Abw. Het derde lid regelt de verplichting van burgemeester en wethouders om de adviserende instelling als bedoeld in artikel 26 - bij de inwerkingtreding van de wet de Stichting Voorzieningsfonds voor Kunstenaars te 's-Gravenhage - om advies te vragen ten aanzien van de vraag of voldaan wordt aan de beroepsvereisten ingevolge de Wik, alsook of er een reden tot beëindiging van de uitkering bestaat als omschreven in artikel 6, eerste lid, onderdeel b (als kunstenaar onvoldoende inkomen verwerven). Dit lid vormt daarmee als het ware het complement van de taakomschrijving van de adviserende instelling in artikel 26. In het vierde lid is geregeld dat burgemeester en wethouders het VvK pas om advies omtrent de beroepseisen zullen vragen nadat is vastgesteld dat de aanvraag aan de overige eisen voldoet. Dit voorkomt dat onnodig adviezen worden aangevraagd en uitgebracht ten aanzien van aanvragen waarvan op andere gronden al vaststaat dat zij moeten

worden afgewezen.

Artikel 20

Deze bepaling is de evenknie van de schorsingsbepaling in artikel 69 van de Algemene bijstandswet, zoals dat artikel na de inwerkingtreding van de meergenoemde administratieve boetenwet gaat luiden.

Artikel 21

Deze bepaling regelt het betalingstijdstip van de uitkering en de maandelijkse reservering van de vakantietoeslag. E.c.a. is overgenomen uit artikel 73 van de Algemene bijstandswet.

Artikel 22

Deze bepaling is ten dele ontleend aan artikel 77 van de Algemene bijstandswet. Nieuw is dat de uitkering niet vatbaar is voor beslag. De maximale hoogte van de voor de noodzakelijke bestaanskosten bestemde uitkering - 60% van de corresponderende bijstandsnorm - brengt namelijk mee dat de belanghebbende nimmer kan beschikken over een uitkering die boven de in acht te nemen beslagvrije voet van artikel 475d van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering uitkomt.

Artikelen 23 en 24

De regeling omtrent de terugvordering van ten onrechte genoten uitkering en de invordering daarvan is geheel overeenkomstig het voor de gehele sociale zekerheid geldende regiem, zoals dat na de inwerkingtreding van de Wet van 25 april 1996, Stb.248, tot wijziging van de sociale zekerheidswetten in verband met de nadere vaststelling van een stelsel van administratieve sancties, alsook tot wijziging van de daarin vervatte regels tot terugvordering van ten onrechte betaalde uitkeringen en de invordering daarvan (wet boeten, maatregelen en terug- en invordering sociale zekerheid), zal komen te luiden. Ook hier is de aansluiting bereikt door zoveel mogelijk te verwijzen naar de relevante artikelen uit de Algemene bijstandswet.

Artikel 25

Dit artikel brengt tot uitdrukking dat in algemene zin burgemeester en wethouders de verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van deze wet en dat de verantwoordelijkheden van de adviserende instelling zich beperken tot de in artikel 26 omschreven adviestaak.

Artikel 26

Het eerste lid voorziet in de erkenning door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van niet meer dan één privaatrechtelijke instelling als de adviserende instelling in het kader van de Wik. Daarmee wordt tevens vastgelegd dat een erkenning in ieder geval wordt geweigerd, indien er al een instelling als de adviserende instelling is

erkend. Een en ander benadrukt ook de in het adviesstelsel na te streven overzichtelijkheid en soberheid.

De taak van de adviserende instelling heeft ingevolge het tweede lid betrekking op de vraag wie als (beginnend) kunstenaar moet worden aangemerkt doordat hij of zij aan een kunstacademie hier te lande met goed gevolg een opleiding tot kunstenaar heeft voltooid, en de overige uitkeringsvoorwaarden, echter slechts voor zover die betrekking hebben op of verband houden met het kunstenaarschap van de belanghebbende. Die voorwaarden behelzen in concreto de vraag of iemand gedurende een zekere periode als kunstenaar werkzaam is geweest en of hij of zij met die werkzaamheden een zeker inkomen heeft verworven. De instelling heeft derhalve geen adviserende taak ten aanzien van de vraag of een kunstenaar wel of niet over voldoende middelen beschikt om te voorzien in de noodzakelijke kosten van bestaan en in de beroepskosten. Het kabinet is van oordeel dat burgemeester en wethouders, gelet op hun decennialange ervaring met de uitvoering van de Algemene bijstandswet, wat deze aspecten betreft over een zodanig surplus aan specifieke deskundigheid beschikken dat aan advisering dienaangaande door derden geen behoefte bestaat.

Het derde lid regelt aan welke voorwaarden tenminste moet worden voldaan om voor erkenning in aanmerking te komen. Als minimumvereiste geldt dat de betrokken rechtspersoon statutair in ieder geval (mede) tot doel heeft om adviestaken als omschreven in het tweede lid te vervullen, alsook dat hij volledig rechtsbevoegd is. In het vierde lid wordt voorzien in de mogelijkheid om aan de erkenning voorschriften te verbinden. Bij deze voorschriften kan gedacht worden aan de verplichting tot overlegging van een jaarverslag of de vaststelling of goedkeuring van de begroting.

Overigens valt de erkende instelling binnen de omschrijving als bedoeld in artikel 59, eerste lid, sub d, van de Comptabiliteitswet ten aanzien waarvan de Algemene Rekenkamer een controletaak/-bevoegdheid heeft.

Artikel 27

In dit artikel zijn opgesomd de gronden waarop tot intrekking van de erkenning als de adviserende instelling besloten moet of kan worden. In het eerste lid is geregeld in welke gevallen de Minister verplicht is om tot intrekking over te gaan, terwijl in het tweede lid is geregeld in welke gevallen hij een bevoegdheid tot intrekking heeft; in de laatstgenoemde gevallen is er derhalve ruimte voor belangnafweging door de Minister. De hier opgenomen intrekkingsgronden worden door de hele wetgeving heen gebruikt bij erkenningsfiguren als de onderhavige.

Artikel 28

Bij de intrekking van een erkenning zou gedurende een zekere tijd een ongewisse situatie kunnen ontstaan. Dit artikel regelt onder meer de verplichting van de Minister om in een dergelijke situatie de nodige maatregelen te treffen.

Artikel 29

Dit artikel regelt dat de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de hem in de artikelen 26 tot en met 28 verleende taken en bevoegdheden dient uit te oefenen in overeenstemming met de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Hiermee

wordt de gedeelde verantwoordelijkheid van beide bewindspersonen voor de aangeduide onderwerpen tot uitdrukking gebracht.

Artikel 30

Deze bepaling omtrent de eisen die aan de door burgemeester en wethouders in te richten uitkeringsadministratie worden gesteld, vormt een getrouwe kopie van artikel 117 van de Algemene bijstandswet. Evenals daar worden ook hier de bij ministeriële regeling te stellen nadere regels tot stand gebracht na overleg met de minister van Binnenlandse Zaken.

Artikel 31

Deze bepaling is in beginsel gelijk aan die van artikel 30, met dien verstande dat zij gemodelleerd is vanwege het feit dat de adviserende instelling slechts een adviserende taak heeft. Zo nodig zullen bij ministeriële regeling (nadere) regels worden gesteld, en wel na overleg met de voor het kunstenbeleid eerstverantwoordelijke, de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Artikel 32

Voor wat betreft de (wederzijdse) gegevensuitwisseling met andere instanties en personen, de geheimhoudingsbepalingen en het gebruik in de administratie van sociaal-fiscale nummers zijn de corresponderende artikelen 121 t/m 128 van de Algemene bijstandswet van overeenkomstige toepassing verklaard.

Artikel 33

De toezichtstaak van de minister heeft inhoudelijk enerzijds betrekking op de vaststelling van de rechtmatigheid van de uitvoering van deze inkomensvoorziening en de daaruit voortvloeiende door de gemeenten en de adviserende instelling bij het Rijk gedeclareerde kosten. Anderzijds op de doelmatigheid van het functioneren van de uitvoering, waarbij de aandacht gericht is op de mate waarin de door de wetgever beoogde doelstellingen door en in de uitvoering zijn bereikt (effectiviteit of doeltreffendheid als onderdeel van de doelmatigheid). Het toezicht op de rechtmatigheid betreft de vraag of de betalingen overeenkomstig het bevoegd genomen besluit zijn verricht en of de betalingen tot de juiste hoogte plaatsvinden, of de administratie aan de in de wet gestelde eisen voldoet, maar óók de vraag of toekenningsbeslissingen in overeenstemming zijn met de geldende voorschriften, waaronder de wettelijke bepalingen (wetstechnisch juiste uitvoering). Waar het Rijk financiële verantwoordelijkheid draagt, geldt het rechtmatigheidsregime van de Comptabiliteitswet. In artikel 22, eerste lid, onderdeel a, en artikel 51, tweede en derde lid, van deze wet is bepaald dat de departementale uitgaven en ontvangsten dienen te voldoen aan de daaraan te stellen eisen van rechtmatigheid en in overeenstemming dienen te zijn met begrotingswetten en overige wettelijke regelingen. Het primaat van de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering en de daaraan verbonden complementaire toezichtsverantwoordelijkheid van de gemeente komt in de eerstelijnsuitvoeringscontrole tot uitdrukking. Burgemeester en wethouders zijn verantwoordelijk voor de aanwezigheid en werking van interne controlemechanismen

binnen de gemeente, waaronder begrepen de processen gericht op een wetsconforme uitvoering en kwaliteitshandhaving daarvan.

Belangrijk doel van de eerstelijnsuitvoeringscontrole is een gefundeerd oordeel te vormen over de rechtmatigheid van de Wik-uitgaven. Met inachtneming van de op grond van artikel 213 van de Gemeentewet door de raad gesteld regels controleert de bij de gemeente fungerende accountant de administratie en het beheer op recht- en doelmatigheid. Dit betekent dat beoogd wordt in de controle van de bij de gemeente fungerende accountant op grond van de Gemeentewet tevens te incorporeren de controle op de wetstechnische juistheid van de Wik-beslissingen, die aan de bij het Rijk gedeclareerde en verantwoorde Wik-uitgaven ten grondslag liggen. De resultaten van het momenteel in gang zijnde experiment "single audit Abw" welke eind 1996 beschikbaar zijn, worden tevens betrokken bij de definitieve vormgeving van de accountantscontrole inclusief het aspect "wetstechnische juistheid van de Wik-beslissingen". Het rijksstoezicht zal zich waar mogelijk baseren op verantwoordingsinformatie en controle door de uitvoeringsinstantie en de betreffende accountantscontrole daarop. Als de informatie voor het rijksstoezicht ontoereikend is en na attendering hierop bij de gemeente ontoereikend blijft, zal in laatste instantie onderzoek vanwege het rijksstoezicht bij de desbetreffende gemeente mogelijk moeten zijn. Het tweede lid voorziet daarin. De minister hanteert de resultaten van de eerste- en tweedelijnsuitvoeringscontroles als basis voor de vaststelling van de rijksvergoeding en, voor zover aan de orde zijnde, voor het eventueel treffen van een corrigerende maatregel jegens een gemeente.

In de wet is gekozen voor de totstandkoming van een erkende en onafhankelijke adviserende instelling, die de gemeente omtrent de beroepsmatigheid van de kunstenaar adviseert en waarbij een aantal feitelijke individuele omstandigheden in onderling verband moet worden beschouwd. De minister draagt geen inhoudelijke verantwoordelijkheid voor de gemaakte afwegingen bij deze onafhankelijke beroepsmatigheidstoets en heeft derhalve geen toezichtstaak op de inhoudelijke aspecten van de advisering. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeenten om een inhoudelijk oordeel over de adviezen te betrekken bij de beslissing tot toekenning of beëindiging van de uitkering.

De toezichtstaak van de minister op de adviserende instelling is derhalve gericht op zijn verantwoordelijkheid voor rechtmatigheid voor de ten laste van de SZW-begroting komende vergoeding van de uitvoeringskosten van de adviserende instelling. De minister beoordeelt daartoe de verklaring, opgesteld door de accountant, bij de kostenopgave van de adviserende instelling bedoeld in artikel 39, tweede lid. Naast de getrouwheid van de financiële verantwoording van de instelling zal de verklaring uitsluitel geven over de uitvoering van de in artikel 26, tweede lid, omschreven taken in de zin dat deze taakonderdelen daadwerkelijk zijn uitgevoerd. Daarbij wordt tevens gecontroleerd of aan de voorwaarden voor erkenning als adviserende instelling is voldaan. Met betrekking tot de door de adviserende instelling te verstrekken verantwoordingsgegevens en de hier bedoelde verklaring worden nadere regels gesteld.

Artikel 34

Deze bepaling kent een pendant in de Algemene bijstandswet, nl. artikel 131. De aanwijzingsbevoegdheid van de minister heeft betrekking op burgemeester en wethouders en is beperkt tot de situatie waarin een goede uitvoering van de wet in het gedrang zou komen. Bij de uitoefening van deze bevoegdheid zal de minister evenmin in de besluitvorming in

individuele gevallen mogen treden. Dit houdt in dat een aanwijzing niet de opdracht tot herziening van een beschikking van burgemeester en wethouders in individuele gevallen zal mogen behelzen. De bepaling laat de mogelijkheid open dat de aanwijzing betrekking heeft op een praktijk, die slechts uit één enkel besluit kan worden afgeleid. Tenslotte zij nog opgemerkt dat de minister bij een voornemen tot het geven van een aanwijzing burgemeester en wethouders gedurende acht weken in de gelegenheid zal moeten stellen hun zienswijze omtrent dat voornemen naar voren te brengen. Uiteraard is een gemeente gehouden om overeenkomstig een aanwijzing te handelen.

Artikel 35

De zorg voor de aanwezigheid van voldoende en adequate informatie op hovengemeen-
telijk niveau is een verantwoordelijkheid van de Minister van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid. Bij de invulling van deze taak kan hij gebruik maken van de gegevens
die gemeenten in het kader van de financiële verantwoording aan het ministerie
verstrekken. De minister heeft evenwel in aanvulling op deze gegevens ook behoefte aan
andere informatie die van dienst kan zijn specifiek voor de ontwikkeling en evaluatie van
beleid. Artikel 35, eerste lid, verschaft hem de bevoegdheid tot het opvragen van de
hiertoe noodzakelijke inlichtingen bij de gemeenten en de adviserende instelling. De
verzameling van gegevens voor toezicht en financiële verantwoording wordt geregeld in
de artikelen 36 en 39, derde lid. De informatievoorziening die gestoeld is op
gegevensverstrekking door de gemeenten zal voor een belangrijk deel gaan plaatsvinden in
de vorm van een regelmatige, via een vaste structuur verlopende gegevensverstrekking.
Bij de bepaling van de door gemeenten te verstrekken gegevens wordt uitgegaan van de
gegevens die de gemeenten in het kader van de uitvoering van de wet dienen vast te
leggen. Ook andere gebruikers van de te verstrekken gegevens, bijv. wetenschappelijke
instanties, kunnen van de aldus te vormen structuur gebruik maken. Tot de in het eerste
lid bedoelde inlichtingen behoren zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens. Voorts
betreft het zowel systematische, periodieke gegevensverstrekkingen als eenmalige ad hoc-
verstrekkingen. Een en ander geldt mutatis mutandis ook voor de adviserende instelling.

Het tweede lid verschaft de minister de bevoegdheid om na overleg met zijn collega van
OCW omtrent de gegevensverstrekking nadere regels te stellen. Hierin zal worden
vastgelegd welke gegevens worden verstrekt en op welke wijze en onder welke condities
dit gebeurt. Gezien de nauwe administratieve verwevenheid van de Wik met de Abw zal
hierbij de regelgeving zoals deze bij de Abw-statistiek is ontwikkeld als uitgangspunt
fungeren. Ook hier worden kwantitatieve en kwalitatieve gegevens, systematische, perio-
dicke en eenmalige verstrekkingen tot die gegevens gerekend. De regels met betrekking
tot de gegevensverstrekking ten behoeve van de statistiek vallen eveneens onder de
werkingssfeer van het onderhavige artikel.

Artikelen 36 t/m 38

Voor wat betreft de financiering van de uitkeringskosten is zowel qua systeem als qua
procedure aansluiting gezocht bij de corresponderende artikelen 134 t/m 136 van de
Algemene bijstandswet, met dien verstande dat de kosten hier voor de volle 100% worden
vergoed. Tevens is ten aanzien van de uitvoeringskosten een iets van de Algemene
bijstandswet afwijkende regeling getroffen. In die wet worden de reguliere

uitvoeringskosten niet vergoed, hier in beginsel wel. Voorts wordt in het derde lid van artikel 36 aan de Minister opdracht gegeven regels te stellen inzake de vergoeding van de gemaakte uitvoeringskosten, de wijze en het tijdstip van declareren en de accountants-verklaring. Die regels kunnen derhalve zowel betrekking hebben op de omvang van de financiering - wat wordt gefinancierd en in welke mate - als op de procedurele kant.

Artikelen 39 t/m 41

Het Rijk vergoedt ook de door de adviserende instelling gemaakte uitvoeringskosten. Ook hier is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de desbetreffende regelingen in de Algemene bijstandswet. Op één punt is zulks evenwel niet goed mogelijk, nl. bij de inschakeling van de gemeente-accountant bij de controle op de jaarlijkse kostenopgave op grond van artikel 134, vierde lid, van de Algemene bijstandswet juncto artikel 213 van de Gemeentewet. Inschakeling van een gemeente-accountant bij een privaatrechtelijke rechtspersoon als de adviserende instelling ligt niet voor de hand, reden waarom in deze is gekozen voor een onderzoek door een registeraccountant of een Accountant-Administratieconsulent in de zin van de Wet op de Accountants-Administratieconsulenten. Een en ander is overeenkomstig de regeling van artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek betreffende de controle op de jaarrekening van rechtspersonen.

Artikelen 42 t/m 46

De rechtsbeschermingsbepalingen in de artikelen 42 en 46 vormen een kopie van de artikelen 140a en 142a van de Algemene bijstandswet na de inwerkingtreding van de meergenoemde wet adm. boeten etc. De strafbepalingen vervat in 43 t/m 45 vinden hun voorbeeld in 141 t/m 143 van de Algemene bijstandswet. Na de aanvaarding door de Eerste Kamer van het wetsvoorstel 23 993 (concentratie strafbaarstelling frauduleuze gedragingen) worden deze strafbepalingen overbodig en kunnen zij geschrapt worden.

Artikel 47

Zoals eerder uiteengezet in het algemene deel van deze toelichting bevat deze overgangsbepaling de toelating van kunstenaars die tot aan de realisering van de Wik een Abw-uitkering genoten.

Artikel 48

In dit artikel wordt aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid opgedragen om 3 jaar na de inwerkingtreding van de wet in overeenstemming met zijn ambtgenoot van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen - de eerstverantwoordelijke bewindspersoon voor het kunstenbeleid - een evaluatie tot stand te brengen. De aard van de hier getroffen voorziening, een inkomensvoorziening voor een relatief kleine beroepsgroep die voor wat betreft een essentieel te achten voorschrift als de verplichting om passende arbeid in loondienst te aanvaarden afwijkt van wat in deze zoal gebruikelijk is, rechtvaardigt naar het oordeel van het kabinet een evaluatie op de relatief korte termijn van 3 jaar.

Artikel 49

Zoals in punt 7 van het algemeen deel van deze toelichting reeds uiteengezet is, is de Stichting Voorzieningsfonds voor Kunstenaars te Den Haag bereid gevonden als de adviserende instelling te fungeren. De onderhavige bepaling strekt ertoe te bewerkstelligen dat de Stichting onmiddellijk bij de inwerkingtreding van de wet met haar werkzaamheden kan beginnen, zonder dat de (lange) erkenningsprocedure nog gevolgd behoeft te worden. Vanzelfsprekend voldoet de Stichting wel aan de erkenningseisen bedoeld in artikel 26, derde lid, van de wet en kunnen aan de erkenning voorschriften worden verbonden overeenkomstig het vierde lid van genoemd artikel.

Artikelen 50 en 51

De invoeging van de eerstbedoelde bepaling in de Algemene bijstandswet regelt dat er geen samenloop kan plaatsvinden van de twee hier in het geding zijnde "concurrerende" uitkeringen ter zake van de algemene noodzakelijke bestaanskosten, nl. **algemene** bijstand ingevolge de Algemene bijstandswet en uitkering krachtens de Wik. Samenloop van Wik-uitkering en **bijzondere** bijstand ingevolge de Algemene bijstandswet blijft derhalve wel tot de mogelijkheden behoren, zij het dat er geen bijzondere bijstand kan worden verleend voor beroepskosten in de zin van de Wik. De tweede invoeging dient het volgende doel. Het is uiteraard denkbaar dat een persoon zijn ambities om als kunstenaar zijn brood te verdienen opgeeft. In zo'n geval moet het mogelijk zijn dat die persoon bij gebreke van voldoende bestaansmiddelen een beroep doet op de Abw. Bij lezing van het huidige artikel 17 Abw zou evenwel de gedachte kunnen ontstaan dat een dergelijk persoon - die weliswaar stelt inmiddels geen kunstenaar meer te zijn, maar die dat wellicht niet één, twee, drie aannemelijk kan maken - geen aanspraak op Abw kan maken, omdat de Wik als een voorliggende voorziening wordt aangemerkt die, gezien haar aard en doel, voor de belanghebbende toereikend en passend is. Daarmee zou hem of haar ten onrechte de toegang tot de Abw versperd worden. Om dat risico weg te nemen wordt artikel 17 Abw aangevuld met een bepaling dat de Wik niet geldt als een voorliggende voorziening. Uiteraard gelden voor een dergelijk persoon vanaf het moment van instroming in de Abw wel alle daaraan verbonden reguliere verplichtingen, zoals het zoeken en verwerven van passende arbeid, (om-)scholingsverplichtingen, e.d.

Artikel 52

In de Wik wordt veelvuldig gebruik gemaakt van regels en begrippen die ook in verwante wetten als de Algemene bijstandswet, de Ioaw of de Ioaz gebezigd worden. Omwille van de eenheid van het recht, alsook vanwege de eenduidige interpretatie van het begrippenkader die in deze wetten wordt nagestreefd, is gekozen voor een uniforme rechtsgang. De rechtspraak in eerste aanleg ligt op grond van artikel 8:1 van de Algemene wet bestuursrecht in handen van de (administratieve kamers van de) rechtbanken.

De hier gepleegde toevoeging van de Wik aan de Bijlage bij de Beroepswet, onder C, brengt mee dat de behandeling van appenzaken is opgedragen aan de Centrale Raad van Beroep te Utrecht. De toevoeging als nummer 24a heeft tevens tot gevolg dat op grond van artikel 22, tweede lid, onderdeel a, van de Beroepswet belanghebbenden in het kader van de Wik voor de behandeling van hun appel bij de Centrale Raad van Beroep hetzelfde, gehalveerde griffierecht van f 150,- verschuldigd zijn als belanghebbenden in het kader van vele andere sociale zekerheidsregelingen, zoals bijvoorbeeld de Algemene bijstandswet, de loaw en de loaz.

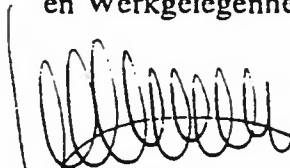
Artikel 53

Het streven is er op gericht de wet met ingang van 1 juli 1997 in werking te laten treden.

Artikel 54

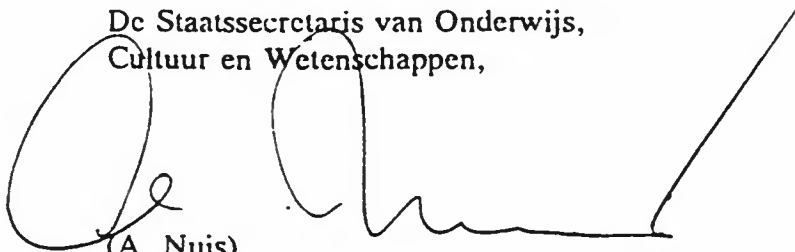
De citeertitel behoeft geen nadere toelichting.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

(A. P. W. Melkert)

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen,

(A. Nuis)

Stichting Kunstgezelschap De Illusie
mw. Tineke Overbosch en dhr. Theo Hensen
Postbus 25320
3001 HH Rotterdam

AMSTERDAMSE KUNSTRAAD

KLOVENIERSBURGWAL 47
1011 JX AMSTERDAM
TELEFOON 020 6264315
FAX 020 6267584

26 augustus 1996

Geachte mevrouw en mijnheer,

Naar aanleiding van de door u toegezonden informatie over het aanstaande WIK-symposium, informeer ik u bijgaand over het naar mijn oordeel aan duidelijkheid niets te wensen overlatend standpunt dat door de Amsterdamse Kunstraad wordt ingenomen. In zijn advies ten behoeve van het 'Kunstenplan 1997 t/m 2000' wordt het wetsvoorstel beschamend genoemd. Op basis van dat voorstel kan geen fatsoenlijk kunstbeleid tot stand komen, om die reden heeft de Amsterdamse Kunstraad een op die wet aansluitend 'flankerend beleid' afgewezen.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Bert Janmaat', with a horizontal line underneath.

Bert Janmaat,
algemeen secretaris.

WET INKOMENSVORZIENING KUNSTENAARS

Voor beginnende kunstenaars is het van essentieel belang om zich te kunnen presenteren. De instroom in deze sector verloopt immers niet via reguliere sollicitatieprocedures met advertenties, brieven, commissies en psychologische tests. Solliciteren gebeurt op het podium, in de galerie, door auditeren en voorspelen. Een werkende kunstenaar solliciteert per definitie. De fondsen oordelen immers op basis van een artistiek verleden, hoe kort ook. Vele kunstenaars zijn zo hun carrière begonnen, geen of nauwelijks inkomen generevend uit het kunstenaarschap en terugvallend op het financiële vangnet van de Algemene Bijstandswet. Met het aanscherpen van de bijstandsnormen vervalt die mogelijkheid. Door organisaties van kunstinstituten en kunstenaars, waaronder Kunsten '92, de Federatie van Kunstenaarsverenigingen, de Kunstenbond FNV en het Voorzieningsfonds, is een voorziening bepleit om kunstenaars tijd en ruimte te bieden om hun kwaliteiten te bewijzen. Het voorstel is een van de meest breed onderschreven voorstellen van kunstenaars ooit aan de overheid voorgelegd. De uitwerking van de voorstellen in een wetsvoorstel Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars is ronduit beschamend. In het vervolg geldt 60% van het bijstandsniveau als het absolute bestaansminimum voor kunstenaars. Waar voor alle overige Nederlandse ingezetenen de ABW-uitkering als de ondergrens voor een menswaardig bestaan wordt genomen, geldt voor kunstenaars een andere armoedegrens.

Met behulp van de inhoudingen op de bijstandsuitkering van kunstenaars neemt de rijksoverheid zich voor om 'flankerend beleid' te bekostigen. Kunstenaars kunnen zo weer op bijstandsniveau geraken. Uit recent onderzoek uitgevoerd door de Stichting voor Economisch Onderzoek der Universiteit van Amsterdam (SEO) blijkt evenwel dat de helft van de beeldende kunstenaars, rekening houdende met materiaal- en atelierkosten, niet boven de 60% van de ABW zullen uitkomen. De gevolgen voor een in Amsterdam ruim vertegenwoordigde beroepsgroep zijn onaanvaardbaar. Hoewel een vergelijkbaar inzicht in de financiële gevolgen voor podiumkunstenaars vooralsnog ontbreekt, kan worden aangenomen dat de regeling als substituut voor 'werken met behoud van uitkering' en derhalve onbetaald, onvoldoende inkomsten zal genereren om de korting op de bijstandsuitkering te compenseren. Bijgevolg kan op de nieuwe wet geen, althans geen fatsoenlijk, flankerend beleid worden ontwikkeld, ook niet door het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

De Amsterdams Kunstraad kiest er om die reden voor om de middelen waarover het Amsterdams Fonds zou kunnen beschikken substantieel te verhogen. Dat is noodzakelijk om een redelijke honorering van kunstenaars mogelijk te maken zonder dat aan minder produkties een bijdrage zal worden verstrekt.

Pier Pennings

De WIK, een wankelende onderneming

Nieuwe regeling voor inkomens van kunstenaars

De Tweede Kamer heeft onlangs besloten dat er een Wet Inkomensvorming Kunstenaars moet komen. Kunstenaars in de bijstandswet kunnen dan kiezen voor een voorliggende voorziening op 60% van het bijstandsniveau, met de mogelijkheid tot bijverdienen tot 100% bijstandsniveau. In ruil voor deze vrijwillige korting op de uitkering mag de kunstenaar gedurende vier jaar vrij zijn beroep uitoefenen en proberen als kunstenaar aan de bak te komen. Gemeenten worden wel geacht ter ondersteuning van deze regeling flankerend beleid te ontwikkelen.

Eerst een stukje geschiedenis. Per 1 januari 1994 werd de Regeling basisstipendia van kracht. Via een overheveling van gelden van Sociale Zaken via voorheen Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC), nu Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW), naar het Fonds Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst (BKVB) kwam er 20 miljoen beschikbaar voor een voorliggende voorziening voor \pm 1.200 tot 2.400 kunstenaars, op basis van een professioneel en artistiek oordeel: het zogenaamde basisstipendium. De discussie barstte toen los wat er gebeuren moest met de resterende \pm 7.000 kunstenaars in de bijstandswet, de beeldende, maar ook de andere. In het regeerakkoord van 'Paars' kwam te staan dat er voor dit probleem een oplossing gezocht moest worden.

De Wet Inkomensvorming Kunstenaars

Door de beroepsorganisaties en het Voorzieningsfonds voor de Kunstenaars (VVK) werd een door het VVK ontwikkeld plan gelanceerd: het Basisfonds voor Kunstenaars. Kunstenaars zouden genoeg nemen met een uitkering onder het bestaansminimum (60% minimumloon = 75% uitkeringsniveau). In ruil daarvoor zouden ze de vrijheid krijgen hun beroep ondernemingsgewijs uit te oefenen, en bij te verdienen tot 100% minimumloon-niveau. Dit wat hachelijke idee heeft geleid tot

het huidige voorstel voor de WIK, die daarin echter op 60% bijstandsniveau is gesteld, met de bijverdienmogelijkheid tot 100% bijstandsniveau. Toetreding geschiedt op basis van een professionaliteitstoets. De kunstenaar mag maximaal vier jaar van de WIK gebruik maken (desgewenst in 'tranches'). De uitvoering is in handen van de sociale diensten. Schoolverlaters mogen er altijd 'in', maar reeds bijstandsgerechtigde kunstenaars moeten zich binnen een jaar melden. Beroepskosten mogen worden afgetrokken, maar waarschijnlijk wel gelimiteerd. Ook wordt een forfaitair bedrag overwogen, maar dat biedt weer fiscale problemen.

Uitgangspunt voor het voorstel van SZW is dat de kunstenaar in de vier jaar die de WIK biedt komt tot een zo goed mogelijke combinatie van beroep en nevenwerk. Omdat de markt in ieder geval op dit moment structureel onvoldoende is, zal via maatwerk gezocht moeten worden naar een zo passend mogelijke gemengde beroepsuitoefening. De sociale dienst voert de WIK uit; registratie vindt plaats bij arbeidsvoorziening. Het wetsvoorstel beoogt een duidelijke link met zelfstandig ondernemerschap. Gemeenten worden dan ook geacht in het kader van het flankerend beleid veel aandacht te besteden aan scholing en trajectbegeleiding en -bemiddeling. Alleen flankerend beleid in de zin van marktverruiming en uitbreiding van het kunstbeleid is onvoldoende.

Ook bestaande instellingen als Arbeidsvoorziening, IMK en andere reeds actieve partijen dienen hierbij betrokken te worden.

Van groot belang is tot slot dat voor kunstenaars, ook wanneer de nieuwe bijstandswet vanaf 1 januari 1996 is ingevoerd, het huidige 'ruime' regime mag worden gehandhaafd.

Tijdens het debat in de Tweede Kamer op 28 september jl. werden de nodige kanttekeningen geplaatst. De beroepsorganisaties vinden het voorstel te mager. Vooral de termijn (vier jaar) en de percentages acht men onvoldoende. Alle betrokkenen, waaronder het VVK, hadden dat op een seminar over de WIK in Apeldoorn (18 mei jl.) al benadrukt¹. Wie wil er van zo'n uitgekleepte regeling gebruik maken? Het ministerie van OC en W wordt geacht het flankerend beleid te formuleren. Het heeft inmiddels het VVK en de Stichting Podiumkunstwerk gevraagd om voorstellen uit te werken voor het flankerend beleid. Ondanks de tot op heden als onaanvaardbaar geziene beperkingen heeft het VVK zichzelf als toekomstig uitvoeringsinstituut naar voren geschoven. De kunstenaars hebben zich alleen binnen de oorspronkelijke contouren van het plan achter het voorstel laten praten. En zeker niet uitgaande van de huidige percentages. De overige betrokkenen zien liever een onafhankelijk en centraal instituut(je) voor de 'aansturing' van een decentrale uitvoering. Het VVK is immers wel erg direct verweven met de belangen van de kunstenaars

Budgettair neutraal

De operatie WIK wordt geacht budgettair neutraal te verlopen. Middelen die vrijkomen doordat kunstenaars uit de bijstandswet verdwijnen en voor 60% gaan WIK-ken, zouden moeten worden aangewend voor het flankerend beleid. Het saldo blijkt echter onmogelijk vast te stellen. Hoeveel mensen zullen daadwerkelijk van de WIK gebruik gaan maken? Kregen die wel een volledige uitkering? Wat doen de kunstenaars (\pm 10% van het totaal) die nu niet in de bijstand zitten, maar wel onder het minimumniveau leven? Worden die door de nieuwe WIK aangetrokken, zodat de kosten stijgen? SZW heeft de opdracht kwantiteiten vast

Samen sterk in de WIK of: RIP?
(foto: Pier Pennings)

te stellen. Het is zeer onwaarschijnlijk dat dat lukt. Daarmee valt op dit moment de potentiële omvang van het flankerend beleid ook niet vast te stellen. Het is echter zeer onwaarschijnlijk dat de toekomstige uitvoeringsorganen voor het decentrale flankerende beleid zonder budget blijven zitten.

Ontwikkelingen in het kunstenveld
De nieuwe kunstenaar anticipeert al op nieuwe marktverhoudingen. Wie zijn licht opsteekt bij aankomende kunstenaars vindt daar een economisch redelijk assertieve groep. Een groep die veel beter in het WIK-model zou passen dan de oudergedienden die de Beeldende Kunstenaarsregeling nog hebben meegemaakt. Wat je die laatste overigens nauwelijks kwalijk kan nemen: we hebben het met onze eigen regelgeving veroorzaakt. Aan de Akademie voor Beeldende Kunsten in

*...Potentiële omvang van
flankerend beleid is niet
vast te stellen...*

Arnhem werd het Business Art Stages (BAS) project gestart: praktijkstages voor kunstenaars bij het bedrijfsleven. Praktijkervaring met scholingsprojecten leert bovendien dat ook de meer gesettele kunstenaar al aan het idee begint te wennen. Het blijkt leuker dan het lijkt. Binnen de gesuggereerde oplossingen voor de structurele marktproblematiek zijn heel globaal twee richtingen te onderkennen. Enerzijds scholing en ondersteuning gericht op beter functioneren binnen de huidige kunstenvormingen. Het is het inmiddels klassieke maar onvoldoende model van betere presentatie, gekoppeld aan produktifferentiatie aan de kunstenaarskant, en gesubsidieerde marktverruiming aan de markt-kant. Dat blijft dus een vooral door de centrale overheid ontworpen markt.

Anderzijds het model gericht op marktgerichte scholing, collectieve marktontwikkeling door kunstenaars zelf, en de ontwikkeling van (lokale) infrastructuur. Als er oplossingen bestaan, zijn ze hier te vinden, en met een lange adem haalbaar. Daar kan het huidige WIK-voorstel, hoe onbeholpen feitelijk ook, een bijdrage in leveren. Het is hier de plaats om te wijzen op een cultuurpolitiek effect van een marktgerichte oplossing. Een oplossing dus, waaraan de sociale diensten en Arbeids-

voorziening een belangrijke bijdrage moeten leveren. Het subsidiestelsel in de kunstensector is ontwikkeld op basis van het liberale adagium van Thorbecke, die bij de vormgeving van de gemeentewet al in 1842 stelde: de overheid zal geen oordeelaar van kunst zijn. Vertaald naar vandaag: de overheid mag bij subsidiëring van de kunsten niet zelf een artistiek-inhoudelijk oordeel vellen. Die taak werd dus overgedragen aan deskundigen: de kunstenaars zelf en verwanten als kunsthistorici en verzamelaars. In hun oordeel

is niet meer het streven naar kwaliteit richtinggevend geworden, maar het vaststellen van een bijna absolute (top)kwaliteit. Met andere, enigszins gechargeerde woorden, subsidie wordt alleen nog verleend wanneer het eigenlijk niet meer hoeft, namelijk wanneer het einddoel aantoonbaar is bereikt. De situatie is al zo misvormd, dat kunstenaars zonder overheidssubsidies nauwelijks nog als professioneel en artistiek voldoende worden erkend. Conclusie: de overheid is inhoudelijk normerend geworden.

De beste manier om subsidies in te zetten is aan de basis. De beste invalshoek daarbij om Thorbeckes ideaal te handhaven is: inzetten in infrastructurele voorzieningen, in zakelijke scholing en begeleiding en, voor zover en voor zolang als nodig, in aanvullende arbeidsvoorzieningen als kunstenaarspools en toegesneden banenpoolplaatsen. Daarmee wordt de niet meer te legitimeren discussie over artistieke kwaliteit bij de subsidiëtoekenning overbodig. De kunstenaar kan zich weer onafhankelijk ontwikkelen. Veel aandacht voor de aanscherping van de professionaliteit van de kunstenaar, onder meer via de WIK, is dan wel geboden. Overheden die door subsidiëring aanvullend de vrije ontwikkeling van de kunst willen ondersteunen, staat dat vrij. Dat dat nodig is om de invloed van de commercie te keren, lijkt me zwaar overdreven. Op dit moment bijt de centrale overheid veel verwoestender in de artistieke vrijheid dan bedrijfsleven en particulieren.

Ontwikkelingen bij de sociale diensten

Veel sociale diensten hebben, al dan niet in samenwerking met Arbeidsvoorziening, scholing en trajectbegeleiding voor kunstenaars ontwikkeld. Ook zijn er bovenlokale initiatieven ontwikkeld. Zo is er de Stichting Kunstwerk te Hilversum, die zich succesvol bezighoudt met uitstroombevordering voor musici en podiumkunstenaars. Een aantal diensten heeft uitstroomprojecten ingezet, waarbij de begeleiding en bemiddeling gericht is op uitstroom zonder meer, zonder rekening te houden met het kunstenaarschap. Dat blijkt voorbarig, nu het ruime regime tot 1 januari 1997, aansluitend op de

WIK, mag worden gehandhaafd.

Twee gemeenten, Hoorn en Zwolle, hebben in samenwerking met de auteur integraal beleid ontwikkeld: in onderlinge samenhang zijn professionaliteitstoetsen afgenomen, is marktonderzoek gedaan, een plan van aanpak opgesteld en, in aansluiting daarop, is een gericht cursuspakket aangeboden. In Zwolle is de cursus in volle gang en kan de aanpak hopelijk in het voorjaar geëvalueerd worden. In Hoorn moet de cursus nog starten. Opvallend is dat alleen al de uitvoering van het voortraject in Zwolle (de uitgebreide professionaliteitstoetsen onder het hele bestand kunstenaars in de bijstand) heeft geleid tot een uitstroom van ruim 50%. Voor zover bekend heeft geen van de kunstenaars onder druk van de procedure zijn of haar beroepspraktijk op hoeven geven.

...Professionaliteitstoets

leidt tot uitstroom...

In de cursus staat het vormen van een 'marktgerichte teamgeest' hoog op de lijst. Waar geen markt is, kan markt gemaakt worden. Maar daar hebben de kunstenaars elkaar voor nodig, willen ze tenminste niet eeuwig afhankelijk blijven van overheidsingrijpen. Het spanningsveld tussen vrije kunstproductie en marktgericht handelen wordt daarbij geen moment uit het oog verloren. Belangrijk binnen de cursussen is ook dat er omvangrijke praktijkprojecten moeten worden uitgevoerd en dat onderdelen van de op te stellen ondernemingsplannen nog binnen de looptijd van de cursus moeten worden geïnitieerd.

Mevrouw Koosje Lanting, wethouder Sociale Zaken van Hoorn, heeft als uitgangspunt gekozen: 'Onze voorzieningen voor kunstenaars willen we in stand houden. Daarnaast voeren we een beleid, gericht op het onafhankelijk maken van de kunstenaar. Onze aanpak biedt mogelijkheden het beoogde flankerende beleid verder vorm te geven. Dat willen we liever vandaag nog doen dan morgen. Als gemeente hebben we dan echter wel behoefte aan echte beleidsvrijheid' (ver-

slag seminar WIK mei 1995).

De projecten worden voor het grootste deel gefinancierd via de bijzondere bijstand, maar soms ook via het Bijstandsbesluit Zelfstandigen. Bij de start in Hoorn kon ook nog een bijdrage worden geleverd door Arbeidsvoorziening.

Conclusies

De belangrijkste conclusies zijn:

- De WIK komt er. Uiterlijk gepland voor 1 januari 1997, maar men hoopt eerder. Er moet nog een hoop aan gesleuteld worden, vooral op het gebied van beroepskostenverrekening en op het gebied van flankerend beleid.
- De WIK moet vooral gezien worden als een regeling gericht op het realiseren van een gemengde beroepspraktijk, waarbij een deel van het inkomen waarschijnlijk in nevenwerkzaamheden gezocht moet worden.
- In het flankerend beleid moeten marktontwikkeling (vanuit het kunstbeleid) en zakelijke scholing, gericht op ondernemerschap, een evenwichtig geheel vormen. De voorstellen zijn nog in de maak.
- De sociale diensten doen er goed aan de vinger aan de pols te houden. De WIK heeft voor de kunstenaar een beperkte duur (vier jaar). Het is raadzaam waar mogelijk nu al met de toeleiding te starten. Het ruime beleid binnen de bijstandswet mag immers nog worden voortgezet. Voor de reeds uitkeringsgerechtigde kunstenaars betekent dat ruim een jaar verlenging van de erg krappe WIK-periode.

Pier Pennings is directeur van Art & Policy, adviesbureau voor kunstbeleid en kunsttoepassing.

Noot

1 Het seminar werd georganiseerd door dit bureau, in samenwerking met de Interfaculteit Culturele Bedrijfsvoering te Amsterdam. Het verslag kan kosteloos worden opgevraagd bij Art & Policy, Gaffellaan 8, 7331 AN Apeldoorn. Tel./fax.: 055-541 35 11.

Kunstregeling is stap vooruit

Het is goed dat er voor afgestudeerden van kunstopleidingen een regeling komt die gedurende enige tijd een bescheiden inkomen garandeert, vindt Kees Vuyk. Zij krijgen zodoende de kans om zich te bewijzen.

De kabinetsvoorstellen voor een wet die het inkomen regelt van (een deel van de) kunstenaars (wvk) worden terecht met gemengde gevoelens ontvangen. Ruimhartig is de regeling niet te noemen. Zestig procent van het bijstandsniveau is een minder dan minimaal inkomen.

De regeling voor bijverdiener lijkt vooral bedoeld om het inkomen van de ambtenaren die haar moeten uitvoeren veilig te stellen. Over het beloofde flankerend beleid, dat kunstenaars uitzicht moeten bieden op een bestaan na de wvk, hult het kabinet zich altijd nog in stilzwijgen. Te verwachten is dat ook dat beleid weinig bevoegenheid zal kennen.

Het is niet verwonderlijk dat organisaties en verenigingen die de belangen van kunstenaars behartigen de wet in deze vorm afwijzen.

Minder terecht is dat dezelfde organisaties hun kritiek op dit wetsvoorstel stevast vergezeld doen gaan van een sneer naar het kunstonderwijs. Dat zou veel te veel studenten opleiden, van een bedenkelijk niveau bovendien. Die uitspraak getuigt meer van rancune dan van enige kennis van zaken.

De tijd dat kunstopleidingen groeiden en bloeiden ligt namelijk reeds geruime tijd achter ons. Dat was in de permissieve jaren zeventig en tachtig. Niet alleen lieten de opleidingen toen elk jaar meer personen toe, deze studenten, eenmaal binnen, konden in die jaren ook rustig zes, zeven, acht jaar over hun studie doen. En na de studie was er niet het comfortabele vangnet van de bijstand, om van rianter regelingen maar te zwijgen.

U begrijpt het: de mensen die nu zo luid hun ongenoegen uiten over de te grote en vrije kunstopleidingen hebben het over de opleidingen zoals zij die destijds zelf genoten hebben.

Het tij is inmiddels op de opleidingen allang gekeerd. Sinds 1991 hebben de opleidingen capaciteitsafspraken met het ministerie. Die afspraken binden de opleidingen aan een maximum aantal toe te laten studenten. Meer toelaten levert een opleiding onder dit regime niets extra's op. De toelating is er daar-

mee niet gemakkelijker op geworden.

De komst van het bindend studieadvies in 1993 maakt het de opleidingen bovendien mogelijk studenten die beneden de maat blijven na het eerste jaar weg te sturen. Voor die tijd had elke student het wettelijk recht om twee jaar over de propedeuse te doen. Ook zijn de meeste opleidingen flink korter geworden. Een studie beeldende kunst of muziek duurt niet langer vijf of zes maar vier jaar.

Tenslotte is studeren sinds enkele jaren een kostbare zaak. Ook kunststudenten bouwen tijdens hun studie een stevige schuld op, en hoe langer die studie duurt, des te hoger die schuld. Het gevolg van al deze maatregelen is dat de opleidingen aanzienlijk kleiner geworden zijn.

Mijn eigen school, de Kunstacademie in Kampen, telde in de jaren van zijn grootste omvang bijna zeshonderd studenten. Nu zijn dat er minder dan vijfhonderd, van wie een groot deel in de hogere jaren zit.

Als het effect van alle genoemde maatregelen is uitgewerkt zal dat aantal gedaald zijn tot iets meer dan vierhonderd. Van die vierhonderd zijn er dan minstens tweehonderdvijftig die een opleiding volgen tot ontwerper, vormgever of interieurarchitect, beroepen waarvoor de arbeidsmarkt er volgens recente onderzoeken bepaald rooskleurig uitziet.

Let wel, ik klaag niet over de huidige situatie. De opleidingen hebben ingestemd met het gevoerde beleid, omdat ze ook wel inzagen dat het in de jaren tachtig de verkeerde kant op is gegaan. Maar wel steekt het dat degenen die in die vrije jaren de opleidingen bevolkten zich nu zo laatdunkend uitlaten over de huidige generatie studenten die in een kortere tijd, met veel hogere kosten en onder een strenger kwaliteitsregime, hard werken om te proberen hun droom in de kunst waar te maken.

Ik sta ook niet te juichen bij de wvk, dat mag hierboven gebleken zijn. Voor wie al enige tijd als kunstenaar werkt is deze regeling geen alternatief. Als ze iets goeds in zich bevat, dan is het voor hen die de komende jaren de kunstopleidingen zullen gaan verlaten. Vier jaar studie is kort, te kort om met een redelijke kans van slagen de kunstwereld in te stappen.

Het is goed dat er voor deze afgestudeerden een regeling komt die gedurende enige tijd een inkomen garandeert dat ligt op het niveau van een studenteninkomen, zonder gezeur van de bijstand en met bijverdienmogelijkheden. Zij krijgen zodoende de kans om zich te bewijzen. Vier jaar lang kunnen ze stap voor stap toegroeien naar een (meestal bescheiden) kunstenaarspraktijk of tot de conclusie komen dat die er voor hen niet in voldoende mate inzit, zodat ze zich zullen moeten richten op een degelijke bron van inkomsten naast het kunstenaarschap danwel het kunstenaarschap opgeven.

Dat laatste is zuur en roept de vraag op of een dergelijke gang van zaken niet voorkomen zou kunnen

worden. Dat men daarbij kijkt naar de opleidingen is begrijpelijk, maar redelijk is het niet. Of iemand slaagt in de kunst hangt niet alleen af van talent en artistieke vaardigheden. Veel hangt af van hoe een kunstenaar met die vaardigheden omgaat in de harde werkelijkheid van het sociaal-economisch leven.

Op die confrontatie kan een opleiding voorbereiden — en ik geef toe dat ze daaraan meer kan doen dan in het verleden het geval was — maar ze kan die confrontatie niet reguleren. Om een talent tot ontwikkeling te brengen is concentratie nodig en een zeker isolement. Kunstopleidingen staan noodzakelijkerwijze dikwijls haaks op de sociaal-economische realiteit. Men kan niet in vier jaar tijd iemand zowel tot de kunst als tot de markteconomie inleiden. De wvk biedt mogelijkheden voor beginnende kunstenaars om zelf beide werkelijkheden te integreren.

Een flankerend beleid is daarbij onontbeerlijk. Maar laten we ervoor waken dat dit beleid zich alleen richt op aanpassing van de kunstenaar aan de markt. We moeten bij dit beleid ook denken aan maatregelen om de markt aan te passen aan de kunst. Een geslaagd kunstbeleid zal tot resultaat moeten hebben dat de markt in zijn streven naar hegenomie wordt geblokkeerd.

Ideaal moet zijn dat we een sociale werkelijkheid uitvinden die niet alleen economisch van aard is. Ik hoop dat onze samenleving kunstenaars de kans biedt daarmee door te gaan. Het is beslist in haar belang.

Kees Vuyk is directeur van de Kunstacademie Kampen.

Op 31 oktober 1995 verzocht de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen, drs. A. Nuis, de Stichting PodiumKunstWerk een plan te ontwikkelen met betrekking tot het in het kader van de WIK vorm te geven en uit te voeren flankerend beleid voor de podiumkunsten.

Op 20 november, dus slechts drie weken nadat de vraag was gesteld, reageerde de stichting met het rapport dat u hierachter - helaas in slecht gekopieerde vorm - aantreft.

De Stichting plaatste in de begeleidende brief aan de staatssecretaris een aantal kanttekeningen:

- de periode was te kort om tot een goed onderbouwd plan te komen, het gepresenteerde plan kan dus slechts gezien worden als een plan in hoofdlijnen.
- PodiumKunstWerk was, door de tijdsdruk, nauwelijks in staat geweest om overleg te voeren met de veldorganisaties.
- Het bestuur wenst niet op voorhand mee te werken aan een situatie waarin een pakket van maatregelen flankerend beleid gebruikt kan gaan worden ter legitimering van een naar oordeel van het bestuur ontoereikende WIK-regeling.

In haar brief dringt het bestuur er bij de regering op aan de WIK meer in overeenstemming te brengen met de voorstellen zoals die destijds door de kunstenaarsorganisaties zijn ingediend en geeft duidelijk aan dat het bijgevoegde plan dient te worden beschouwd als een plan 'onder voorbehoud'. Het bestuur stelt verder er vanuit te gaan dat overleg volgt over de beschikbare middelen waarbij ook de veldorganisaties en in het bijzonder de Werkgroep Kunstenaars en Bijstand worden betrokken.

Meer informatie:
Stichting PodiumKunstWerk
Blaistraat 88
2583 XX Den Haag
tel. 070 - 306 0471
fax 070 - 350 7026

1. Inleiding

In de afgelopen decennia is er in ons land een - door de overheid toegestane - praktijk ontstaan, waarbinnen startende kunstenaars en kunstenaars met continuïteitsproblemen in staat worden gesteld binnen hun vakgebied te (blijven) werken met behoud van uitkering. Mede dankzij die gedoogpraktijk kunnen kunstenaars zich artistiek ontwikkelen en een zelfstandige inkomenspositie opbouwen c.q. herwinnen.

De praktijk van het kunnen werken met behoud van uitkering betekent ook dat een groot aantal artistiek belangwekkende initiatieven, waarvoor binnen de kunstbudgetten van de overheden onvoldoende ruimte bestaat, toch kan worden gerealiseerd. Een gezelschap als De Trust, om maar één aansprekend voorbeeld te noemen, had zonder de mogelijkheid van werken met behoud van uitkering niet tot ontwikkeling kunnen komen.

Met de invoering van de Nieuwe Algemene Bijstands Wet dreigt aan voornoemde praktijk een einde te komen. Toepassing van de nieuwe regelgeving op de kunstensector zal enerzijds leiden tot een grote uitval van kunstenaars - het opbouwen c.q. herwinnen van een zelfstandige inkomenspositie vergt binnen de kunstensector in het algemeen immers een aanzienlijk langere periode dan zes maanden - , anderzijds tot een ernstige verschraving van de kwaliteit en diversiteit van het kunstaanbod.

Het huidige kabinet heeft in het regeerakkoord het voornemen aangekondigd een regeling te ontwerpen om kunstenaars bij te staan bij het opbouwen van een renderende beroepspraktijk. Deze nieuwe regeling draagt inmiddels de titel 'Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars' (WIK). Kern van de regeling is, dat kunstenaars genoeg moeten nemen met een tijdelijke uitkering onder het niveau van de bijstand, in ruil waarvoor zij de mogelijkheid krijgen/houden binnen hun eigen vakgebied een zelfstandige inkomenspositie te verwerven.

In deze notitie wordt op de inhoud van het thans voorliggende WIK-voorstel niet nader ingegaan. Wel is duidelijk, dat uit de aard en doelstellingen van de WIK verplichtingen voortvloeien voor de overheid, de kunstensector en de kunstenaars zelf.

De overheid verplicht zich invoering van de WIK gepaard te doen gaan met het bieden van de nodige stimulansen en middelen om kunstenaars inderdaad een reëel perspectief op het verwerven van een zelfstandige inkomenspositie binnen de kunsten te geven.

Van de kunstensector mag worden verwacht, dat deze zich - meer wellicht dan in het verleden gebeurd is - op een fundamentele manier gaat bezighouden met de arbeidsmarktproblematiek (de oprichting van Stichting PodiumKunstWerk kan daarin een belangrijke doorbraak betekenen) en met het streven naar meer betaalde werkgelegenheid. En kunstenaars zullen bereid moeten zijn zich dusdanig breed binnen hun vakgebied te oriënteren, dat zij hun kansen op het opbouwen van een zelfstandige inkomenspositie zo groot mogelijk doen zijn.

Met de aankondiging, dat met de invoering van de WIK middelen beschikbaar zullen worden gesteld voor zgn. flankerend beleid, hebben de bewindslieden Melkert en Nuis te kennen gegeven dat de overheid de hiervoor genoemde verplichting serieus neemt. Tegelijkertijd moet worden vastgesteld, dat er zowel voor wat betreft de WIK als ten aanzien van (de budgetten voor en inbedding van) het flankerend beleid nog een groot aantal onzekerheden bestaat.

Voor het bestuur van Stichting PodiumKunstWerk staat vast, dat de effectiviteit van flankerend beleid in grote mate bepaald zal worden door de kwaliteit van de WIK, de budgettaire ruimte voor flankerend beleid en door de mate waarin flankerend beleid ingebed zal worden in een stimulerend en mede op verruiming van betaalde werkgelegenheid gericht kunstbeleid.

Werkgelegenheid voor kunstenaars is zeker niet uitsluitend te vinden binnen de gesubsidieerde sector. Maar feit is wel, dat zeker in de sector podiumkunsten thans een groot aantal kunstenaars onbetaald (d.w.z. met behoud van uitkering) werk verricht van een zodanige artistieke betekenis, dat subsidiëring volstrekt gerechtvaardigd zou zijn. In die zin vormt substantiële verruiming van de kunstbudgetten een belangrijke voorwaarde voor c.q. onderdeel van flankerend beleid.

Tegelijkertijd moet worden vastgesteld, dat juist in de 'vrije sector' en in sectoren als het onderwijs, de media en de internationale markt mogelijkheden bestaan om extra werkgelegenheid te creëren zonder dat daarvoor substantiële kunstsubsidies noodzakelijk zijn. Het ligt voor de hand om, daar waar het binnen flankerend beleid gaat om de bevordering van banencreatie, de aandacht in hoofdzaak te richten op juist die marktdelen van de sector podiumkunsten.

Het ligt in de bedoeling WIK en flankerend beleid drie jaar na invoering te evalueren. Mede om die reden wordt in deze notitie - met name waar het gaat om de financiële aspecten en de kwestie van de uitstroom - uitgegaan van een flankerend beleid-periode van drie jaar. Over de - noodzakelijke - afstemming van organisatie en beleid met het VVK wordt in deze notitie slechts zijdelings gesproken. In de komende periode zullen daarover nadere afspraken moeten worden gemaakt.

2. Doelgroep

Flankerend beleid podiumkunsten richt zich in principe op alle podiumkunstenaars die deelnemen aan de WIK. Onder podiumkunstenaars worden verstaan musici, zangers, dirigenten, componisten, librettisten, cabaretiers/kleinkunstenaars, dansers, choreografen, mimespelers, mimografen, acteurs, regisseurs, auteurs voor toneel, tv-drama en film, poppenspelers/beoefenaars van objecttheater/performance-kunstenaars alsmede beoefenaars van mengvormen van deze disciplines. Het door Smeekes c.s. gemaakte onderscheid tussen 'podiumkunstenaars' en 'amusementsartiesten' is daarbij minder relevant.

Binnen het geheel van de doelgroep zal maatwerk moeten worden geleverd per discipline en per 'soort' kunstenaar (starters, kunstenaars met continuïteitsproblemen, maar ook uitvoerende en scheppende c.q. in loondienst/free-lance of zelfstandig werkende kunstenaars). In deze notitie, waarin vooral hoofdlijnen worden geschetst, kan dergelijk maatwerk helaas nog slechts zijdelings aan de orde komen.

Over het aantal podiumkunstenaars, dat thans gebruik maakt van een bijstandsuitkering, zijn geen betrouwbare cijfers beschikbaar. Om desondanks de gedachten te bepalen sluiten we aan bij de cijfers van Smeekes c.s. die een schatting noemt van 6.000 podiumkunstenaars in de bijstand.

Hoeveel podiumkunstenaars aan de WIK zullen gaan deelnemen valt al helemaal niet te voorspellen. Om toch een zeker aanknopingspunt te hebben - dat is met name van belang voor hoofdstuk 8, waarin de kwantitatieve gegevens met betrekking tot financiële middelen en te verwachten uitstroom aan de orde komen - gaan we uit van een aantal van 3.000 WIK-deelnemers, aan te vullen met in totaal zo'n 2.000 schoolverlaters in de komende drie jaar. Voor de periode 1/1/1997 t/m 31/12/99 betekent dat in totaal zo'n 5.000 WIK-deelnemers. Wanneer we uitgaan van een 'spontane' uitstroom van 20 à 25 procent, dan komen we op een totaal aan 'WIK-mensjaren' van ruim 11.000 (zie ook hoofdstuk 8).

Overigens is het goed om vast te stellen, dat er ook na invoering van de WIK werkzoekende podiumkunstenaars zullen blijven die niet aan de WIK deelnemen (bijvoorbeeld podiumkunstenaars in de WW). Het ligt voor de hand om bestaande instrumenten, zoals het aan het Fonds voor de Podiumkunsten toegekende budget 'Arbeidsmarktimpuls', maar ook de bestaande middelen van Arbeidsvoorziening, met name voor deze groep in te (blijven) zetten. Overigens zullen in de praktijk instrumenten van flankerend beleid in veel gevallen ten goede komen aan zowel WIK-deelnemers als andere werkzoekende podiumkunstenaars.

3. Doelstellingen

Flankerend beleid podiumkunsten heeft tot doel om die WIK-deelnemers, die feitelijk (maar onbetaald) als podiumkunstenaar aan het werk zijn en/of er niet in slagen op eigen kracht betaald werk te vinden, ondersteuning te bieden bij het verwerven van een zelfstandige inkomenspositie door:

- a. het bevorderen van het ontstaan van (extra) betaalde werkgelegenheid, primair binnen de podiumkunsten en aanvullend binnen aanpalende werkvelden;
- b. het creëren van mogelijkheden voor WIK-deelnemers om tijdens hun verblijf in de WIK aanvullend inkomen te verwerven.

Ter ondersteuning van het realiseren van deze twee doelstellingen is de derde doelstelling:

- c. het bevorderen van de kansen van WIK-deelnemers op de arbeidsmarkt middels aanvullende scholing en relevante werkervaring.

Uiteindelijk gaat het er om uitstroom te realiseren van podiumkunstenaars naar betaald werk. De effectiviteit van WIK en flankerend beleid zal uiteindelijk aan de hand van de gerealiseerde uitstroom beoordeeld moeten worden.

Om de genoemde doelstellingen te realiseren zullen diverse instrumenten moeten worden ingezet, waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen instrumenten behorend tot flankerend beleid in bredere zin (gericht op de doelstellingen a en b) en instrumenten behorend tot flankerend beleid in engere zin (gericht op doelstelling c). Daarbij moet flankerend beleid in engere zin (scholing, werkervaring, begeleiding) steeds ten dienste staan van en dus worden ingebed in flankerend beleid in brede zin (banencreatie en inkomensopbouw).

In het vervolg van deze notitie besteden we eerst aandacht aan het flankerend beleid in brede zin. Daartoe behoort ook de inbedding van WIK en flankerend beleid binnen het kunstbeleid.

4. Kunstbeleid en werkgelegenheid

Flankerend beleid kan gericht het ontstaan van nieuwe banen stimuleren en de kansen van podiumkunstenaren op de arbeidsmarkt bevorderen. Maar het zal daarin slechts dan effectief kunnen zijn, wanneer het een bedding vindt in een stimulerend kunstbeleid van de overheden en een actieve, offensieve en op groei gerichte opstelling van de diverse partijen binnen de sector podiumkunsten.

Het ligt in het kader van deze notitie niet voor de hand uitgebreid in te gaan op het kunstbeleid van de overheden. Toch willen we, vanuit het perspectief van WIK en flankerend beleid, aan een aantal belangrijke beleidsonderdelen aandacht besteden.

4.1. SUBSIDIENTVEAU

Kunstbeleid is gericht op het bevorderen van artistieke kwaliteit. Tegelijkertijd is het goed om vast te stellen, dat van iedere gulden die het Rijk in de podiumkunsten investeert twee tot drie kwartjes aantoonbaar tot werkgelegenheid leiden. Bevorderen van werkgelegenheid zou - zeker voor een kabinet dat 'WERK WERK WERK' tot motto heeft verheven - dan ook een extra argument kunnen zijn om de omvang van de overheidssubsidies voor de podiumkunsten te laten groeien. Waar het om WIK-deelnemers gaat zijn dan, naast de middelen voor structureel gesubsidieerden, vooral de ad hoc-budgetten van het Rijk (Fonds voor de Podiumkunsten) en de lagere overheden van groot belang.

4.2. BEVORDEREN AFNAME

Niet de produktiesubsidies van het Rijk, maar de (grotendeels door publieksinkomsten en gemeentelijke subsidies gevoede) programmeringsbudgetten van de accommodaties vormen de grootste geldbron voor de podiumkunsten en daarmee indirect ook voor de werkgelegenheid binnen de podiumkunsten. Het is dan ook van het grootste belang dat de huidige programmeringsmogelijkheden, die zoals bekend als gevolg van gemeentelijke bezuinigingen ernstig onder druk staan, ten minste gehandhaafd en bij voorkeur verder uitgebouwd worden. Daarbij verdient ook dat gedeelte van de vraag aandacht, dat groot is maar weinig koopkrachtig (voorbeeld: het jeugdtheater). Een grotere gerichtheid van het kunstbeleid op de afname - onder handhaving van de huidige aandacht voor de ondersteuning van produktie - verdient dan ook aanbeveling.

4.3. KUNSTVAKONDERWIJS

De kwaliteit van het kunstvakonderwijs, de kwantiteit voor wat betreft instroom/uitstroom van studenten en de inhoudelijke en praktische aansluiting tussen kunstvakonderwijs en beroepspraktijk zijn stuk voor stuk zaken, die voor de podiumkunstenpraktijk en daarmee ook voor WIK en flankerend beleid van essentieel belang zijn.

De overheid zal deze factoren bij haar beleid terzake van het kunstvakonderwijs dan ook een belangrijke(r) rol moeten laten spelen. Daarnaast zal de verbetering van de aansluiting tussen kunstvakonderwijs en beroepspraktijk ook binnen het flankerend beleid een belangrijk aandachtspunt moeten zijn.

4.4. KUNSTEDUCATIE

De bezuinigingen, waarmee in de afgelopen jaren muziekscholen en centra voor kunstzinnige vorming zijn geconfronteerd, werken uitermate negatief op de werkgelegenheid voor - ook - podiumkunstenaars. Verruiming van budgetten voor kunsteducatie vormt dan ook een belangrijk instrument van flankerend beleid in brede zin.

4.5. SPONSORING

De overheid zou het gebruik maken van de mogelijkheden van sponsoring als aanvullende bron van inkomsten voor de podiumkunsten nadrukkelijker moeten stimuleren. Daarbij valt te denken aan instrumenten als 'matching funds' en verdere verbetering van belastingfaciliteiten.

4.6. ANDERE MINISTERIES

De indruk bestaat, dat er binnen ministeries buiten OCW (bijv. Economische Zaken, Buitenlandse Zaken, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, WVS) beleid en financiële mogelijkheden zijn, die meer dan nu gebeurt ook door de podiumkunstensector benut zouden kunnen worden.

Stichting PodiumKunstWerk ziet op dat terrein ook voor zichzelf een taak weggelegd. Met name werkgelegenheidsbevorderende regelingen als de Melkert-banen, de mogelijkheden van Arbeidsvoorziening en de afstemming met gemeentelijke organisaties op het gebied van werkgelegenheid dienen bij het flankerend beleid te worden betrokken.

5. Flankerend beleid in brede zin

Onder flankerend beleid in brede zin verstaan we alle denkbare maatregelen die kunnen bijdragen aan het ontstaan van (extra) betaalde werkgelegenheid voor WIK-deelnemers. Daarbij gaat het om banen (in loondienst, free-lance en als zelfstandige) binnen de podiumkunsten, maar daarnaast ook binnen aanpalende werkvelden als het onderwijs, de kunstzinnige vorming, de media, de internationale markt en mogelijk andere terreinen. Het zorgdragen voor bijbanen buiten deze sectoren komt aan de orde in het volgende hoofdstuk.

Om beter inzicht te krijgen in de groeimogelijkheden van de arbeidsmarkt zal het verrichten van arbeidsmarktonderzoek noodzakelijk zijn. Tegen die achtergrond kunnen de in het vervolg van dit hoofdstuk gedane concrete voorstellen slechts een voorlopig karakter dragen.

Nu al kan worden vastgesteld, dat onder de huidige omstandigheden volledige uitstroom van WIK-deelnemers naar betaalde banen binnen de podiumkunsten en/of aanpalende werkvelden een brug te ver is. Voor de WIK-deelnemers betekent dit, dat zij zich in veel gevallen zullen moeten instellen en voorbereiden op een gemengde beroepspraktijk, waarbij zij slechts een gedeelte van hun inkomen zullen kunnen realiseren binnen de directe praktijk van het eigen vakgebied. Overigens sluit de ontwikkeling binnen de podiumkunsten zelf, waar vaste dienstverbanden eerder uitzondering dan regel worden en contracten voor bepaalde tijd steeds meer de reguliere praktijk, bij de vorige vaststelling aan.

In dit hoofdstuk wordt, behalve aan werkgelegenheid in de vorm van (tijdelijke) loondienst, ook aandacht besteed aan mogelijkheden voor individueel werkende podiumkunstenaars (met name musici) om als zelfstandige een beroepspraktijk op te bouwen. Daarbij zij ook verwezen naar hetgeen het VVK in zijn flankerend beleid-voorstellen aan mogelijkheden voor zelfstandig werkende (podium)kunstenaars suggereert. Verdere afstemming en mogelijk samenwerking met het VVK ligt, zeker waar het de individueel c.q. zelfstandig werkende kunstenaars betreft, voor de hand.

5.1. BANENCREATIE

Bij banencreatie gaat het om het scheppen van nieuwe banen, maar ook om het faciliteren van bestaande banen, waaruit podiumkunstenaars nog geen of onvoldoende inkomsten verwerven. Bijdragen uit het flankerend beleid zullen steeds een tijdelijk karakter dragen ('aanjaagsubsidies'). Voorwaarde is dat er een reëel perspectief bestaat dat de banen op termijn met 'regulier geld' (van de overheid en/of uit de markt) gefinancierd kunnen worden.

Een tweede belangrijk uitgangspunt is, dat banencreatie zoveel mogelijk aansluit bij en geïnitieerd wordt door de bestaande beroepspraktijk. Het zou niet wenselijk zijn, wanneer er een apart circuit van 'WIK-podiumkunst' gaat ontstaan.

5.1.1. Podiumkunsten

Banencreatie in de podiumkunsten zelf zal in eerste instantie plaats moeten vinden binnen additioneel aanbod, d.w.z. binnen gezelschappen/producties die zich richten op een (latente) vraag, waarin door het reguliere aanbod niet wordt voorzien dan wel - als gevolg van sluipende bezuinigingen in de afgelopen jaren - niet meer kan worden voorzien. Dat sluit overigens geenszins uit, dat dergelijke extra banen gecreëerd worden bij bestaande gezelschappen/producten of binnen ad hoc-verbanden, wanneer daarbij maar voldaan wordt aan het voornoemde criterium.

Het ligt voor de hand om bij banencreatie binnen de podiumkunsten onderscheid te maken tussen de gesubsidieerde en de niet-gesubsidieerde sector. Binnen de gesubsidieerde sector gaat het dan enerzijds om meerjarig gesubsidieerde gezelschappen, anderzijds om groepen en projecten die zijn aangewezen op ad hoc-subsidies.

Voor wat betreft de mogelijkheden om binnen de gesubsidieerde sector extra banen te creëren is de meest gangbare opvatting dat die mogelijkheden er wel zijn, maar slechts wanneer daarvoor extra subsidie uit de kunstbudgetten beschikbaar komt. Daarnaast zouden er voor WIK-deelnemers binnen de gesubsidieerde sector banen beschikbaar kunnen komen middels reguliere vervangingen. Ook consequente naleving van de Wet Arbeid Vreemdelingen is in dit verband van belang. Naast die benadering staat de inzet van het door het Fonds voor de Podiumkunsten in gang gezette 'Arbeidsmarkimpuls-beleid', dat er van uit gaat dat verruiming van werkgelegenheid binnen de meerjarig gesubsidieerde sector (deels) gefinancierd zou kunnen worden uit vergroting van de eigen inkomsten.

Hier stellen we nogmaals, dat verruiming van de kunstsubsidies (ten behoeve van de meerjarig gesubsidieerde sector, maar zeker waar het gaat om projecten) een belangrijke bijdrage zal leveren aan de verruiming van werkgelegenheid en daarmee aan de uitstroom van WIK-deelnemers. Binnen het flankerend beleid, zoals dat zal worden uitgevoerd door Stichting PodiumKunstWerk, zal voor wat betreft de gesubsidieerde sector de nadruk echter komen te liggen op het ondersteunen van die activiteiten, die vooruitzichten bieden op structureel meer werk zonder dat daarvoor substantieel meer kunstsubsidiegeld noodzakelijk is. Activiteiten dus, die leiden tot meer inkomsten uit de markt, waarmee in aanvang met middelen van flankerend beleid gecreëerde extra banen op termijn door de instelling zelf kunnen worden bekostigd.

In de vrije sector, met inbegrip van het 'amusementscircuit', zijn de vooruitzichten op groei van werkgelegenheid volgens de huidige verwachtingen gunstig. Ondermeer in een recent rapport van het Sociaal Cultureel Planbureau wordt een verwachte toename van de publieke belangstelling aangekondigd voor met name het toegankelijke repertoire. Ook de evenementen- en festivalmarkt biedt groeimogelijkheden. Dat betekent overigens zeker niet, dat de ontwikkelingen in de vrije sector vanzelf zullen gaan. Juist waar op termijn de kans op marktverruiming en daarmee op werkgelegenheidsgroei groot is, kan flankerend beleid de noodzakelijke stimulansen bieden om die groei ook daadwerkelijk te realiseren.

Eerder hebben we al gesteld, dat banencreatie in de podiumkunsten op initiatief van de sector tot stand zal moeten komen. Dat betekent, dat bijdragen voor banencreatie vanuit de middelen flankerend beleid de vorm zullen krijgen van 'aanjaagsubsidies'. Instrumenten kunnen daarbij zowel projectfinanciering als - met name voor in continuïteit werkende gezelschappen - loonkosten subsidies zijn.

Om voor financiering in aanmerking te komen, dient een plan in ieder geval te voldoen aan zaken als:

- eisen van voldoende kwaliteit, zowel voor wat betreft de artistieke als de zakelijke aspecten;
- het beschikbaar hebben van een meerjarig 'ondernemingsplan', waarin het perspectief wordt geschetst van op termijn financiering uit 'regulier geld';
- duidelijke indicaties dat er naar gestreefd wordt om ten minste de helft van de medewerkers uit WIK-deelnemers te laten bestaan;
- reële vooruitzichten op dekking van een gedeelte van de kosten uit andere bron.

PodiumKunstWerk is geen projectontwikkelaar. Niet wij, maar de WIK-deelnemers, gezelschappen en andere producenten zullen met plannen moeten komen. Om desondanks de gedachten te bepalen noemen we bij wijze van voorbeeld een aantal activiteiten die tot extra werkgelegenheid zouden kunnen leiden:

'TRUST-ACHTIGEN': jonge, veelbelovende ensembles op de diverse terreinen van podiumkunst, die althans voor een deel bestaan uit WIK-deelnemers en die, ter aanvulling op 'reguliere' ad hoc-subsidies, vanuit het flankerend beleid middelen zouden kunnen krijgen ten behoeve van continuïteit van ontwikkeling, publieksopbouw e.d.;

'DE JONGE OPERA': een produktiekern, al dan niet aangehaakt bij een operagezelschap, die zich richt op het in middelgrote bezetting presenteren van het gekende opera-repertoire, deels als alternatief voor het huidige opera-aanbod uit het buitenland;

'FESTIVAL-POOL': een pool van podiumkunstenaars uit verschillende disciplines, die in opdracht van festivals en/of organisatoren van evenementen 'instant-programma's' kan verzorgen;

'DE JONGE SPELERS': een produktiekern, die jaarlijks ten behoeve van het voortgezet onderwijs een of twee (klassieke) stukken uit het Nederlands toneelrepertoire uitbrengt;

'HET STADSGEZELSCHAAP': een bij voorkeur multi-cultureel en multidisciplinair samengestelde pool van podiumkunstenaars, verbonden aan een theateraccommodatie in een middelgrote stad, die voorstellingen maakt voor de eigen accommodatie, voor wijkcentra, dorpshuizen, bejaardencentra etc.;

'DE DUBBELE BEZETTING': initiatieven van gezelschappen om succesvolle produkties te prolongeren/in reprise te nemen in een (deels) gewijzigde bezetting;

'DE MUZIKANTEN-POOL': een groep van muzikanten die een bedrijfje opzetten dat 'muzikale diensten' aanbiedt in de commerciële sfeer (evenementen, bedrijfsfeesten, bedrijfsfilms etc.) om daarmee het spelen van 'serieuze' muziek te bekostigen.

Hoewel de verwachtingen ten aanzien van het substantieel verruimen van de werkgelegenheid binnen de podiumkunsten niet te hooggespannen mogen zijn, verdient het streven naar banencreatie binnen het flankerend beleid toch hoge prioriteit. En dat niet in de laatste plaats, omdat iedere betaalde baan voor een WIK-deelnemer tegelijkertijd tot uitstroom van die deelnemer uit de WIK leidt. In de in hoofdstuk 8 opgenomen kwantitatieve raming gaan we voorlopig uit van 600 nieuw te creëren banen in de podiumkunsten over een periode van drie jaar.

5.1.2. Onderwijs/kunsteducatie/amateurkunst

Podiumkunstenaars kunnen zowel binnen het onderwijs als daarbuiten een grote(re) rol spelen op het terrein van de kunsteducatie en de amateuristische kunstbeoefening. Het ligt voor de hand hierbij gemeenten en provincies c.q. gemeentelijke en provinciale instellingen een coördinerende rol te laten spelen.

Met het inzetten van kunstenaars op scholen zijn in de afgelopen jaren al goede ervaringen opgedaan. In meer algemene zin is het van belang dat de Basisvorming biedt voor verbreding van het aantal kunstvakken meer worden benut.

Daarnaast biedt, ter aanvulling op het huidige aanbod van kunstzinnige vorming, het zelfstandig (of in 'groepspraktijk-verband') opzetten van een lespraktijk zeker voor musici, maar mogelijk ook voor podiumkunstenaars uit andere disciplines, mogelijkheden voor extra werkgelegenheid.

Met name voor zelfstandig werkende podiumkunstenaars biedt de sector onderwijs/kunstzinnige vorming en kunsteducatie goede mogelijkheden. Componisten, musici, choreografen, regisseurs, maar ook uitvoerende kunstenaars kunnen, ter aanvulling op een veelal ontoereikend inkomen uit de beoefening van het vak zelf, aanvullende praktijken van lesgeven, regisseren van amateurproducties e.d. ophouwen. Mede gelet op de grote vraag naar cursussen e.d. uit de markt en de beperkte opnamecapaciteit van muziekscholen en centra voor kunstzinnige vorming liggen hier ongetwijfeld kansen, waarbij het risico van verdringing van bestaande arbeid vanzelfsprekend zoveel mogelijk moet worden vermeden.

Bijdragen vanuit het flankerend beleid zullen hier soms het verstrekken van aanjaagsubsidies voor projecten kunnen betreffen, maar vaker zal het gaan om - in de loop van de tijd af te bouwen - loonkostensubsidies en investeringsbijdragen/kredieten in rekening-courant.

Omdat de mogelijke omvang van deze markt moeilijk valt te bepalen gaan we in het kwantitatieve scenario uit van een voorlopige schatting van 300 te creëren banen in drie jaar. Uit arbeidsmarktonderzoek zal moeten blijken, in hoeverre de mogelijkheden binnen deze sectoren ruimer blijken te zijn.

5.1.3. Media

De media, en dan vooral televisie, vormen voor podiumkunstenaars een belangrijke potentiële groeiemarkt. Nieuwe ontwikkelingen als de totstandkoming van publieke regio-tv en de plannen m.b.t. een Vlaams-Nederlands Kunstkanaal, maar ook de toenemende behoefte van de publieke omroep aan samenwerking met podiumkunst-instellingen en de explosief gestegen vraag naar nieuw tv-drama bieden kansen.

Bijdragen vanuit het flankerend beleid aan initiatieven op dit terrein zullen zorgvuldig moeten worden gekozen, omdat het risico van verdringing en van onnodig subsidiëren van in potentie winstgevende activiteiten op de loer ligt. Dat neemt niet weg, dat de media in toenemende mate een belangrijke arbeidsmarkt voor podiumkunstenaars zullen worden en dus in het flankerend beleid zullen moeten worden meegenomen.

Bij subsidiabel te stellen activiteiten kan gedacht worden aan plannen van tv-producenten/zendgemachtigden voor nieuwe programma's die werk bieden aan podiumkunstenaars, maar ook aan plannen van podiumkunstgezelschappen op het terrein van televisie en film.

Afstemming met ondermeer het Stimuleringsfonds Culturele Omroepproducties ligt voor de hand.

Ook hier geldt, dat het maken van schattingen over aantallen te creëren extra banen niet eenvoudig is. We gaan voorlopig uit van 150 banen in drie jaar.

5.1.4. Overige sectoren

Behalve binnen de podiumkunsten zelf, binnen de kunsteducatie/amateuristische kunstbeoefening en binnen de media zijn er ongetwijfeld nog andere werkterreinen, waarbinnen extra banen voor podiumkunstenaren gecreëerd zouden kunnen worden. Smeekes noemt ondermeer toerisme en recreatie, welzijn en zorg, het bedrijfsleven en de buitenlandse markt.

Om het flankerend beleid al niet direkt in aanvang te zeer te versnipperen stellen we desondanks voor ons in eerste instantie op de drie in de vorige paragrafen genoemde werkvelden te concentreren. Toch lijkt het verstandig wel een budget te reserveren voor bijzondere - in de zin dat zij een voorbeeldfunctie kunnen vervullen - activiteiten binnen andere werkvelden.

5.2. VERSTERKEN INFRASTRUCTUUR

Banencreatie vormt het meest direkte instrument om de doelstelling van het ontstaan van (extra) betaalde werkgelegenheid voor podiumkunstenaren te realiseren. Maar er zijn ook instrumenten denkbaar, die hetzelfde doel langs meer indirecte weg helpen realiseren. Daarbij gaat het om voorwaardenscheppend beleid dat gericht is op betere ontwikkelingsmogelijkheden voor kunstenaars, op een betere afstemming tussen aanbod en vraag en om effectiever gebruik van de bestaande infrastructuur.

We noemen een aantal voorbeelden:

WERKPLAATSEN: werkplaatsen vormen bij uitstek plekken, waar beginnende podiumkunstenaren zich artistiek, maar ook in organisatorisch en zakelijk opzicht, kunnen ontwikkelen. Een goed netwerk van werkplaatsen voor de diverse disciplines, verspreid over het land, biedt een infrastructuur die podiumkunstenaren een kader kan bieden bij het ophouwen van een zelfstandige beroepspraktijk. Daar waar lacunes zijn (muziek, opera) in het werkplaats-aanbod zou het flankerend beleid een steuntje in de rug kunnen geven.

DISTRIBUTIE: distributie-instellingen als Theater Netwerk Nederland, het Nederlands Impresariaat, de SJIN e.a. ondersteunen podiumkunstenaren bij de verkoop van hun produkties. Bovendien zorgen ze voor ondersteuning op terreinen als marketing, zakelijk beheer etc. Bijzondere, innovatief gerichte projecten van deze distributie-instellingen zouden - met name wanneer dergelijke activiteiten ten goede komen aan WIK-deelnemers - vanuit het flankerend beleid ondersteund kunnen worden.

INTENSIVERING GEBRUIK BESTAANDE INFRASTRUCTUUR: ons land kent een groot aantal theaters/concertgebouwen en andere culturele accommodaties die uitsluitend voor receptieve doeleinden worden gebruikt. Op het beschikbaar stellen van deze accommodaties aan podiumkunstenaren/producenten - zo mogelijk met inbegrip van het bieden van faciliteiten op technisch, produktioneel, administratief e.d. gebied - zouden vanuit het flankerend beleid premies kunnen staan.

GESUBSIDIEERD-'VRIJ': meer samenwerking tussen gesubsidieerde gezelschappen en 'vrije producenten' kan positief uitwerken op de werkgelegenheid. Een bijvoorbeeld in Engeland gebruikelijke praktijk, dat een succesvolle productie uit het gesubsidieerde circuit wordt 'doorverkocht' aan een commerciële producent, zou navolging kunnen verdienen. Ook hier zouden vanuit het flankerend beleid premies mogelijk moeten zijn.

Het mag duidelijk zijn dat waar het dit soort activiteiten betreft we het overlappingsgebied tussen kunstbeleid en flankerend beleid betreden. Desondanks achten wij het zinvol om voor bijzondere activiteiten ter versterking van de infrastructuur binnen het flankerend beleid een bescheiden budget te reserveren.

6. Instrumenten flankerend beleid in engere zin

Onder flankerend beleid in engere zin verstaan wij die maatregelen, die de kansen van WIK-deelnemers op de arbeidsmarkt c.q. de mogelijkheden van WIK-deelnemers om een inkomenspositie op te bouwen vergroten. Daarbij kan in veel gevallen aangesloten worden bij initiatieven die de kunstenaars zelf al nemen/genomen hebben. We schetsten het eerder: veel podiumkunstenaars zijn aan het werk, zijn daarmee bezig een 'renderende beroepspraktijk' op te bouwen, maar genereren met dat werk onvoldoende inkomen. In dergelijke situaties kan het financieren van de loonkosten, al dan niet gekoppeld aan faciliteiten m.b.t. begeleiding en training, al voldoende zijn. Kunstenaars zijn geen 'zielige gevallen' die aan het handje moeten worden genomen. Flankerend beleid faciliteert de opbouw van een zelfstandige inkomenspositie, maar sluit daarmee zoveel mogelijk aan bij beloften die kunstenaars zelf aangeven.

De in het vervolg geschetste instrumenten van flankerend beleid in engere zin moeten tegen die achtergrond worden opgevat.

6.1. VOORLICHTING EN BEMIDDELING

Op het terrein van het bieden van voorlichting en informatie aan en het bemiddelen van podiumkunstenaars is reeds een groot aantal instellingen actief. Mede om die reden ligt het niet voor de hand dat PodiumKunstWerk op dit punt een zoveelste loket gaat worden. Beter is het te streven naar samenwerking en - waar nodig en mogelijk - coördinatie en afstemming.

Van belang in dit verband zijn de recente ontwikkelingen binnen Arbeidsvoorziening, waar het beleid ten aanzien van (podium)kunstenaars inmiddels vanuit één centraal punt wordt gecoördineerd. Dit zal in de zeer nabije toekomst leiden tot de oprichting van een Landelijk Bureau Kunsten, waarin ondermeer een databank en een vacaturebank zullen worden ondergebracht. De middelen voor dit bureau zijn inmiddels door de Arbeidsvoorzienings-organisatie gevoteerd.

Wij hebben voorlopige afspraken met Arbeidsvoorziening gemaakt, dat ook WIK-deelnemers van de faciliteiten van dit bureau gebruik zullen kunnen maken, wanneer daarvoor althans vanuit de middelen van flankerend beleid een - bescheiden - financiële bijdrage kan worden verstrekt. PodiumKunstWerk zal bovendien praktisch gaan deelnemen in het Landelijk Bureau Kunsten.

Om het rendement van de dienstverlening daarbij zo groot mogelijk te doen zijn, verdient het absolute aanbeveling om ook WIK-deelnemers zich als werkzoekende bij Arbeidsvoorziening te laten inschrijven, ook al omdat in- en uitstroom van WIK-deelnemers grotendeels via Arbeidsvoorziening zal geschieden.

Waar het gaat om voorlichting en consultancy op terreinen als rechtspositie, de fiscus, mogelijkheden van scholing en training etc. zullen, naast het Landelijk Bureau, ondermeer ook de diverse beroepsorganisaties een belangrijke rol (blijven) spelen. Ook hier is vanuit het flankerend beleid samenwerking gewenst.

Voor wat betreft de bemiddeling van banen in de sector streeft PodiumKunstWerk daarnaast naar afspraken met castingbureau's, agenten, impresariaten e.d.

Demiddeling van bijbanen voor kunstenaars buiten de sector vormt geen onderdeel van flankerend beleid. Wel zal PodiumKunstWerk, in samenwerking met het VVK, hieromtrent afspraken trachten te maken met Arbeidsvoorziening en/of uitzendbureaus zoals Start.

6.2. BEGELEIDING

Onder begeleiding in het kader van flankerend beleid (dus afgezien van wat mogelijk door GSD's wordt gedaan) wordt verstaan een op maat van de individuele kunstenaar gesneden ondersteuning. Begeleiding vindt plaats binnen werkverbanden, waar WIK-deelnemers werkervaring opdoen en/of door daartoe door PKW aangezochte mentoren: deskundigen uit de praktijk van het betreffende vakgebied. Mogelijk kunnen daarbij 'oudere' WIK-deelnemers als - betaalde - mentoren worden ingezet, waarmee het mes aan twee kanten zou snijden.

Om het rendement van een begeleidingstraject zo groot mogelijk te doen zijn wordt van de WIK-deelnemer verwacht, dat deze - al dan niet in samenspraak met de mentor - een werkplan maakt waarin hij/zij schetst op welke wijze hij/zij denkt op termijn een zelfstandige inkomenspositie op te bouwen en daarmee de WIK te kunnen verlaten.

Al naar gelang de behoefte van de kunstenaar kan begeleiding meer of minder intensief zijn. Wij verwachten dat begeleiding een belangrijk instrument van flankerend beleid zal blijken te zijn en streven er dan ook naar zoveel mogelijk WIK-deelnemers desgewenst en op maat toegesneden begeleiding te kunnen bieden.

6.3. WERKERVARING

Met name voor startende kunstenaars is het van groot belang dat zij na hun opleiding daadwerkelijk aan de slag kunnen. Alleen zo kunnen zij zich artistiek ontwikkelen, ervaring opdoen en zichzelf presenteren aan een publiek.

Wanneer we in dit verband spreken over werkervaringsplaatsen bedoelen we nadrukkelijk zowel tijdelijke, op het opdoen van ervaring gerichte arbeidsplaatsen bij bestaande gezelschappen/producten als door podiumkunstenaars zelf gecreëerde arbeidsplaatsen (de huidige praktijk van werken met behoud van uitkering).

Juist het instrument van - gefinancierde - werkervaringsplaatsen vormt het middel bij uitstek om podiumkunstenaren binnen een door hen zelf gekozen en vormgegeven praktijk een beroepspositie op te doen bouwen.

We gaan er van uit dat er voor werkervaringsplaatsen zoals in deze zin bedoeld (waarbij de invulling althans voor een deel anders is dan die van de traditionele 'WEP's) bij WIK-deelnemers veel vraag zal zijn. Werkervaring leidt, zo hebben ondermeer de ervaringen van Stichting KunstWerk uitgewezen, tot een relatief hoog uitstroompercentage.

Mede vanwege de handlingscapaciteit bij PodiumKunstWerk maximeren we het aantal werkervaringsplaatsen vooralsnog op 1200 in drie jaar. De praktijk zal moeten uitwijzen, in hoeverre dat aantal in de komende jaren zal stijgen of dalen.

6.4. SCHOLING EN TRAINING

Zeker voor startende podiumkunstenaren, maar ook voor hen die al van een bijstandsuitkering gebruik maken, kunnen scholing en training belangrijke instrumenten zijn om de mogelijkheden op de arbeidsmarkt te verruimen. Voor sommige beroepsgroepen (dansers, musici, mimespelers e.a.) vormt dagelijkse training zelfs een voorwaarde om het vak te kunnen blijven beoefenen.

Net als begeleiding zal een aanbod van scholing en training zoveel mogelijk maatwerk moeten bieden. Dat betekent ook dat het 'instapniveau' van deelnemers aan scholing en training voor een deel aard en niveau van cursussen e.d. - en daarmee ook het te verwachten uitstroompercentage - zal beïnvloeden.

Voor het te ontwikkelen scholingsaanbod zullen enerzijds de vraag van WIK-deelnemers, anderzijds de eisen die de arbeidsmarkt stelt bepalend moeten zijn. Zeker is dat een breed pakket zal moeten worden aangeboden, waarvan - met name op zelfstandig werkende kunstenaars gericht - zakelijke scholing en artistiek-vakmatige trainingen (bijspijkeren, aanleren nieuwe technieken, masterclasses e.d.) onderdeel zullen uitmaken. Het specifieke karakter van de podiumkunsten, waarbinnen nieuwe ontwikkelingen/trends steeds nieuwe vaardigheden vereisen, maakt permanente (bij)scholing noodzakelijk en daarmee een heel flexibel scholingsprogramma.

De uitvoering van scholings- en trainingsprogramma's zal door PodiumKunstWerk zoveel mogelijk aan derden worden overgelaten. Daartoe is het van belang dat op korte termijn een goede kwalitatieve en kwantitatieve inventarisatie van het bestaande scholingsaanbod (er zit veel kaf onder het koren!) wordt gemaakt. Daarbij zal ook de inhoud van het kunstvakonderwijs moeten worden betrokken.

Ook voor wat betreft scholing en training is samenwerking met Arbeidsvoorziening (en mogelijk ook met het VVK) voor de hand liggend. Daarmee kan voor de financiering mede een beroep worden gedaan op middelen uit het Europees Sociaal Fonds, waarbij nogmaals gewezen wordt op het belang van het ingeschreven staan van WIK-deelnemers als werkzoekenden.

7. Organisatie

Stichting PodiumKunstWerk is een nog jonge organisatie. Maar het is ook een organisatie die, zowel door de binding met de sociale partners in de podiumkunsten en met andere veldorganisaties als door de ervaring die de oprichters (Stichting KunstWerk en Stichting Fonds voor de Podiumkunsten) hebben ingebracht, in staat mag worden geacht de ontwikkeling en uitvoering van het flankerend beleid podiumkunsten op een voortvarende manier ter hand te nemen.

In het bestuur van PodiumKunstWerk zijn de Kunstenbonden FNV en CNV, de Federatie van Kunstenaarsverenigingen, de gesubsidieerde werkgevers en de 'vrije' producenten vertegenwoordigd. Arbeidsvoorziening en de VSCD hebben adviserende zetels in het bestuur. In de loop van het komende jaar zal het nu al gerealiseerde platform verder worden verbreed om ook andere beroepsorganisaties bij het beleid van de stichting te betrekken.

PodiumKunstWerk kan gebruik maken van de kennis en ervaring die KunstWerk - met name op de terreinen werkervaring en scholing - en het Fonds voor de Podiumkunsten - op het gebied van projectfinanciering en van banencreatie via de Arbeidsmarktimpuls - gedurende de afgelopen jaren hebben opgebouwd. Op die wijze ontmoeten 'arbeidsmarktbeleid' en 'kunstbeleid' elkaar, zo goed als dat geldt voor 'gesubsidieerden' en 'niet-gesubsidieerden' en voor werkgevers, werknemers en zelfstandigen. Daarmee zijn op het niveau van bestuur en organisatie in ieder geval de ingrediënten aanwezig, die voor het flankerend beleid smaakmakend zullen moeten zijn.

Over de praktisch-organisatorische aanpak van het flankerend beleid moeten we in dit stadium nog kort zijn: de tijd heeft onthroken daarover al diepgaand te spreken. Dat geldt ook voor de noodzakelijke afstemming met het VVK, dat zoals bekend de uitvoering van het flankerend beleid in de beeldende kunst voor zijn rekening gaat nemen.

Duidelijk is wel dat de organisatie zo bescheiden mogelijk zal moeten zijn en het karakter zal krijgen van een projectbureau, eerder dan dat van een ambtelijke organisatie. Wat dat betekent voor besluitvorming over toekenning van middelen en in hoeverre adviescommissies daarin een rol moeten spelen of juist niet, zijn vragen waar in de komende maanden antwoord op moet komen.

Vooralsnog zijn we voor wat betreft de kosten van organisatie en overhead in de begroting uitgegaan van een vast basisbedrag, aangevuld met een variabel bedrag ter grootte van ongeveer 10 procent van de totale kosten. Nadere invulling van de noodzakelijke bureaubezetting zal moeten uitwijzen, of deze - naar onze opvatting relatief bescheiden - raming in een later stadium moet worden bijgesteld.

8. Kosten flankerend beleid en verwachte uitstroom

Met betrekking tot de kosten en de te verwachte uitstroomeffecten van het flankerend beleid beperken wij ons in dit stadium tot het aanbieden van een financieel rekenmodel en een model betreffende de geraamde deelname en uitstroom. Een meer definitieve begroting - en datzelfde geldt voor de te verwachten uitstroomcijfers - kan pas worden gepresenteerd, wanneer over de inhoud van de WIK zelf alsmede over de voor flankerend beleid beschikbare budgetten besluitvorming heeft plaatsgevonden. Voorts dient door de bewindslieden een uitspraak te worden gedaan over de vraag, in hoeverre - bij al dan niet tijdelijke uitstroom uit de WIK ten gevolge van

banencreatie of werkervaring - de alsdan volledig te besparen kosten van de WIK-uitkering via 'terugploegen' volledig voor het flankerend beleid beschikbaar kunnen komen.

In het bijgevoegde financiële rekenmodel worden de kosten van de in dit plan beschreven instrumenten flankerend beleid berekend op basis van de gemiddelde kosten per deelnemer per activiteit. Het aantal deelnemers per activiteit vormt hierbinnen een variabele. Zo kon worden afgezien van het presenteren van verschillende scenario's. Er valt immers eenvoudig te berekenen, welke bij een intensiever of minder intensief gebruik van de diverse instrumenten flankerend beleid de gevolgen zullen zijn voor de kosten.

Uitgangspunt vormt de - in hoofdstuk 2 verantwoorde - aanname, dat in de periode 1997-1999 zo'n 5000 podiumkunstenaars van de WIK gebruik zullen maken. Rekening houdend met in- en uitstroom betekent dat, dat over die periode van drie jaar rekening gehouden moet worden met 10.000 tot 11.000 'mensjaren WIK', waarvoor - binnen dit rekenmodel - een budget flankerend beleid van ruim 66 miljoen gulden beschikbaar zou moeten komen.

Binnen het rekenmodel zijn de bruto kosten van het flankerend beleid opgenomen, waarop vervolgens de - binnen het instrument banencreatie verwachte - bijdragen uit andere bron alsmede een te verwachten bijdrage uit het Europees Sociaal Fonds in mindering zijn gebracht. Het tekort zal uit middelen van flankerend beleid (met inbegrip van 'terugploeg-geld') beschikbaar moeten komen.

8.1. KOSTEN

De raming van kosten voor het flankerend beleid in engere zin (begeleiding, werkervaring, scholing) per deelnemer per activiteit is gebaseerd op de ervaringen die Stichting KunstWerk gedurende een aantal jaren met dergelijke activiteiten heeft opgedaan. In de genoemde aantallen deelnemers zitten dubbeltellingen, omdat een WIK-deelnemer van meer dan een activiteit gebruik kan maken.

Uitgegaan is van een volledige honorering (op minimumloon-plus-niveau) van deelnemers aan werkervaring. Dat betekent dat gedurende deelname aan werkervaring geen gebruik zal worden gemaakt van een WIK-uitkering (die daarmee volledig wordt bespaard). Wij achten deze aanpak verre te verkiezen boven een systeem, waarbij gedurende een periode van werkervaring de WIK-uitkering wordt doorbetaald en het salaris die uitkering aanvult. De ogenschijnlijke besparing die een dergelijk systeem van aanvulling zou opleveren (ca. f. 8.000,- per werkervaringsplaats) valt in de praktijk meer dan weg tegen de extra uitgaven die het doorbetalen van de WIK-uitkering met zich meebrengt.

Bij de kosten voor flankerend beleid in brede zin is onderscheid gemaakt tussen personeelskosten (voor de te creëren banen) en de noodzakelijk te maken bijkomende produktiekosten.

De overheadkosten worden voorlopig geraamd op 10 procent van de totale kosten minus de inkomsten uit de externe financiering van banencreatie.

8.2. DEKKINGSPLAN

Een deel van de kosten voor banencreatie zal moeten worden gefinancierd met 'regulier geld'. Daarbij wordt uitgegaan van in de loop van de periode van drie jaar oplopende eigen bijdragen van producenten/werkgevers. In het dekkingsplan zijn voor wat betreft de omvang van deze eigen bijdragen gemiddelden gehanteerd.

Het in het dekkingsplan opgenomen budget 'terugploegen' (9.6 miljoen) is in de vorige paragraaf reeds gemotiveerd.

De activiteiten binnen het flankerend beleid in engere zin zijn in principe (althans voor een gedeelte van de deelnemers) ESF-subsidiabel, tot een maximum van 45 procent van de kosten. Op basis van de ervaringen van Stichting KunstWerk is het reëel om uit te gaan van een ESF-bijdrage van 15 procent. Voorwaarde is dat een dergelijk budget landelijk wordt gereserveerd, omdat binnen de regio's die de ESF-subsidies beheren budgetten van deze omvang niet beschikbaar zijn.

Voor alle duidelijkheid vermelden we hieronder in schema, wat - op basis van het gehanteerde rekenmodel - de noodzakelijke, door het kabinet beschikbaar te stellen, budgetten zullen zijn ten behoeve van het flankerend beleid podiumkunsten:

	<u>per drie jaar</u>	<u>per jaar</u>
netto kosten flankerend beleid:	57.129.142,86	19.043.047,62
terugploeging WIK-uitkeringen:	<u>9.600.000,00</u>	<u>3.200.000,00</u>
totaal:	66.729.142,86	22.243.047,62

8.3. UITSTROOM

In het model uitstroomraming is berekend hoeveel WIK-deelnemers er naar verwachting in de periode 1997-1999 van de diverse instrumenten van het flankerend beleid gebruik zullen maken. De cijfers zijn geschoond op dubbelstellingen als gevolg van het gebruik van diverse flankerend beleid-instrumenten door één WIK-deelnemer.

Uitgegaan wordt van 4063 deelnemers. Van dezen zullen er 1260 gebruik kunnen maken van het instrument 'banencreatie', al dan niet aangevuld met scholing en/of begeleiding. Instappen in een nieuw gecreëerde c.q. tot dan toe onbetaalde en nu betaalde baan dan wel in een gehonoreerde beroepspraktijk als zelfstandige leidt per definitie tot het verlaten van de WIK. Hier kan dus worden uitgegaan van een uitstroompercentage van 100.

Van het instrument werkervaringsplaats zullen 1200 deelnemers gebruik kunnen maken, opnieuw al dan niet in combinatie met scholing en/of begeleiding. 1603 WIK-deelnemers zullen uitsluitend van scholing en/of begeleiding gebruik maken. Uit de resultaten van de Stichting KunstWerk met vergelijkbare activiteiten is een uitstroompercentage gebleken van omstreeks 75. Omdat het gemiddelde profiel van de WIK-deelnemer nu nog onzeker is, is hier voor wat betreft werkervaring, scholing en begeleiding uitgegaan van een iets voorzichtiger uitstroompercentage van 50.

Samenvattend komen we in dit model tot een te verwachten uitstroom gedurende de periode van drie jaar van 2662 podiumkunstenaars oftewel 65 procent van het aantal flankerend beleid-deelnemers. We stellen nadrukkelijk vast dat het hier een optimistisch scenario betreft, waarvan eventuele realisering tot een verregaande overstijging van de 'officiële' uitstroombestemming van de WIK zou leiden. Wij realiseren ons dat het presenteren van wat behoudender uitstroombestemmingen wellicht verstandiger zou zijn geweest. Nu lopen we immers het risico om over een aantal jaren op ons eigen optimisme te worden afgerekend.

Desondanks wensen we vooralsnog vast te houden aan een ambitieuze doelstelling. Dat zijn we verplicht aan ons zelf, maar - veel belangrijker nog - vooral aan toekomstige WIK-deelnemers die in ruil voor het inleveren van inkomen zonder enige twijfel een reëel toekomstperspectief verdienen.

Want laten we even het jargon van WIK en flankerend beleid en uitstroom vergeten. En ons goed realiseren waar het eigenlijk om draait: ruimte bieden aan kunst en kunstenaars.

In april, mei en juni 1995 heeft organisatie-adviesbureau Smeekes, Van de Wiel & Partners uit Leidschendam in opdracht van het Ministerie van OC&W een onderzoek gedaan naar de vraag welke maatregelen en instrumenten en hoeveel nodig zijn om ervoor te zorgen dat kunstenaars zoveel mogelijk uit de bijstand, via de WIK, tot een zelfstandige inkomenspositie komen. Een onderzoek dus naar de mogelijkheden voor 'flankerend beleid', vanuit het gezichtspunt van OC&W.

Probleemstelling en doelstelling:

De probleemstelling luidt:

welke maatregelen/instrumenten zijn in welke omvang nodig danwel dienen te worden gecreëerd om de uitstroom van kunstenaars uit de bijstand, via de WIK, naar een zelfstandige inkomenspositie te bevorderen?

Doelstelling:

het aandragen van bouwstenen voor een notitie van de ambtelijke werkgroep voor het flankerend beleid. Deze notitie zal bij het wetvoorstel WIK worden gevoegd, dat naar verwachting in het najaar van 1995 aan de Tweede Kamer zal worden aangeboden.

De samenvatting en een door het bureau gehanteerde begrippenlijst treft u hierachter aan.

Meer informatie:

Organisatie-adviesbureau
Smeekes, Van de Wiel & Partners
Overgouw 15
2266 JZ Leidschendam
tel. 070 - 317 5252

Smeekes, Van de Wiel & Partners

Samenvatting

Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars

In het regeerakkoord voor de huidige kabinetsperiode kondigt het kabinet het voornemen aan een regeling te ontwerpen om kunstenaars bij te staan bij het opbouwen van een renderende beroepspraktijk. Onlangs hebben de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OC en W) de Tweede Kamer een brief doen toekomen, waarin de hoofdlijnen van een inkomensvoorziening voor kunstenaars worden aangegeven¹. De nieuwe regeling draagt de titel 'Wet inkomensvoorziening Kunstenaars' (WIK) en beoogt een voorliggende voorziening te zijn voor de Algemene Bijstandswet (ABW).

Opdracht consultatie

Een ambtelijke werkgroep onder leiding van ambtenaren van het Ministerie van SZW heeft de WIK in voorbereiding. In dat kader zijn eerste gedachten geformuleerd over de noodzaak van en instrumenten voor flankerend beleid. Om daaraan verder uitwerking te geven heeft het Ministerie van OC en W het organisatieadviesbureau Smeekes, Van de Wiel & Partners opdracht gegeven het veld te consulteren over de vraag welke maatregelen/instrumenten en in welke omvang nodig zijn dan wel dienen te worden gecreëerd om de uitstroom van kunstenaars uit de bijstand, via de WIK, naar een zelfstandige inkomenspositie te bevorderen. Deze consultatie is in de maanden april, mei en juni 1995 uitgevoerd.

Aantallen kunstenaars

Over wie zich nu wel of geen kunstenaar mag noemen, verschillen de opvattingen. Ook bestaat er geen onderbouwd inzicht in het aantal kunstenaars dat gebruik maakt van de bijstand. Dit bemoeilijkt het zicht op de aantallen kunstenaars die in Nederland zijn en de aantallen kunstenaars die naar verwachting gebruik zullen maken van de WIK en het flankerend beleid. Wij stellen voor tot objectieve en eenduidige criteria te komen voor het kunstenaarschap, namelijk het met goed gevolg hebben doorlopen van een erkende kunstvakopleiding dan wel het aantoonbaar naar buiten toe hebben gepresenteerd van eigen kunnen/werk gedurende een minimale periode van één jaar in de eigen discipline. Voor het aantal kunstenaars dat in de bijstand zit gaan wij vooralsnog uit van de schatting van OC en W van 11.000 kunstenaars.

Kunstenmarkt

Een veel gehoorde opvatting is, dat de reguliere kunstenmarkt vol is. Toch wordt een uitbreiding van 5 à 10% voor mogelijk gehouden. Voor het overige zou het in deze markt moeten komen van herverdeling van bestaand werk door het creëren van meer part-time banen en een voorkeursbeleid voor in Nederland opgeleide kunstenaars in het benoemingsbeleid van kunstinstituten. Aan beide maatregelen kleven voor- en nadelen. Per kunstsector zullen die in kaart moeten worden gebracht en op hun consequenties voor de kwaliteit van de kunst, de 'zittende' kunstenaars en de organisatie moeten worden bezien. Een veel gehoorde opvatting is, dat de gemengde beroepsuitoefening, inclusief niet-artistieke bijbanen, voor het merendeel van de kunstenaars het meest waarschijnlijke

¹ Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Hoofdlijnen van een inkomensvoorziening voor kunstenaars, Den Haag 27 juni 1995.

toekomstbeeld is.

Banencreatie

Vanuit het veld wordt een groot aantal suggesties gedaan voor het creëren van werk voor kunstenaars. In de onderwijs- en kunstsector zelf worden mogelijkheden gezien bij muziek, kunsteducatie, springplank- en stadsgezelschappen, kunstenaarsinitiatieven en in het stimuleren van het opzetten van zelfstandige beroepspraktijken. Het merendeel van de banencreatie zal moeten plaatsvinden in sectoren van ruimtelijke ordening en cultuurbeheer, radio en televisie, welzijn en zorg, toerisme en recreatie, bedrijfsleven en exportbevordering.

Werkervaringsplaatsen

Werkervaringsplaatsen blijken in de praktijk een belangrijke functie te hebben als springplank naar een reguliere beroepsuitoefening. Kunstenaars zijn daardoor in de gelegenheid volwaardig mee te draaien in een professionele setting, waardoor zij zich professioneel verder ontwikkelen en zich kunnen laten zien aan publiek, pers en producenten. Werkgevers en producenten zijn bereid onder bepaalde condities daar medewerking aan te verlenen. Het valt in dit verband te betreuren, dat als gevolg van bezuinigingen bij de arbeidsvoorziening de budgetten voor de 'werkervaringsplaatsen' vrijwel geheel zijn komen te vervallen.

Aanvullende opleiding en training

Aanvullende op de beroepspraktijk georiënteerde opleidingen en trainingen zijn noodzakelijk. Deze kunnen algemeen oriënterend van karakter zijn of van meer specifieke aard zijn, gericht op zowel (aspecten van) de beroepspraktijk als op het vakgebied. In het laatste geval zou dat uitsluitend moeten gebeuren als er vraag naar is en die vraag niet op een andere wijze kan worden ingevuld.

Begeleiding en bemiddeling

De begeleiding van kunstenaars dient vanuit de praktijk te geschieden door personen die het kunstbedrijf kennen. Ook het idee kunstenaars zichzelf te laten begeleiden in zogenaamde intervisiegroepen vindt steun. Bij bemiddeling gaat het om het leveren van maatwerk, waarbij de bemiddelaar dient te beschikken over kennis van de (kunstenaars)vraag en het (kunstenaars)aanbod. Van de bemiddelaar wordt tevens verwacht dat hij netwerken kan opzetten, ontwikkelen, uitbouwen en onderhouden.

Kansrijkheid flankerend beleid en WIK

De kansrijkheid van het flankerend beleid en de effectiviteit van de WIK kunnen worden vergroot als daarbij een onderscheid wordt gemaakt naar kenmerken van kunstenaars. Wij stellen drie typen voor: beeldend kunstenaars, podiumkunstenaars en amusementsartiesten en -musici.

Verdringingsproblematiek en functiedifferentiatie

Verkomen moet worden dat met 'niet-regulier geld' goedkope arbeidskrachten op de markt worden gebracht die duurdere arbeidskrachten, gefinancierd vanuit 'regulier geld', uit bestaande banen verdringt. Onderzocht moet worden of functiesplitsing en -differentiatie kan leiden tot 'nieuwe' functies voor kunstenaars.

Banencreatie en concurrentievervalsing

Bij banencreatie zal het in het algemeen gaan om een experimentele situatie waarin wordt onderzocht, of een structurele vraag naar beroepsmatige inzet van kunstenaars kan worden gecreëerd. Nieuw werk en werkervaringsplaatsen zullen in principe altijd lopen via de bestaande infrastructuur aan (kunst)instellingen in de gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde sectoren, tenzij die er niet is of er niet in geïnteresseerd is. Daarmee kan het gevaar van oneigenlijke concurrentie worden voorkomen.

Kunstvakopleiding

De kunstvakopleiding speelt een cruciale rol in het beheersen van de problematiek van de grote omvang van afgestudeerde kunstenaars zonder werk. Naast verscherping van de eisen kan de oriëntatie op de beroepspraktijk verder worden gestimuleerd door het verplichten van studenten een daarop gerichte leergang te volgen, stages te lopen, auditietrainingen te ondergaan, en deel te nemen aan leerorkesten en ensembles.

Financiering

Bij de financiering van het flankerend beleid wordt een onderscheid gemaakt tussen 'regulier geld' en 'niet-regulier geld'. 'Niet-regulier geld' is tijdelijk en altijd gericht op een situatie waarin 'regulier geld' de financiering overneemt. Tevens dient in de met 'niet-regulier geld' te ontwikkelen activiteiten sprake te zijn van een geleidelijke afbouw van de bijdrage van 'niet-regulier geld' onder gelijktijdige toename van het aandeel van 'regulier geld'.

Organisatie

Voor de organisatorische vormgeving van het flankerend beleid dient zo veel mogelijk gebruik te worden gemaakt van de bestaande initiatieven en infrastructuur op het gebied van het kunstenbeleid en het arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid. Het ligt voor de hand voor de uitvoering van het flankerend beleid voor amusementsartiesten en -musici gebruik te maken van de RBAstructuur. Voor wat betreft de podiumkunstenaars stellen wij voor gebruik te maken van de nieuwe Stichting 'PodiumKunstWerk' en voor de beeldende kunstenaars van de Stichting Voorzieningsfonds voor Kunstenaars. Voor de banencreatie en werkervaringsplaatsen, vaak in de vorm van projecten, bevelen wij aan binnen genoemde drie organisaties een bureau 'projectinitiatie en -ontwikkeling' op te zetten. Verder adviseren wij een interdepartementaal coördinatie- en informatiepunt verantwoordelijk te maken voor de voorbereiding, coördinatie en evaluatie van het flankerend beleid. De gemeentelijke sociale dienst is in alle gevallen belast met de uitvoering van de WIK. Het is ook de sociale dienst die met de kunstenaar afspraken maakt over de wijze waarop deze, al dan niet met gebruikmaking van de instrumenten voor flankerend beleid, zo snel mogelijk uit de WIK denkt te stromen.

Volume aan banen nodig voor uitstroom WIK

Het aantal kunstenaars dat in 1997 de WIK instroomt wordt geschat op 7.500. Op grond van een aantal uitgangspunten, veronderstellingen en redeneringen wordt voor dat jaar berekend dat circa 2.000 kunstenaars definitief de WIK uitstromen en 3.500 tijdelijk. Voor deze definitieve - en tijdelijk uitstromers zal een volume aan banen en/of werk moeten worden gevonden/gecreëerd van circa 66 miljoen gulden geschat.

Kosten inzet overige instrumenten flankerend beleid

Er van uitgaande dat in 1997 50% van de 7.500 in de WIK stromende kunstenaars gebruik maken van een of meer van de overige instrumenten voor flankerend beleid, dan is op grond van een aantal uitgangspunten, veronderstellingen en redeneringen in dat jaar nog eens circa 46 miljoen gulden nodig voor de inzet van de overige instrumenten voor flankerend beleid: werkervaringsplaatsen, aanvullende opleidingen en trainingen, begeleiding en bemiddeling.

Het is de verwachting dat bij een instroom 7.500 kunstenaars in 1997 er in 10 jaar tijd circa 1.100 kunstenaars zijn teruggevallen op de ABW. Daarbij is geen rekening gehouden met tussentijdse uitstroom van kunstenaars naar de ABW als gevolg van bevindingen uit de individuele traject begeleiding door de gemeentelijke sociale dienst.

Smeeke, Van de Wiel & Partners

Begripsomschrijvingen

Banen in de kunst

Banen, werk en opdrachten waarvoor het kunstenaarschap een functioneel vereiste is.

Banencreatie

Het scheppen van nieuw werk in de vorm van banen (al dan niet in loondienst), incidenteel of structureel, opdrachtgebonden of in de vorm van evenementen, gefinancierd uit 'regulier geld'.

Begeleiding

Een op maat van de kunstenaar gesneden ondersteuning met als doel het vergroten van diens kans op werk.

Bemiddeling

Het tot stand brengen van de geslaagde transactie tussen vraag en aanbod van kunst(produkten) en kunstenaar (producenten).

Bezettingsgraad

Het aantal medewerkers dat werkzaam is op één full-time equivalent (Fte).

Binnenschoolse inzet

Activiteiten van kunsteducatie die binnen de muren van het basis- of voortgezet onderwijs plaatsvinden.

Buitenschoolse inzet

Activiteiten van kunsteducatie die binnen de muren van de instellingen voor kunsteducatie zelf plaatsvinden.

Concurrentievervalsing

Het met 'niet-regulier geld' opzetten van producties/activiteiten die de met 'regulier geld' gefinancierde producties/activiteit concurrentie aandoen.

Evenementen

Kortdurende optredens.

Flankerend beleid

Aanvullende faciliteiten die erop zijn gericht de kunstenaars die aan de WIK deelnemen een opstapje te geven naar een renderende beroepspraktijk. Daarbij wordt gedacht aan het creëren van banen en projecten, stage- en werkervaringsplaatsen, opleiding en training, begeleiding en bemiddeling.

Full-time equivalent (Fte)

Een arbeidsplaats gebaseerd op een 40-urige werkweek gedurende één jaar.

Gemengde beroepsuitoefening

Het op meer manieren met het kunstenaarschap bezig zijn (tegelijktijd lesgeven, optreden, begeleiden en componeren) en in de zin van dat iemand twee of meer beroepen naast elkaar uitoefent, waarbij het ene beroep mede dient als ondersteuning voor het andere (bijvoorbeeld beeldhouwer en taxichauffeur). Dit kan in loondienst en/of als zelfstandige beroepsuitoefening plaatsvinden.

Incidenteel werk

Tijdelijk werk (van beperkte duur en/of zo nu en dan).

Kunstenaarschap

Het met goed gevolg hebben doorlopen van een erkende kunstvakopleiding dan wel het aantoonbaar naar buiten toe hebben gepresenteerd van eigen kunnen/werk (niet in eigen beheer maar door een erkende instantie) gedurende een minimale periode van één jaar in de eigen discipline.

Kunstinstellingen

Instellingen, producenten en gezelschappen die zich bezighouden met de voortbrenging, overdracht en presentatie van kunst.

Kunstsector

Het min of meer samenhangend geheel van kunstinstellingen en kunstbeoefenaren dat zich op grond van verschijningsvorm, professie en/of kunstdiscipline(s) onderscheiden van andere sectoren in de kunst.

Niet-regulier geld

Alle middelen die in het kader van flankerend beleid kunnen worden ingezet om de kunstenaar uit de WIK te laten stromen. Het gaat hier om middelen die voor het flankerend beleid beschikbaar komen. Daarnaast kan het ook gaan om andere geldstromen zoals ESF, EFRO, KBS en Melkertgelden.

Pull-element

Het verruimen van de arbeidsmarkt zelf, door het ontwikkelen van banen en projecten, werkervaringsplaatsen en stages waarmee kunstenaars zich op termijn een zelfstandige inkomenspositie kunnen verwerven.

Push-element

Een individuele toeleiding van de kunstenaar naar de arbeidsmarkt en een geheel aan maatregelen welke nodig zijn om de individuele kunstenaar naar een mogelijke zelfstandige inkomenspositie op de arbeidsmarkt te leiden. Hierbij kan worden gedacht aan maatregelen als opleidingen en trainingen, begeleiding en bemiddeling.

Regulier geld

Alle middelen (waaronder sponsoring) die overheid en marktpartijen steken in de kunstensector zelf. Tevens alle middelen die in ander sectoren omgaan en voor het onderhavige doel kunnen worden aangesproken.

Reguliere kunstemarkt

Het gesubsidieerde circuit van vraag en aanbod en de vrije markt (onder andere producties en kunsthandel).

Renderende beroepspraktijk

Van een renderende beroepspraktijk is sprake als de kunstenaar uit zijn kunstenaarschap een zodanig niveau van inkomsten weet te genereren dat hij daarmee bijstandsonafhankelijk wordt, al dan niet gecombineerd met andere bronnen van inkomsten.

Structureel werk

Langdurig werk (van onbepaalde duur).

Stageplaatsen

Werkplek bij een stageverlenende instantie waar studenten, tijdens hun studie, gedurende enige tijd kennis maken met de praktijk.

Veld

Instanties die op enigerlei wijze een betrokkenheid hebben bij de WIK. Onder andere beroepsverenigingen van kunstenaars, de arbeidsvoorziening, de gemeentelijke sociale dienst, landelijke koepelorganisaties, werkgevers- en werknemersorganisaties en culturele afdelingen van gemeenten.

Verdringing

Het verdringen van duurdere met 'regulier geld' gefinancierde arbeidskrachten uit bestaande banen door goedkopere met 'niet-regulier geld' gefinancierde arbeidskrachten.

Werkervaringsplaats

Een daartoe gecreëerde werkplek in een arbeidsorganisatie waarin iemand met een diploma kunstvakonderwijs op zak werkervaring opdoet.

WIK

Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars.

Zij-instromers

Diegenen die geen uitkering, op grond van de ABW ontvangen op het moment van invoering van de WIK en die niet over voldoende middelen beschikt om te voorzien in de noodzakelijke kosten van bestaan en in de beroepskosten.

Motivaction, bureau voor onderzoek en strategieontwikkeling, voerde in opdracht van het fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst (BKVB) een onderzoek uit onder kunstenaars en studenten van kunstacademies. De resultaten van het onderzoek zijn in mei 1996 weergegeven in een lijvig rapport.

Het doel van het onderzoek:

- Het verkrijgen van inzicht in de meningen, verwachtingen en ervaringen van beeldend kunstenaars omtrent de uitoefening van hun kunstenaarschap, ter voorbereiding van het congres 'Nu U'. Tevens beoogt het Fonds BKVB met dit onderzoek gegevens te verzamelen voor de ontwikkeling van het toekomstige beleid van het Fonds.

In het onderzoek kwamen de volgende onderwerpen aan de orde:

- verwachtingen en ervaringen met betrekking tot het kunstenaarschap
- tentoonstelling van het werk
- contacten met galleries
- erkenning van het kunstenaarschap
- perspectief op een renderende beroepspraktijk
- het functioneren van het overheidsbeleid
- tevredenheid over artistieke kwaliteit
- kwaliteit van de Nederlandse kunst en Nederlandse kunstenaars
- intentie tot symposiumbezoek.

Speciaal voor de studenten kwamen de volgende onderwerpen aan de orde:

- motivatie voor keuze kunstacademie/kunstenaarschap
- beeld van de toekomst van het kunstenaarschap.

De samenvatting en de conclusies van het onderzoek treft u hierachter aan.

Meer informatie:

Motivaction

bureau voor onderzoek en strategieontwikkeling

Vondelstraat 26

1054 GD Amsterdam

telefoon 020 - 683 1171

fax 020 - 683 2158

8 Samenvatting en conclusies

8.1 Samenvatting

In opdracht van het Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst is door Motivaction Amsterdam B.V. een onderzoek uitgevoerd onder kunstenaars en studenten van kunstacademies.

De onderzoeksdoelstelling is:

- Het verkrijgen van inzicht in de meningen, verwachtingen en ervaringen van beeldend kunstenaars omtrent de uitoefening van hun kunstenaarschap, ter voorbereiding van het congres 'Nu U'. Tevens beoogt het Fonds BKVB met dit onderzoek gegevens te verzamelen voor de ontwikkeling van het toekomstige beleid van het Fonds.

Het onderzoek is kwantitatief van aard en het is uitgevoerd door middel van een schriftelijke vragenlijst die door de respondenten zelf kon worden ingevuld. De vragenlijst is in maart 1996 ingevoegd in de BK-informatie en verzonden naar circa 13.000 abonnees. Het merendeel van de abonnees is zelf beroepsmatig actief als beeldend kunstenaar en behoort als zodanig tot de doelgroep van het onderzoek. Een aangepaste versie van de vragenlijst is verzonden naar 600 studenten van kunstacademies.

Tot aan de sluitingsdatum zijn 3139 vragenlijsten ingevuld teruggezonden, hetgeen betekent dat er een respons van 27% is. Aangezien de doelgroep van het onderzoek wordt gevormd door studenten en kunstenaars die meer dan 20 uur per week aan hun kunstenaarschap besteden, is aan het begin van de vragenlijst een selectievraag ingevoegd. In totaal bleken 2501 kunstenaars aan dit selectie criterium te voldoen. Alleen de gegevens van deze 2501 kunstenaars en die van de 132 studenten zijn uiteindelijk in de statistische analyse betrokken.

Profiel

De helft van de respondenten is ouder dan 40 jaar. Het merendeel (87%) heeft een opleiding aan de kunstacademie gevolgd, of is daar momenteel mee bezig. Van de kunstenaars oefent meer dan de helft (53%) al meer dan tien jaar het beroep van kunstenaar uit.

Beroepsverwachtingen

Ruim de helft van de kunstenaars is van mening dat de ervaringen met het kunstenaarschap in artistiek en in financieel opzicht niet voldoen aan de verwachtingen bij de start (van de opleiding). Vooral het doordringen in het circuit blijkt moeilijker te zijn dan verwacht.

Ondanks het feit dat de beroepspraktijk niet aan de verwachtingen voldoet, is bijna driekwart van de kunstenaars over het algemeen wel tevreden met het beroep van kunstenaar. Ruim een kwart van de kunstenaars is over het algemeen ontevreden met de beroepsuitoefening. Er is slechts een zeer gering percentage (3%) van de kunstenaars dat overweegt om het beroep op te geven.

Presentatie

Van vrijwel alle ondervraagde kunstenaars wordt werk gepresenteerd. Het merendeel presenteert zowel solo als in groepsverband. Van meer dan de helft van de kunstenaars is het werk in de afgelopen drie jaar meer dan vijf keer gepresenteerd. Het meest wordt gepresenteerd in galleries, het minst in musea. Van de kunstenaars heeft bijna tweederde een op verkoop gericht contact met één of meer galleries. Dit contact komt vooral op eigen initiatief tot stand.

Subsidie

Ruim driekwart van de kunstenaars heeft wel eens in het kader van de beroepsuitoefening subsidie aangevraagd. Tweederde deed dit bij het Fonds BKVB, ruim de helft bij provincie of gemeente en een kwart bij een andere subsidiegever. Bij het Fonds BKVB werd van ruim de helft van de aanvragers een aanvraag gehonoreerd; bij de provincie en gemeente werd van tweederde van de aanvragers een aanvraag gehonoreerd.

Verkoop

De overgrote meerderheid van de kunstenaars heeft in de afgelopen drie jaar werk verkocht. Bijna driekwart van de kunstenaars verkocht rechtstreeks uit eigen atelier, ruim de helft via een galerie en een kwart via opdrachten van gemeente, provincie of rijk.

Het merendeel van de kunstenaars (85%) verkocht de afgelopen drie jaar werk aan particulieren. Een derde verkocht werk aan een bedrijfscollectie en eveneens een derde verkocht werk aan een artotheek.

Buitenland

Tweederde van de kunstenaars geeft aan geïnteresseerd te zijn in activiteiten in het buitenland. Ruim de helft is actief geweest in het buitenland. De activiteiten in het buitenland betroffen vooral presentaties.

Erkenning

De helft van de kunstenaars vindt erkenning van de overheid (musea, subsidiegevers) het belangrijkste; een derde vindt erkenning door de markt in de vorm van verkoopsucces het belangrijkste.

Sociaal-economische aspecten

Van de kunstenaars kan een vijfde (19%) leven van de verkoop van werk en inkomsten uit nevenfuncties die gerelateerd zijn aan het beroep van kunstenaar; ruim tweederde kan dit niet. Hierbij moet worden opgemerkt er een samenhang bestaat tussen het aantal jaren beroepsuitoefening en het percentage kunstenaars dat van hun beroepsuitoefening kan leven; onder kunstenaars die langer hun beroep uitoefenen komen meer kunstenaars voor die van het kunstenaarschap kunnen leven dan onder de kunstenaars die korter het vak uitoefenen.

Van de kunstenaars die op dit moment niet van hun inkomsten kunnen leven, verwacht bijna de helft in de toekomst wel van de beroepsuitoefening te kunnen leven.

Het overheidsbeleid

Driekwart van de respondenten volgt actief het beleid op het gebied van de beeldende kunsten. Het overheidsbeleid wordt door slechts 7% van de respondenten (zeer) gunstig beoordeeld. Meer dan de helft van de respondenten beoordeeldt het overheidsbeleid (zeer) ongunstig.

Ruim de helft van de respondenten is van mening dat de overheid teveel aandacht besteedt aan kwaliteitsverbetering en te weinig aan de sociaal-economische positie van de kunstenaar. Tweederde is van mening dat het overheidsbeleid op het terrein van de beeldende kunst te weinig marktstimulerend is en eveneens tweederde vindt dat de overheid te weinig geld beschikbaar stelt voor beeldende kunst.

De studenten beoordelen het overheidsbeleid minder negatief dan de kunstenaars die het vak al uitoefenen. Daarnaast is bijna de helft van de studenten van mening dat het overheidsbeleid voor beeldend kunstenaars van secundair belang is en dat de kunstenaar in de eerste plaats zelf verantwoordelijk is voor goede financiële en artistieke voorwaarden voor een goede beroepsuitoefening.

WIK

Ruim tweederde van de respondenten vindt de Wet op de Inkomensvoorziening Kunstenaars geen goede regeling voor de verbetering van het beroepsperspectief van kunstenaars in de bijstand. Hoewel het merendeel de WIK geen goede maatregel vindt voor de verbetering van de positie van kunstenaars in de bijstand, zou bijna de helft van de respondenten er toch gebruik van maken. Een derde van de respondenten denkt dat het mogelijk zou zijn om iedere maand 500,- bij te verdienen.

Hierbij moet worden opgemerkt dat de studenten over het algemeen gunstiger ten opzichte van de WIK staan dan de kunstenaars.

Kwaliteit Nederlandse kunst

De meeste kunstenaars vinden de kwaliteit van de Nederlandse beeldende kunst niet hoger dan de kwaliteit van de beeldende kunst uit het buitenland.

Over de eventuele positieve invloed van het grote aantal kunstenaars op het niveau van de kunst in Nederland lopen de meningen nogal uiteen: een derde van de kunstenaars is van mening dat er inderdaad sprake is van een positieve invloed, eveneens een derde vindt dit niet. De overige kunstenaars hebben hierover geen uitgesproken mening.

Ook over de vraag of de hoge museum- en galeriedichtheid in Nederland van positieve invloed is op het niveau van de kunst in Nederland, lopen de meningen uiteen. Tweevijfde van de kunstenaars is deze mening toegedaan en een kwart is een tegenovergestelde mening toegedaan. De overigen hebben geen uitgesproken mening.

Als belangrijkste invloedsfactoren op het niveau van de Nederlandse kunst worden het kunstklimaat en het subsidiebeleid aangegeven. Hierbij is van belang dat het kunstklimaat door bijna tweederde als een belangrijke negatieve factor wordt gezien. Over het subsidiebeleid zijn de meningen verdeeld: de helft is van mening dat dit een positieve invloed heeft op het niveau van de Nederlandse kunst, de andere helft meent dat dit een negatieve invloed heeft.

Het merendeel van de kunstenaars is van mening dat het aanwezige talent een positieve invloed heeft op het niveau van de Nederlandse kunst. Ook het kunstvakonderwijs wordt door ruim de helft van de kunstenaars gezien als een positieve factor.

8.2 Conclusies

Optimisme

De studenten van de kunstacademies hebben over het algemeen een positiever beeld van de beroepsuitoefening en het overheidsbeleid dan de kunstenaars die het beroep al enige tijd uitoefenen. Bijna tweederde van de studenten verwacht in de toekomst van het kunstenaarschap te kunnen leven, terwijl op dit moment slechts een vijfde van de kunstenaars daadwerkelijk van de beroepsuitoefening kan leven.

Carrière

Naarmate kunstenaars langer het beroep uitoefenen, vinden er een aantal positieve ontwikkelingen plaats. Het aantal kunstenaars dat van de beroepsuitoefening kan leven neemt toe. Er wordt meer werk verkocht, er komen meer opdrachten van gemeente, provincie of rijk en het aantal presentaties in musea, galeries en artotheken neemt toe. Ook de activiteiten in het buitenland, waaronder docentschap, nemen toe.

Tegengestelde ontwikkelingen

Naast de positieve ontwikkelingen die samenhangen met het toenemend aantal jaren beroepsuitoefening zijn er ook een aantal tegengestelde ontwikkelingen zichtbaar. Onder kunstenaars die meer dan twintig jaar hun beroep uitoefenen, blijft er een grote groep bestaan die niet van het kunstenaarschap kan leven. Naarmate het aantal jaren beroepservaring groeit, neemt het aantal kunstenaars dat verwacht in de toekomst te kunnen leven van de beroepsuitoefening af. Het aantal kunstenaars dat aangeeft dat het kunstenaarschap beantwoordt aan de verwachtingen vooraf, neemt eveneens af naarmate het aantal jaren beroeps-uitoefening groeit. Ook worden kunstenaars naarmate zij het vak langer uitoefenen kritischer ten aanzien van overheid.

Geld maakt gelukkig

De tevredenheid van kunstenaars met de beroepsuitoefening hangt samen met de mogelijkheid om van de beroepsuitoefening te kunnen leven.

Tweedeling

Het lijkt erop alsof er met het toenemen van het aantal jaren beroepservaring een tweedeling in de groep kunstenaars ontstaat in enerzijds een groep kunstenaars die kan leven van de beroepsuitoefening en daarmee tevreden is, en anderzijds een groep die niet van de beroepsuitoefening kan leven en voor wie de beroepsuitoefening niet voldoet aan de verwachtingen.

Pragmatisme

Alhoewel ruim tweederde van de studenten en kunstenaars de WIK niet als een goede maatregel voor verbetering van de positie van kunstenaars in de bijstand ervaart, geeft de helft van de beoogde doelgroep aan dat zij toch gebruik zouden maken van deze regeling.